

motivaction
research and strategy

Burgerdialogen

Input voor de Nationale omgevingsvisie

In opdracht van

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)

Cecilia Keuchenius MSc.

28-1-2019

Projectnummer: B3330

Inhoudsopgave

- Leeswijzer **3**
- Achtergrond en opzet **5**
- Resultaten
 - Amsterdam **8**
 - Rotterdam-Rijnmond **37**
 - Noord Oost-Brabant **60**
 - Regio Zwolle **83**
- Bijlagen **118**

Leeswijzer: doel en opbouw van het verslag

- Huidig document is bedoeld om door het OFL gebruikt te worden als input voor het rapport dat zij aan het NOVI-team opleveren.
- Allereerst beschrijven wij beknopt de achtergrond en methode van de burgerdialogen.
- Daarna doen wij verslag van de resultaten van de vier burgerdialogen (Amsterdam, regio Rotterdam-Rijnmond, Oost Noord-Brabant en regio Zwolle). Het verslag is als volgt vormgegeven:
 - Per regio geven we:
 - Per onderwerp:
 - ✓ Algemeen beeld uit de vier verschillende subgroepen
 - ✓ Per subgroep een puntsgewijze beschrijving van wat er is besproken.
 - *De opzet per locatie is tussen de subgroepen zo veel mogelijk gelijk gehouden. Echter, omdat de groepen soms anders verliepen, kan het verslag tussen de groepen soms wat afwijken.*
 - *De onderwerpen waarover gerapporteerd wordt, verschillen per burgerdialoog (regio) omdat in elke regio andere onderwerpen zijn besproken en de lijn van het gesprek ook op de regio en het onderwerp is afgestemd.*
 - Een korte samenvatting en overzicht van de reacties op de dilemma's voorgelegd in het plenaire gedeelte en een overzicht van de genoemde ideeën over hoe de overheid inwoners kan betrekken om mee te praten.
 - Per burgerdialoog geven we in de bijlage:
 - De uitkomsten van de plenaire opdrachten die met de mobiel zijn gemaakt (Visual Focustool)
 - ✓ Een overzicht van de door de respondenten aangegeven woonlocaties
 - ✓ Een overzicht van de reacties op de dilemma's
 - ✓ Een overzicht van de reacties op de vraag hoe zij door de overheid/gemeente/regio bij dit soort onderwerpen betrokken zouden willen worden.

Leeswijzer: interpretatie van de resultaten

Het rapport biedt inzicht in verschillende meningen en wensen van inwoners en biedt inspiratie voor beleidsontwikkeling en uitvoering

- Huidig verslag moet gezien worden als een *indicatie* van de meningen, toekomstbeelden en wensen van verschillende inwoners in de regio over thema's die wij hen hebben voorgelegd met betrekking tot de fysieke leefomgeving. De resultaten geven inzicht in hoe verschillende inwoners tegen de thema's aan (kunnen) kijken en in hoeverre bepaalde thema's in de groepen sterk of minder sterk leven. Dit biedt handvatten en inspiratie om op en binnen verschillende beleidsterreinen meer of minder focus te leggen, nader onderzoek te doen of keuzes met betrekking tot beleid en uitvoering van het beleid op te baseren.
- Het verslag van de burgerdialogen moet geïnterpreteerd worden als *kwalitatief onderzoek*. Dit wil zeggen dat de resultaten *niet zomaar gegeneraliseerd* kunnen worden naar de mening van 'iedereen in de regio'. Omdat we met een relatief kleine groep mensen hebben gesproken (geen representatief kwantitatief onderzoek onder bijvoorbeeld duizenden Nederlanders), kunnen wij niet zeggen in hoeverre de meningen breed gedragen worden of per toeval vaak in onze groep zijn genoemd.
- In het rapport staat bij verschillende kopjes, zoals 'associaties' of 'wensen', puntsgewijs weergegeven wat er in de groep is genoemd. Sommige associaties of wensen zijn door vrijwel iedereen genoemd, andere door een enkeling. Als opvallend was dat de hele groep het met een bepaald idee eens of oneens was, of als juist opviel dat slechts een enkeling iets noemde, staat dit in het verslag vermeld. Dit geeft aan in hoeverre er in de groep op dat moment overeenstemming over een onderwerp was.

Achtergrond en doel van de burgerdialogen

Op verzoek van het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (hierna OFL), heeft Motivaction International B.V. deel gehad in het organiseren en faciliteren van een aantal burgerdialogen om het burgerperspectief in te brengen in de ontwerp-NOVI.

Aanleiding burgerdialogen

Het OFL is door het programmteam Nationale Omgevingsvisie (hierna NOVI)gevraagd om in een aantal gebieden een burgerdialoog te organiseren om het burgerperspectief in te brengen in de ontwerp-NOVI. Door gebruik te maken van de uitkomst van deze dialogen sluit de ontwerp-NOVI beter aan bij de belevingswereld van burgers in Nederland.

Motivaction heeft eerder voor de NOVI onderzoek uitgevoerd, waarin we op landelijk niveau de burgerperspectieven op de fysieke leefomgeving in Nederland in kaart hebben gebracht. Voor de huidige burgerdialogen die gespreid over Nederland hebben plaatsgevonden en regio-specifieke thema's hadden, heeft Motivaction in opdracht van het OFL deelgehad in de organisatie, het werven van respondenten, de inhoudelijke afstemming en de uitvoering. Het huidige document is een samenvattend, veelal puntsgewijs verslag van de resultaten van deze burgerdialogen.

Doelstelling burgerdialogen

De doelstelling van de burgerdialogen is het bieden van inzicht in de manier waarop burgers aankijken tegen de lokale doorvertaling van de nationale ambities en richtinggevende uitspraken in hun specifieke leefomgeving, zodat dit perspectief in de ontwerp-NOVI meegenomen kan worden.

Opzet burgerdialogen

- **Tijdsduur:** op iedere locatie heeft de burgerdialoog 3,5 uur geduurd, startend om 17.30 en eindigend om 21.00 uur.
- **Draaiboek (samengevat):** het draaiboek zag er voor de verschillende burgerdialogen in grote lijnen hetzelfde uit: 17.30 – 18.15, *plenair*: welkom door OFL-voorzitter, kennismaking onder leiding van gespreksleider, agenda, catering, pauze 18.15 – 20.15, *subgroepen*: 4 subgroepen van 6 respondenten in gesprek over de regio onder leiding van gespreksleider. In iedere regio zijn regio-specifieke onderwerpen besproken. Deze onderwerpen en gespreksrichtlijn zijn afgestemd met de regio. 20.15 – 21.00, *plenair*: terugkoppeling, door middel van online tool dilemma's beoordelen en gesprek over communicatie met afsluiting door de OFL-voorzitter.
- **Subgroepen:**
 Op iedere locatie zijn de subgroepen ingedeeld op basis van de Mentality-milieus van de respondenten*. Voor deze indeling is gekozen zodat gelijkgestemden en mensen met dezelfde waarden (en vaak ook opleidingsniveaus) zoveel mogelijk in één groep zitten. Dit bevordert het gesprek omdat men zich veiliger voelt en zich makkelijker kan en durft uit te spreken. Deze indeling komt niet exact overeen met de burgerschapstijlen omdat dit qua groepsomvang niet mogelijk was. Daarnaast is gestreefd naar diversiteit binnen de groepen ten aanzien van geslacht, leeftijd en woonlocatie.
 - Subgroep 1, *Kritische wereldburgers*: 3 kosmopolieten en 3 postmaterialisten
 - Subgroep 2, *Ambitieuzen*: 3 nieuwe conservatieven en 3 opwaarts mobilen
 - Subgroep 3, *Onafhankelijken*: 3 gemaksgoerienteerden en 3 postmoderne hedonisten
 - Subgroep 4, *Lokaal georiënteerden*: 3 traditionele burgers en 3 moderne burgers

De burgerdialogen betreffen een kwalitatief onderzoek. Daarbij zijn de resultaten niet direct generaliseerbaar naar de totale groep in verband met de omvang van de groepen en de 'flow' die in de verschillende subgroepen anders kan zijn geweest, ook mede door de verscheidenheid aan gespreksleiders.
- **Organisatie:** OFL en Motivaction hebben *samen* gezorgd voor: draaiboek van de avond, afstemming met regionale contactpersonen en algemene organisatie. OFL heeft gezorgd voor: genodigden en contact regionaal bestuur, input voor draaiboek en gespreksrichtlijn, locaties, catering, voorzitter, 3 gespreksleiders voor de subgroepen en 3 notulisten. Motivaction heeft gezorgd voor: inhoud draaiboek, ontwikkeling en afstemming gespreksrichtlijn, werving respondenten, gespreksleider plenair gedeelte en 1 subgroep, 1 notulist.

* Zie de bijlage (vanaf sheet 118) voor uitleg van de Mentality-milieus.

Subgroepsindeling: achtergrond van de segmenten

Kritische wereldburgers

Typend voor dit segment:

- Gericht op zelfontplooiing
- Maatschappelijk en politiek geëngageerd
- Gericht op duurzaamheid (de voorlopers)
- Internationaal georiënteerd
- Interesse in kunst en cultuur

Belangrijkste **verschillen** tussen de milieus

- **Postmaterialisten** zijn idealistischer, meer gericht op het milieu
- **Kosmopolieten** zijn ambitieuzer, meer gericht op maatschappelijk succes

Ambitieuzen

Typend voor dit segment:

- Gericht op sociale status
- Interesse in technologische vernieuwing en verandering
- Werken en presteren is een belangrijke drijfveer
- Hiërarchische kijk op sociale relaties
- Zakelijk, formeel, luxe

Belangrijkste **verschillen** tussen de milieus

- **Nieuwe conservatieven** houden meer vast aan traditionele normen en waarden, etiquette en 'hoe het hoort'
- **Opwaarts mobilen** zijn meer gericht op spanning, impulsiviteit en vrijheid

Onafhankelijken

Typend voor dit segment:

- Gericht op vrijheid, onafhankelijkheid, los van normen en verplichtingen
- Weinig maatschappelijk & politiek betrokken (weinig verantwoordelijkheid)
- Vinden werk ondergeschikt aan privé leven en interesses
- Vermaak -en ervaringsgericht, vrijblijvend en gericht op het hier en nu
- Weinig bereid op te offeren met het oog op duurzaamheid

Belangrijkste **verschillen** tussen de milieus

- **Postmoderne hedonisten** zijn avontuurlijker ingesteld en gericht op nieuwe ervaringen
- **Gemaksgeoriënteerden** zijn meer op zoek naar een gemakkelijk leven en meer consumptiegericht

Lokaal geörienteerden

Typend voor dit segment:

- Gericht op (traditionele) normen en waarden
- Gericht op zekerheid, conformisme, vertrouwen een regelmatig leven
- Gezin staat centraal, traditionele man-vrouw verhoudingen
- Werken omdat het moet of om geld te verdienen (dient geen hoger doel)
- Weinig internationaal georiënteerd

Belangrijkste **verschillen** tussen de milieus

- **Traditionele burgers:** plichtsgetrouwer, hechten aan traditionele normen en waarden en zijn meer maatschappelijk betrokken.
- **Moderne burgers** zijn meer op consumptie gericht en gericht op eigen rechten in plaats van op plichten.

Voor meer informatie over de Mentality-milieus zie de bijlage

Burgerdialoog Amsterdam

- **Woningmarkt**
- **Duurzame stad**
- **Bereikbaarheid**
- **Toerisme**

Methode

- **Datum en tijdsduur:** 1 november 2018 van 17.30 uur tot 21.00 uur
- **Locatie:** gemeentehuis
- **Aantal respondenten:** 24 (uit het M-select panel van Motivaction)
- **Tijdsduur subgroepgesprekken:** circa 2 uur
- **Methode:**
 - 4 groepen van 6 respondenten, met 1 gespreksleider (1 gespreksleider van Motivaction, 3 van OFL)
 - Aan de hand van een vooraf opgestelde en overeengekomen gespreksrichtlijn
- **Subgroepen:**

De subgroepen zijn ingedeeld op basis van de Mentality-milieus van de respondenten. Voor deze indeling is gekozen zodat gelijkgestemden en mensen met dezelfde waarden (en vaak ook opleidingsniveaus) zoveel mogelijk in één groep zitten. Dit bevordert het gesprek omdat men zich veiliger voelt en zich makkelijker kan en durft uit te spreken. Deze indeling komt niet exact overeen met de burgerschapstijlen omdat dit qua groepsomvang niet mogelijk was.

 - Subgroep 1, *Kritische wereldburgers*: 3 kosmopolieten en 3 postmaterialisten
 - Subgroep 2, *Ambitieuzen*: 3 nieuwe conservatieven en 3 opwaarts mobilen
 - Subgroep 3, *Onafhankelijken*: 3 gemaksgoerienteerden en 3 postmoderne hedonisten
 - Subgroep 4, *Lokaal georiënteerden*: 3 traditionele burgers en 3 moderne burgers

De burgerdialoog betreft een kwalitatief onderzoek. Daarbij zijn de resultaten niet direct generaliseerbaar naar de totale groep in verband met de omvang van de groepen en de 'flow' die in de verschillende subgroepen anders kan zijn geweest, ook mede door de verscheidenheid aan gespreksleiders.
- **Plenair gedeelte:**
 - Circa half uur voorafgaand aan de focusgroepen: welkom door voorzitter en kennismaking
 - Circa drie kwartier na afloop: terugkoppeling, dilemma's voorleggen, wensen communicatie bespreken en afsluiting

Amsterdam

Woningmarkt

Thema: woningmarkt

Kernthema's en wensen – overeenkomsten tussen de groepen

- Respondenten zijn vooral **negatief** over de woningmarkt: de markt zit op slot en is oneerlijk. Samengevat geven zij vooral het volgende aan:
 - Woningen zijn te **duur**, en er zijn er **te weinig**.
 - Door **scheefwonen** zit de markt vast.
 - Men is negatief over **beleggers** en **airbnb** waardoor er onvoldoende woningen beschikbaar zijn voor mensen die wonen en werken in Amsterdam.
- Men vindt het belangrijk meer **beweging** te creëren. Als mensen **doorschuiven** naar een woning die bij hun gezinsgrootte en financiële situatie past, ontstaat er ook weer ruimte voor nieuwe mensen. Denk aan: starters die willen kopen en uit een sociale huurwoning gaan, mensen die na inkomststijging meer kunnen gaan betalen, gezinnen die een grotere woning kunnen krijgen en ouderen die in een kleinere woningen kunnen wonen. Deze beweging moet (door de gemeente/overheid) worden gefaciliteerd, gemotiveerd en geïnitieerd.
- Een groot deel van de respondenten vindt dat er meer woningen moeten worden **bijgebouwd**.
 - Dit kan volgens hen vooral het best aan de **randen van de stad**.
 - Daarbij zien velen ook graag dat er aan de randen van de stad **in de hoogte** wordt gebouwd.
 - Ook noemt men het herbestemmen van leegstand (kantoorpanden voor woningen) en gebruik maken van industrietreinen
- Een zeer belangrijk aspect is dat er **divers gebouwd** moet worden: voldoende sociale huurwoningen, ook voor gezinnen, middeninkomens en minima.
- Velen geven spontaan aan dat het belangrijk is dat wijken **levendig** zijn: zowel **winkelen, recreatie, werken** als **wonen** binnen dezelfde wijk
- Men is van mening dat **groen slim** kan worden **ingebouwd**, bijvoorbeeld op daken, en vindt dat hier goed rekening mee moet worden gehouden.

Kritische wereldburger

Thema: wonen

Associaties (voornamelijk negatief)

- Overspannen, op slot, onbereikbaar, lange wachttijd, oververhit, geen doorstroom
- Lastig voor starters
- Kleine woningen, dicht op elkaar
- Te weinig sociale huur, wachttijd, diversiteit verdwijnt, ongelijkheid huurders en kopers
- Te veel macht (of juist te weinig) voor woningbouwverenigingen
- Duur, verdienmodel, prijzen kunstmatig hoog door hypotheekrente aftrek, alleen voor mensen met geld
- Airbnb, huisjesmelkers, slecht onderhoud, muizen en ratten
- Overwaarde (fijn!)
- Lastig te verduurzamen voor huurders

Wens/oplossingen

- Woningen voor Amsterdammers, niet voor verhuur door beleggers
- Diversiteit van mensen behouden
- Levendige buurten voor sociale cohesie
- Opschuiven naar randen van de stad
- Let op macht van woningbouwverenigingen en woningverhuur als inkomstenbron

Als diversiteit verdwijnt, verdwijnt de ziel van Amsterdam

Achtergrond bij wensbeelden

Bouwen aan randen van de stad én de lucht in, groen slim inbouwen

- **Industriegebieden** kunnen **opschuiven** voor woonruimte, goede voorbeelden hiervan zijn:
- **Sloterdijk**
- **Hemhavens**
- Wat men ziet als binnenstad schuift steeds meer op.
- Aan de **randen van de stad** kan je ook **de lucht in bouwen**.
- **Groen** moet je **behouden** door slim te bouwen: “Tuintje op het dak van de burens.”
- **Buitengebied/natuur** wil men wel graag **behouden** (vb: Durgerdam).

Woningen voor Amsterdammers, en diversiteit in buurten

- **Gemixte buurten** zijn prettig.
- Winkelstraten, werk en **voorzieningen** zorgen voor **sociale cohesie**.
- Men wil **verschillende typen** mensen binnen een buurt.
- Men wil **geen beleggers** op de markt toelaten die verhuren om winst te maken.
- Idee is om voorwaarden te stellen aan bewoning (men moet er zelf gaan wonen).
- Dilemma: vrije markt vs. het idee van ‘huisjesmelkers’. Discussie over wat meest gewenst is.

Vastzitten woningmarkt oplossen

- Men wil dat er ruimte wordt gemaakt om door te schuiven.
- Mensen worden financieel nu gedwongen om te blijven wonen waar ze nu wonen. Dit geldt zowel voor mensen in huur- als koopwoningen.
- Studenten moeten uit hun studentenkamer kunnen om plaats te maken.

Men is redelijk enthousiast over **Havenstad** en **Sluisbuurt**, mits het niet alleen voor redelijk rijke yuppen is, maar ook voldoende mooie sociale huurwoningen beschikbaar stelt.

Kritische wereldburgers vinden diversiteit belangrijk en dat spreekt ook uit hun wensen voor de stad. Zij vinden gemixte buurten belangrijk. Daarnaast denken zij op een iets meer macro niveau over het onderwerp na. Het gaat ook over de effecten van verhuurdersheffing, hypotheekrente aftrek, verhuur door beleggers etc.

“Dat een Amsterdammer geen huis kan vinden hier terwijl mensen van buiten gewoon met een zak geld hier een huis kunnen krijgen.”

“Zorg voor het mixen van mensen en winkelaanbod, zo wordt de buurt prettiger.”

Ambitieuzen

Thema: wonen

Associaties (voornamelijk negatief)

- Hoge huren en dure koopwoningen
- Onbereikbaar (vooral voor middengroep), oververhitte markt, woningtekort
- Lange wachttijden
- Speculatie, beleggers, erfpacht, onderverhuur
- Geen woningen voor alle inkomensklassen
- Toewijzing sociale huurwoning is loterij
- Amsterdammers trekken weg (*want te duur en eenheidsworst*)
- Scheefwonen
- Leegstand kantoorpanden
- Te weinig sturing vanuit overheid

Wens/oplossingen

- Huizen voor diverse inkomensklassen
- Hoogbouw alleen aan de rand van de stad
- Bouwen voor mensen die binding met Amsterdam hebben
- Niet bouwen voor beleggers
- Tijdelijke oplossingen, optimaal ruimtegebruik

Huizen voor alle inkomensklassen, niet voor beleggers

Achtergrond bij wensbeelden

Meer huizen voor diverse inkomens klassen

- Men wil dat gebouwd wordt voor **studenten, starters** én **doorstromers**.
- Er moeten woningen zijn voor mensen *tussen* de **lage** en **midden** inkomens en *tussen* de **midden** en **hoge** inkomens.
- Men wil wijken met **gemengde migratieachtergrond**.
- **Minder strenge toelatingseisen** voor **vrije sector** huur en minder woningen om alleen welvarende mensen aan te trekken.
- Voorbeeld: gebouw aan het IJ met één woning op bovenste verdieping had niet moeten worden gebouwd. Op dit oppervlak kunnen meerdere gezinnen wonen.

- Op de **Sluisbuurt** reageert men gemengd en **kritisch**: er moet wel goed ov komen!
- Bij de **Havenstad** spreekt men de zorg uit voor de **druk op de stad**, het wordt wel erg vol.

Tijdelijke oplossingen voor optimaal ruimtegebruik

- Men ziet mogelijkheden **kantoren** om te bouwen en **containerwoningen** voor studenten.

Hoogbouw niet in centrum maar randen van de stad

- Over hoogbouw ontstaat discussie. Is het nodig, of behouden we het centrum zoals het is?
- Men wil **geen hoogbouw in het centrum**.
- Men ziet opties voor bouwen in de **haven**.
- Men is positief over huizen met gemeenschappelijke binnentuinen.

Bouwen voor mensen met binding met de stad, geen beleggers

Bouw voor **eigen inwoners**: mensen met binding met de stad en niet voor expats en buitenlandse (zoals Russische) beleggers.

Let op werkgelegenheid en infrastructuur

- Men waarschuwt de **infrastructuur** aan te passen op de groei aan woningen!
- Men wil dat werken en wonen op elkaar is afgestemd. Werk heeft ook woningen en infrastructuur nodig.

Context, duiding en Mentality

We zien in deze meningen geen duidelijk Mentality-profiel terug. Dit komt met name omdat de problemen in de woningmarkt voor alle milieus spelen. Wat het meest bij deze groep past is wel het denken in mogelijkheden: hoe kunnen we het oplossen.

“Ruzies over contracten kunnen zeker één jaar duren dus dan is het goed om die ruimte dan tijdelijk te gebruiken en te benutten.”

“Ik kan hier niet weg, ik krijg er niets voor terug. Ik kan niet kopen, ik kan niets.”

Onafhankelijken

Thema: wonen

Associaties (voornamelijk negatief)

- Duur, weinig woningen, schaarste
- Hopeloos, ramp, overspannen
- Oneerlijk, scheef, te weinig sociale huur, niet voor Amsterdammers

Wens

- Meer betaalbare woningen
- Meer woningen voor gezinnen, middeninkomens en minima

Oplossingen

- Betaalbare woningen is prioriteit: bouwen aan de rand van de stad, ook als dit in de natuur zou zijn
- Meer hoogbouw (kan ook aan de rand van de stad)
- Lege kantoorpanden ombouwen tot woningen
- Woningen beter verdelen, geen scheefwonen maar bemiddeling
- Enthousiast over Havenstad en Sluisbuurt

Betaalbare woningen voor iedereen

Achtergrond bij wensbeelden

Betaalbare woningen als prioriteit

- Men vindt dat er iets moet gebeuren aan de woningmarkt, er zijn te weinig **betaalbare woningen**.
- Bij het bouwen moet vooral gedacht worden aan:
 - Mensen met **lage inkomens**
 - **Sociale huur**
 - **Gezinnen**
- Men vindt betaalbaar wonen uiteindelijk belangrijker dan groen in de stad.
- Groen kan ook in de hoogte worden gebouwd (groen op trapsgewijze balkons en daken).

Oplossingen zonder bouwen: Scheefwonen oplossen en lege kantoorpanden gebruiken

- Men is het erover eens dat **scheefwonen** moet worden **aangepakt**, maar op een positieve manier.
- **De gemeente** of **woningbouw** moet **actief** mensen een **passendere woning aanbieden** die bij hun budget past.
- Ook ziet men het ombouwen van lege **kantoorpanden** als grote oplossing.
- **Sommigen vinden ook dat Amsterdammers voorrang** moeten krijgen op woningen in plaats van mensen van buiten de stad.

Havenstad en Sluisbuurt positief ontvangen

- Men is over het algemeen positief over deze locaties.
- Men geeft wel aan erop te letten dat er voldoende **openbaar vervoer** naartoe gaat.
- En dat de buurten wel **levendig** worden (geen Vinex-wijken), door werken en winkelen ook te integreren.
- Men is positief over **het bouwen in de hoogte**.

Context, duiding en Mentality

Onafhankelijken wonen over het algemeen vaker in sociale huurwoningen. Zij vinden betaalbare woningen voor iedereen dan ook het meest belangrijk (maar dit zien we ook veel terug in andere groepen). Groen vinden zij relatief minder van belang dan veel andere groepen.

“Als ik moet kiezen zijn woningen toch belangrijker dan groen.”

“Middeninkomens en minima moeten ook een woning kunnen krijgen. En gezinnen.”

Lokaal georiënteerden

Thema: wonen

Associaties (voornamelijk negatief)

- Duur, onbetaalbaar voor jongeren
- Tegen verhuur en speculatie door beleggers
- Te weinig sociale huurwoningen
- Mooie nieuwbouwprojecten
- Zien oorzaak in de veelvuldige promotie van Amsterdam

Wens/oplossingen

- **Divers** bouwen: voor verschillende groepen
- Voldoende **huur** behouden, mixen, niet één type (geen Bijlmer)
- Meer **hoogbouw**, niet de natuur in bouwen
- Redelijk enthousiast over Havenstad en Sluisbuurt, mits goed ov (tram!) en als er gemêleerd wordt gebouwd.

Divers bouwen en voor Amsterdammers

Achtergrond bij wensbeelden

Divers bouwen en sociale huur

- Men wil dat er divers gebouwd wordt: zowel **groot** als **klein**, voor **ouderen, studenten, grote (allochtone) gezinnen**.
- Men geeft aan dat er voldoende aanbod van **sociale huur** moet zijn.
- Buurten als IJburg en Noord worden goed gewaardeerd.
- Ook over de **Sluisbuurt** en **Havenstad** is men positief. Men maakt zich wel **zorgen** over de **prijzen** en **bereikbaarheid**. Daar moet aandacht aan worden besteed.

Zorg voor betaalbare woningen voor Amsterdammers

- Men geeft aan dat het te lastig is voor Amsterdammers om betaalbare (huur)woningen te krijgen.
- Men wil dat er woningen behouden blijven voor **Amsterdammers**.
- Men wil vooral **huisjesmelkers aanpakken**, want daardoor komen Amsterdammers niet aan een huis.
 - Oplossing: anti-speculatiebeding
- Men is negatief over te veel verhuur via **Airbnb**.
- Men wil **scheefwonen** tegengaan.

Bouw de hoogte in

- Men is positief over **hoogbouw** en het ombouwen van oude **kantoren**.
- Respondenten geven aan dat de **levendigheid** in de wijk wel behouden moet blijven (leer van de Bijlmer).
- Men wil **niet** dat er gebouwd wordt in de **natuur** rondom de stad (zoals het Amsterdamse bos).

Context, duiding en Mentality

Lokaal georiënteerden zijn meer gericht op hun eigen leefomgeving. Hun inkomens zijn over het algemeen relatief laag. De zorg over beschikbaarheid van sociale huurwoningen voor Amsterdammers past in deze visie.

“Amsterdammers gaan weg. Er wonen nu steeds minder Amsterdammers.”

“Huisjesmelkers kopen steeds maar huizen voor waardevermeerdering.”

Amsterdam

Duurzame stad

Thema: duurzame stad

Kernthema's en wensen – overeenkomsten tussen de groepen

- Men heeft veel associaties bij het thema 'duurzame stad'. Deze hebben vooral betrekking op:
 - Duurzaam **wonen** en **energieverbruik**, zoals: gasloos, alles elektrisch, energieneutraal, duurzaam bouwen
 - **Groene voorzieningen**: groene daken, groen- en speelruimte
 - **Duurzaam vervoer** in de stad: beter openbaar vervoer, minder asfalt, minder auto's, meer elektrisch vervoer, meer fietsen
 - **Afval scheiden**: meer mogelijkheden hiervoor in de binnenstad
 - Duurzame **energieopwekking**: zonnepanelen, windmolens
 - **Watermanagement**: opvang regenwater
- In de groeps gesprekken kunnen respondenten veel **verschillende associaties** noemen, maar dit betekent **niet** dat duurzaamheid ook **voor iedereen** even **belangrijk** is.
- Qua **overkoepelend wensbeeld** komt naar voren dat het voor **alle typen inwoners** (ook armere mensen, huurders etc.) mogelijk moet worden gemaakt om energiezuinig(er) te leven, door bijvoorbeeld zonnepanelen aan te kunnen schaffen. De **gemeente heeft er een rol** in dit te **faciliteren** of zelfs te **stimuleren**. Sommige mensen zijn intrinsiek gemotiveerd om groen te leven en willen dat de gemeente de **mogelijkheden hiervoor schept**. Anderen hebben minder intrinsieke motivatie en willen dat de gemeente groen gedrag moet **belonen**.
- Veel mensen vinden **bereikbaarheid** een belangrijk thema in het kader van duurzaamheid in de stad en zien hierin veel mogelijkheden voor de gemeente om te verbeteren. Men denkt hierbij vooral aan het ov. Ideeën lopen van het afschaffen van auto's in de binnenstad en het stimuleren van fietsen tot meer innovatieve ontwikkelingen met transport over grachten en transport hubs en P&R terreinen aan de randen van de stad.
- Het thema duurzaamheid in de stad roept op sommige momenten de discussie op tussen hoe vrij inwoners mogen zijn in hun keuzes en in welke mate de gemeente hierin mag ingrijpen. Daarover verschillen de meningen.

Kritische wereldburgers

Thema: duurzame stad

Associaties

- Gasloos en energieneutraal wonen
- Zonnepanelen voor iedereen
- (Benzine)auto's uit de stad, minder parkeerplaatsen
- Minder taxi's en scooters
- Elektrische deelauto's
- Meer fietsen
- Meer groen- en speelruimte
- Windmolens in havengebied
- Meer afvalscheiding in het centrum
- Minder voedsel weggooid
- Behoud oude huizen maar maak ze klimaatbestendig

Wens/oplossingen

- Groener vervoer
- Groen gedrag stimuleren
- Meer afval scheiden en ophalen op een centraal punt (geen zakken voor de deur)
- Minder water in putten, meer groen, groene daken
- Men reageert positief op het voorstel om circulair te bouwen

Maak het voor iedereen mogelijk, groener te leven

Achtergrond bij wensbeelden

Groener vervoer

- Veel mensen zien graag
 - **vermindering** van (diesel en benzine) **auto's** in de stad.
 - **Vermindering** van het aantal **parkeerplaatsen** om ruimte te maken voor groen en speelruimte.
- Men wil **schoner vervoer** zoals fietsen en openbaar vervoer stimuleren en geen tramhaltes meer weghalen.
- Op het gebied van **innovatie** denkt men aan energiezuinig vervoer.

Stimuleer groen gedrag, maak dit voor iedereen mogelijk

- Men wil dat groen gedrag gestimuleerd wordt door **iedereen de mogelijkheid te geven** bv. zonnepanelen aan te leggen (via hun VVE).
- Dit moet laagdrempelig zijn, door bijvoorbeeld mensen met een sociale huurwoning ook te laten deelnemen in zonnepanelen.
- Er zijn veel platte daken, en men wil dat daar wat mee gebeurt: **zonnepanelen of groene daken**.
- Hierin is een **rol voor de gemeente** en woningbouwverenigingen weggelegd.
- Een enkeling geeft daarbij aan dat bijvoorbeeld ook een welstandscommissie die hiervoor kan gaan liggen, hier over na moet gaan denken.

Meer mogelijkheden voor afval scheiden

- Sommigen moeten hun afvalzakken (in het centrum) nog voor de deur op straat zetten. Dit zorgt voor muizen en ratten.
- Zij willen **centrale (ondergrondse) ophaalpunten**.
- Daarbij kan de mogelijkheid gecreëerd worden voor meer **scheiding van verschillende typen afval**.
- Ook klinkt de roep om minder verpakkingsmateriaal zodat er minder hoeft te worden weggegooid. Denk ook aan het invoeren van statiegeld op plastic!

Context, duiding en Mentality

Duurzaamheid is voor kritische wereldburgers over het algemeen een belangrijk thema. Zij denken in Amsterdam vooral aan duurzamer vervoer, betere afvalscheiding en vinden dat de gemeente een rol moet spelen in het voor iedereen mogelijk maken om duurzame maatregelen te nemen.

“Net als die elektrische scooters, dan denk ik: ga lekker fietsen.”

“Het is ook heel lastig om in Amsterdam gewoon een paar zonnepanelen te plaatsen. In de VVE's geeft het allemaal discussies.”

Ambitieuzen

Thema: duurzame stad

Associaties

- Zonnepanelen, fossielvrij
- Amsterdam is koploper (ambities), elektrische auto's
- Slim gebruik materialen, grondstoffen en geld
- Geen verstening maar groen
- Autovrij (op bepaalde tijden), milieuzones
- (Regen)waterberging
- Duurzaam bouwen
- Slimme duurzame oplossingen voor alle groepen toegankelijk maken
- Boetes voor afval op straat
- Vervuilende fabrieken
- Kosten voor de burger

Wens/oplossingen

- Autovrije binnenstad
- De vervuiler betaalt
- Slimme oplossingen
- Duurzaam bouwen -> innovatieve oplossingen, toepassing technologie
- Niet te betuttelend en vrije keuze beperken

Echt inzetten op duurzaamheid

Achtergrond bij wensbeelden

Autovrije binnenstad

- Er mag meer geïnvesteerd worden in **elektrische auto's**. Amsterdam mag **koploper** worden!
- Ideeën die worden genoemd:
 - Auto's weren uit binnenstad of grachtengordel.
 - Er kunnen tijdslots komen waarop in bepaalde gebieden gereden mag worden.
 - Milieuzones invoeren
 - Openbaar vervoer stimuleren

Innovatieve oplossingen

- Men denkt aan **innovatieve oplossingen** en noemt voorbeelden uit **andere steden**:
 - Zelf als stad energie opwekken
 - Elektrische zweeftreinen
 - Bouw groen slim in in de stad, zoals in binnentuinen, op daken. Het hoeft niet ten koste te gaan van woningen.

De vervuiler moet betalen

- Men wil niet dat de burger **betaalt** maar de **vervuiler**.
- Boetes voor bedrijven die (te) veel uitstoten.

Voor gezondheid verschillende oplossingen

- Er is **discussie** over in hoeverre de **gemeente** zich hiermee mag **bemoeien**.
(niet iedereen is het hiermee eens)
- Minder fijnstof
- Minder fastfoodketens
- Meer sportvelden, parkjes
- Voldoende beschikbare zorg

Rem groei vervuilende luchtvaart en scheepvaart

- Vliegtuigen en scheepvaart stoten veel uit, en creëren fijnstof.
- Dit mag worden ingeperkt of in ieder geval niet verder groeien.

Context, duiding en Mentality

Ambitieuzen zijn normaliter meer gericht op de auto. De inwoners die we in Amsterdam spraken zijn echter juist relatief enthousiast over het autovrij maken van de binnenstad (slechts twee van hen bezitten een auto). Zij zijn pro elektrische auto's en innovatieve oplossingen (Amsterdam als koploper). Beperking van vrije wil (bij voedingkeuze) stuit wel op verzet.

“Koploper voor alle andere steden in Nederland, voorbeeldfunctie.”

“Waarom kan er in Tokyo een zwevende, magnetische, duurzame metro rijden en kunnen wij hier geen energie opwekken op een solardekkie?”

Onafhankelijken

Thema: duurzame stad

Associaties

- De meesten respondenten hebben weinig associaties. Door enkeling genoemd:
 - Geen gas, alles elektrisch
 - Groene voorzieningen
 - Spaarzaam
 - Vliegtuigen en auto's

Wens

- Men uit weinig directe wensbeelden op dit vlak. Wat moet gebeuren, moet gebeuren en dan kan de overheid dit regelen door gedrag te stimuleren.

Oplossingen

- Duidelijk maken wat verwacht wordt
- Niet verplichten
- Wel stimuleren
- Stimuleren vooral door belonen (i.p.v. straffen), zoals statiegeld teruggeven of geld voor oud papier

Prima, stimuleren, maar het moet niet duurder worden

Achtergrond bij wensbeelden

Zaak van de overheid/gemeente, maar het moet niet duurder worden

- De meeste respondenten in groep voelen **minder intrinsieke betrokkenheid** bij het thema duurzaamheid.
- Het thema is niet iets waar zij zich veel mee bezig houden.
- Zij onderkennen wel het belang en zijn positief over voorgelegde ideeën als ze daar zelf **niet voor hoeven betalen**.
 - Zij maken zich bijvoorbeeld wel **zorgen** dat wonen **duurder** kan worden als er gebouwd gaat worden met hergebruikte materialen.

Stimuleren door belonen

- Het idee om burgers te verplichten tot duurzame maatregelen wordt niet heel positief ontvangen.
- Men denkt wel dat straffen door boetes effectief kan zijn maar heeft een voorkeur voor **stimulerende maatregelen**, vooral door middel van **geldelijke beloning**. Voorbeelden die worden genoemd:
 - **Statiegeld op plastic flesjes**
 - **Ophalen oude kranten voor geld**
- Deze respondenten willen wel iets doen, maar zijn daar eigenlijk maar weinig toe gemotiveerd.

Context, duiding en Mentality

Duurzaamheid is voor onafhankelijken geen prioriteit. Zij stemmen er wel mee in dat dit een belangrijk thema is maar voelen zich hier zelf over het algemeen weinig betrokken bij.

“Vreselijk. Je betaalt al zo veel belasting voor afval, dan wil ik gewoon alles bij elkaar gooien.”

“Stel, ze gaan huizen bouwen van allemaal gerecycled spul, dan worden de kosten weer op de koper verhaald.”

Lokaal georiënteerden

Thema: duurzame stad

Associaties

- Er zijn erg veel associaties genoemd. Waaronder:
 - Gasloos wonen, energie delen
 - Meer groen
 - Minder asfalt, minder auto's
 - Geen scooters op fietspaden
 - Afval scheiden
 - Rekeningrijden in de stad

Ideeën

- Beter watermanagement (op verschillende gebieden)
- Meer groen in de stad
- Duurzamer vervoer
- Afval beter scheiden

Oplossingen

- Gemeente mag stimuleren en moet handhaven
- Dilemma tussen vrije stad en handhaving

Meer groen in de stad

Achtergrond bij wensbeelden

Meer groen in de stad

- De stad mag er groener uitzien door bijvoorbeeld :
 - **Geveluintjes** en het verwijderen van stoeptegels
 - **Plantenbakken** plaatsen op platte daken
 - **Bomen planten** als de gemeente deze ergens anders moet kappen
 - **Gras** tussen de tramrails
 - Tuinen **niet asfalteren**
 - **Drijvende planten in de grachten**

Watermanagement

- Men noemt oplossingen die te maken hebben met het **water** in Amsterdam:
 - **Grootschalige opslag** van regenwater
 - Functioneler gebruik maken van de **grachten** voor **transport/vervoer**
 - Rondvaarten plezierboten veroorzaken luchtvervuiling
 - Oplossen van het stilstaand water op daken in de Baarsjes (muggen)

Duurzaam transport

- **Minder auto's** en minder asfalt
- **Meer fietspaden, geen scooters** op fietspaden
- Vervoer op **groene stroom**

Afval

- **Statiegeld** invoeren op plastic en blikjes

Promoten gezonde voeding op scholen

Gemeente mag stimuleren

Men is positief over:

- Het **stimuleren** van zonnepanelen, groene daken d.m.v. vergunningen.
- Het stimuleren van duurzame consumptie door de gemeente (statiegeld invoeren, geen nutteloos plastic).
- **Handhaving** als bedrijven hun afval niet goed scheiden.
- **Dilemma**: een **vrij Amsterdam** (met bijhorende historie) versus regulering en **handhaving** voor een **duurzaam Amsterdam**

Context, duiding en Mentality

Sommige lokaal georiënteerden (traditionele burgers) zijn volgzzaam en hechten veel waarde aan natuur en groen. Anderen (moderne burgers) vinden aan de ene kant vrijheid belangrijk, maar handhaving van regels ook van groot belang.

“Je moet niet naar het oude Amsterdam kijken, die tijd komt nooit meer terug.”

“We moeten de wereld leefbaar houden, anders gaan we naar de ‘versodemieterij’.”

Amsterdam

Bereikbaarheid

Thema: bereikbaarheid

Kernthema's en wensen – overeenkomsten tussen de groepen

- De auto wordt niet veel gebruikt, zelfs onder groepen waarvan we weten dat zij dit in andere delen van het land wel doen. Veel mensen fietsen of gebruiken het openbaar vervoer binnen Amsterdam.
- Over het algemeen is er redelijk wat ontevredenheid over de infrastructuur in Amsterdam en zien veel mensen kansen om hier als stad flink in te verbeteren. Zowel op het gebied van openbaar vervoer, fietsen als een innovatief en duurzaam mobiliteit systeem.

Verbetering ov-netwerk

- Het meest genoemde verbeterpunt is **dichtheid** van het **ov-netwerk**. Door het **schrappen** van **bus- en tramlijnen en haltes** maken veel mensen zich zorgen dat bepaalde voorzieningen in de stad **niet goed meer te bereiken** zijn, zeker voor **ouderen en minder validen**. Er bestaat een grote wens om hier verbetering in aan te brengen: meer lijnen, haltes en overstapmogelijkheden/aansluitingen.
- Ook vindt men de **frequentie** en de **eindtijd** van het ov niet altijd passend bij een stad met het formaat van Amsterdam.

Meer ruimte voor fietsers

- De veelheid aan fietsen moet volgens velen in betere banen geleid worden. Dit betekent **meer fietsparkeerplaatsen** maken waardoor er minder fietsen op de stoep staan en lopers er beter langs kunnen.
- Ook wil men **meer ruimte** voor fietsers in de stad bijvoorbeeld door bredere en **afgescheiden fietspaden, fietsstraten** ('auto gedoogd') en **fietsnelwegen** waar fietsers snel kunnen fietsen (voorbeeld: Sarphatistraat). Ook noemen sommigen dat ze graag **veiligere** fietspaden zien.

Minder auto's

- Er zijn positieve geluiden ten aanzien van het terugdringen van het aantal auto's in de binnenstad.

Asociaal gedrag tegengaan

- Sommige mensen hebben last van verkeerd geparkeerde voertuigen (canta's, scooters, fietsen) en anderen klagen over asociaal gedrag van taxi's, scooters en fietsers. Zij zien hierin graag verbeteringen.

Innovatieve ideeën

- Enkelen noemen enthousiast voorbeelden uit andere steden waar 'lightrails' rijden die duurzaam zijn en de verbindingen met ander steden versnellen.

Kritische wereldburgers

Thema: bereikbaarheid

Eigen gebruik

- Meerderheid gebruikt voornamelijk de fiets
- Sommigen noemen ook openbaar vervoer en lopen
- Enkeling heeft een busje (is aannemer)
- Vrijwel niemand heeft een auto
- Parkeren in het centrum is bijna niet te doen.

Wens/oplossing

- ov waarmee *iedereen* in heel Amsterdam *overall* kan komen
- Meer fietsparkeerplaatsen, vooral bij het station.
- Minder auto's, vooral taxi's, in de stad.
- Meer centrale verzameling: overslagpunten aan randen van de stad en schoner vervoer de stad in
- Lightrail voor vervoer vanuit steden uit de omgeving.
- Metro ook 's nachts laten rijden.
- Fietsbrug over het IJ: positief ontvangen, maar vraag is of dit niet een tunnel kan zijn

Verbeter openbaar vervoer en fietsruimte

Achtergrond bij wensbeelden

Beter openbaar vervoer

- Er moeten **meer bus- en tramhaltes** komen. Vooral voor **ouderen**.
- Door het weghalen van **haltes** zijn sommige plekken voor mensen die niet kunnen fietsen en autorijden niet meer bereikbaar.
- Vanuit west is het nu lastig in het centrum te komen.
- **Nachtmetro's invoeren**. De nachtbus duurt langer, en anders moet je met de taxi.

Overstappunten aan rand van de stad

- Men noemt oplossingen als het **overstappen** aan de randen van de stad op **schoner binnenstedelijk vervoer** zoals Park & Ride en overslag van vrachtwagens.
- Men is voor schoon vervoer over de **grachten**, mits er minder rondvaartboten voor toeristen zijn.

Fietsvriendelijker maken

- Meer **fiets-parkeerplekken in de stad**, vooral bij het Centraal Station.
- **Fiets- infrastructuur verbeteren**, nu zijn er fietsfiles.
- Meer **ruimte voor fietsers** bij de stoplichten. Dit past nu niet.
- Positieve campagnes om **fietsgedrag te verbeteren** (hand netjes uitsteken etc.).

Overlast taxi's beperken

- In het centrum heeft men hier erg veel last van, ook 's nachts.

Context, duiding en Mentality

Kritische wereldburgers gebruiken over het algemeen meer duurzame vervoersmiddelen. Zij willen de stad fietsvriendelijker maken, en het openbaar vervoer verbeteren. Ook denken zij wat *breder* na over het thema. Zij hebben het bijvoorbeeld over over transport overslag via P&R terreinen en schoon vervoer over grachten.

"Bij de Overtoom zijn haltes weg. Als je nu ergens halverwege de Overtoom loopt en je bent een oud vrouwtje met een looprekje, dan kan je dus nergens meer naartoe."

"Op CS ben ik nu 10 minuten bezig mijn fiets te parkeren, waardoor ik mijn trein niet haal. Dan ga ik maar met de metro."

Ambitieuzen

Thema: bereikbaarheid

Eigen gebruik

- Vooral fiets
- Sommigen hebben een auto
- Soms openbaar vervoer
- Enkeling een brommer

Wens/oplossing

- Beter infrastructureel plan voor de hele stad dat aansluit op de drukte en het aantal woningen: meer openbaar vervoer, laagdrempelig en betaalbaar, innovatieve oplossingen en fietssnelwegen
 - Meer ruimte voor snelle fietsroutes door de stad en fietsparkeerplekken
 - Openbaar vervoer verbindingen herstellen
- Fietsbrug over het IJ: positief ontvangen, maar sommigen zien liever een tunnel.

Een slimmer infrastructureel plan

Achtergrond bij wensbeelden

Een slimmer infrastructureel plan

- **Duurzaam, slim, flexibel en goedkoper**
- Zorg bij de bouw van woningen ook voor **voldoende ov-infrastructuur**.
- Je moet makkelijk bij je werk kunnen komen **zonder de auto**.
- **Geen standaard parkeerplek** meer voor de deur.
- Positief over het ov-netwerk in New York, Londen en Parijs: fantastisch, goedkoop en toegankelijk.
- Deeltaxi's (Abel): flexibeler dan bussen
- Er is discussie over of er meer concurrentie in het ov gewenst is.

Meer ruimte voor fietsers

- **Afgescheiden fietspaden** van de weg
- Wegen alleen voor fietsers, zoals de **fietsstraat** in de Sarphatistraat 'auto's te gast'.
- **Meer asfalt** voor **fietsers** zodat je **sneller** kan.
- Meer **snelle fietsroutes** creëren, door fietssnelwegen (met overdekking).
- **Veiligere fietspaden**.
- Meer **fietsenstallingen** in de stad. Er is te weinig plek, vooral ook bij stations.
- Fietsers moeten zich beter gedragen.

Betere verbindingen herstellen

- Sommigen zijn **negatief** over **verbindingen** die zijn **weggefallen** door de Noord-Zuidlijn.
- Vb: tram Osdorp-Centraal gaat niet meer rechtstreeks. Lijn 1 moet weer door de Leidse straat.

Context, duiding en Mentality

Ambitieuzen zijn sneller geneigd te denken in (technologische of innovatieve) oplossingen. Opvallend is dat de ambitieuzen in de groep redelijk positief zijn over het inperken van autogebruik (wellicht doordat zij in Amsterdam wonen). Wat goed past in het beeld is dat zij Amsterdam als koploper willen zien: snel fietsen, flexibeler openbaar vervoer, ideeën over deeltaxi's etc.

“De Stadhouderskade, hier is de fietsgelegenheid heel slecht, hel op aarde.”

“Londen, New York, Parijs heeft een fantastische ov netwerk, goedkoop en toegankelijk en dat is in Amsterdam droevig. Bijvoorbeeld IJburg, één lullig trammetje.”

Onafhankelijken

Thema: bereikbaarheid

Eigen gebruik

- Divers:
 - Sommigen hebben auto
 - Gebruiken (veel) openbaar vervoer
 - Gebruiken niet standaard de fiets

Wens/oplossing

- Alles moet goed (beter) bereikbaar zijn met het openbaar vervoer
 - Meer haltes (zeker bij voorzieningen)
 - Oost-west metrolijn
 - Frequentere dienstregeling
- Minder fietsen die overal staan zodat er meer ruimte is om te lopen
 - Ongebruikte fietsen verwijderen (maar niet té streng hierin zijn)
- Enkelen noemen ook de fiets straat ('auto gedoogd') als positief.
- Fietsbrug over het IJ: niet direct enthousiast ontvangen

Verbeter het openbaarvervoer, meer haltes en tijden

Achtergrond bij wensbeelden

Alles moet goed (beter) bereikbaar zijn met het openbaar vervoer

- Vaak gaat deze groep als het kan met de auto, maar maakt eigenlijk vooral gebruik van het **openbaar vervoer om in de stad te komen**.
- Bereikbaarheid met het openbaar vervoer is daarom van groot belang.
- Het openbaar vervoer moet **alle plekken en voorzieningen op loopafstand goed bereikbaar** maken. Dit is volgens sommigen niet altijd het geval. Voorbeeld: metrohaltes in Noord liggen ver van de voorzieningen, zeker voor ouderen.
- Zij **fietsen** relatief **weinig** in de stad, vinden het daarvoor te druk en onveilig. Dit noemen zij echter niet als verbeterpunt/wensbeeld omdat zij zich hierbij neerleggen. Dit is nou eenmaal zo.

Te druk met geparkeerde fietsen

- De **verhouding** tussen **fietspaden, scooters** en ruimte voor **wandelaars** vinden zij over het algemeen **goed geregeld**.
- Zij lopen zelf relatief vaak (vanuit het ov) en noemen dat er op sommige plekken dan wel erg **veel geparkeerde fietsen** staan. De gemeente zou daar iets aan kunnen doen door **ongebruikte fietsen te verwijderen**.
- Er moet volgens enkelen wel goed opgelet worden dat dit niet 'te ver' gaat. Als je fiets **nét** niet binnen de lijntjes staat zou dit geen probleem moeten zijn.

Context, duiding en Mentality

Voor onafhankelijken is gemak belangrijk. Zij zouden als het kan graag met de auto gaan. Echter, in Amsterdam is dat niet altijd gemakkelijk, en bovendien duur om te parkeren. Daarom kiezen zij daar vaker voor het ov, en soms de fiets.

"Ik ben ook nog niet helemaal hersteld van het verdwijnen van lijn 14 en 12, een vreselijke gebeurtenis!"

"Er zijn gewoon te veel fietsen."

Lokaal georiënteerden

Thema: bereikbaarheid

Associaties/ervaringen

- Niet voldoende goede voorzieningen voor minder mobiele mensen en voor oudere mensen
- Noord-Zuid lijn heeft te veel geld gekost, is wel goed voor Noord, maar sommigen zijn negatief over andere tramlijnen die ervoor zijn opgeheven.
- Asociaal gedrag in het verkeer van fietsers en taxi's
- Veel invalidenplekken

Wens/oplossing

- Financiële prikkels om niet in de spits te reizen (carpoolen)
- Scooters verbieden
- Geen canta's op de stoep
- De meningen lopen uiteen over het weren van auto's uit de binnenstad

Beter openbaarvervoer en asociaal gedrag aanpakken

Achtergrond bij wensbeelden

Beter vervoer voor ouderen en minder validen gewenst

- De meningen over het ov verschillen. Er is veel, maar voor **ouderen** of **minder validen** kan het **lastig** zijn sommige plekken te bereiken.
- Sommige plekken zijn ook lastig te bereiken omdat er vaak **veel opengedoken** is.
- Er is sinds kort **veel veranderd in de ov-lijnen**. Voor sommigen is dit lastig en zij zijn er negatief over.
- Anderen noemen dat alles **wel goed bereikbaar** is (ook al duurt het soms lang).

Last van drukte en asociaal gedrag

- Sommige mensen **ervaren last** van:
 - Scooters
 - Canta's op de stoep
 - Asociaal gedrag van taxi's
 - Asociaal gedrag van fietsers
 - Drukke door toerisme

Context, duiding en Mentality

Lokaal georiënteerden zijn, zoals de naam aangeeft, meer lokaal georiënteerd. Zij zijn bezorgd over hoe ouderen minder mobiel zich kunnen bewegen en storen zich aan asociaal gedrag. Er worden minder vaak grote thema's (zoals effect op klimaat en een nieuw vervoersysteem) genoemd.

"Ik vind dat er soms verkeerde keuzes worden gemaakt op gebied van ov. Mensen die minder mobiel zijn kunnen steeds moeilijker overal komen."

"Er moet meer vervangend vervoer komen nu langer thuis wonen zo gepromoot wordt."

Amsterdam

Toerisme

Kernthema's en wensen – overeenkomsten tussen de groepen

- Over het algemeen **begrijpt** men dat toeristen graag naar Amsterdam komen. Veel mensen geven aan dat we dit als stad moeten **accepteren**, een meerderheid is wel voor spreiding. Sommigen willen dat er echt beperkende maatregelen worden genomen. We zien de volgende meningen:
 - Sommigen zien vooral de **positieve kanten** voor de **economie**.
 - Anderen zijn **negatiever** over het **effect** op de stad, vooral over de **overlast, slecht gedrag** van toeristen en het 'zelf in het Engels aangesproken worden'.
 - Enkelen zijn uitgesproken **negatief** en vinden dat het nu **écht te vol** is.
- Ongeacht of men positief of negatief is, vinden de meesten wel dat het nodig is om het **toerisme in goede (betere) banen te leiden** en de groei in het centrum terug te dringen. Hiervoor komen vooral de volgende oplossingen naar voren:

Meer spreiding

- Meer **spreiding** van toerisme **binnen de stad**. Men vindt dat er ook buiten het centrum aantrekkelijke trekpleisters voor toeristen moeten komen (zoals een museum in Osdorp) en hier hotels moeten zijn gevestigd in plaats van in het centrum.
- Meer **spreiding** van toeristen **naar plaatsen buiten Amsterdam** (Amsterdam Beach, Amsterdam Castle, Friesland). Maar daarbij heeft men wel de kanttekening dat ze verwachten dat de toeristen, ondank deze locaties, toch óók naar Amsterdam willen blijven komen.

Vermindering toeristen: minder hotels, hogere belasting, aanpakken Airbnb en meer belasting voor vliegen op Schiphol

- Sommigen vinden dat (de groei van) het **aantal toeristen ingeperkt** moet worden. Oplossingen zijn volgens sommigen het aantal hotels beperken, Airbnb aanpakken of hogere toeristenbelasting invoeren.
- Volgens sommigen ligt de oorzaak van de groei vooral in het **aantal goedkope vluchten**. Als de stad echt iets aan het aantal toeristen wil doen, denken zij dat de vluchten minder of duurder moeten worden. Een enkeling geeft aan dat Amsterdam daar via Schiphol (belasting) aan bij zou kunnen dragen.

Toeristen die minder overlast veroorzaken

- Sommigen zouden het liefst zien dat **toeristen** zich **beter gedragen** of dat er expliciet wordt ingezet op het aantrekken van 'kwaliteitstoeristen'.

Kritische wereldburgers

Thema: toerisme

I amsterdam

Wensbeelden /oplossingen (hoe men vindt dat Amsterdam met toeristen in de stad om moet gaan)

- Toeristen verblijven meer gespreid in de stad.
- Meer kwaliteitstoerisme: Amsterdam is niet meer de stad waar 'alles kan en mag' voor dronken vrijgezellenfeesten.
- Zorg dat het minder goedkoop is om naar Amsterdam te komen.
- Toeristenbelasting moet naar de gemeente gaan en niet naar het Rijk.

Al goede oplossing geweest:

- Het is goed dat bierfietsen uit centrum zijn verdwenen.

Accepteren en in goede banen leiden

Achtergrond bij wensbeelden

Beter imago Amsterdam voor toeristen

- Het imago van Amsterdam voor toeristen is niet goed. Er heerst een beeld dat alles hier mag.
- Toeristen moeten worden aangesproken op slecht gedrag.
- Maak voor toeristen duidelijk wat er van hen verwacht wordt. Bijvoorbeeld: wat zijn voetgangers- en fietsgebieden.

Spreid toerisme, vooral overnachtingen

- Er is begrip voor het feit dat toeristen Amsterdam willen zien (prachtstad).
- Maar op sommige plekken (zoals op de wallen) is het te druk en ook onveilig.
- Zorg dat meerdere plekken in de stad leuk zijn voor toeristen om te komen en verblijven:
 - Zorg voor hotels buiten het centrum.
 - Verplaats musea en verruim de openingstijden.
 - Geen toerbussen in de stad, vooral niet bij Victoriahotel, maar aan rand van de stad (niet iedereen is het daarmee eens: punt van discussie).

Trek kwaliteitstoeristen

- Cruiseschepen brengen wel geld mee, en dit zijn de 'nettere' toeristen
- Toeristen die voor weinig geld komen met vrijgezellenfeesten worden minder gewaardeerd.

Vliegtax op schiphol invoeren

- Als hét probleem worden de goedkope vluchten gezien.
- Amsterdam zou op Schiphol vliegtax moeten invoeren.

Context, duiding en Mentality

Kritische wereldburgers reizen zelf ook veel en zien zichzelf (en andere toeristen) als deel van dezelfde wereld. Dit zien we ook terug in hun benadering van het thema. Zij zien het brede beeld van Amsterdam als wereldstad waar we, ook met toeristen, het beste van moeten proberen te maken. Maar overlast moet uiteraard wel worden beperkt.

"Gewoon leuk dat je in je eigen café kan zitten en daar de hele wereld kan ontmoeten."

"Maar ze staan pal voor mijn deur en dat vind ik niet normaal. Dan zeg ik dat ik erlangs wil, en gaan ze twee millimeter opzij."

Ambitieuzen

Thema: toerisme

I amsterdam

Associaties

- Er is onenigheid over of het effect van toerisme positief (economie, werkgelegenheid) of negatief (drukte, krapte op de woningmarkt) is.

Wensbeelden /oplossingen

- Groei van toerisme afzwakken
- Andere bestemmingen in Nederland ook aantrekkelijk maken
- Andere bestemmingen in Amsterdam ook aantrekkelijk maken

Ook andere locaties in Amsterdam aantrekkelijk maken

Achtergrond bij wensbeelden

Meer spreiding naar buiten Amsterdam

- Men pleit ervoor andere bestemmingen in Nederland ook aantrekkelijk te maken. Dit zou de landelijke overheid kunnen doen.
- Maar men verwacht wel dat alle toeristen toch óók naar Amsterdam willen komen.

Meer spreiding binnen Amsterdam

- Ook is men er voor andere bestemmingen in Amsterdam aantrekkelijk maken:
 - Door in andere delen van de stad toeristische attracties te ontwikkelen of deze hier naartoe te verplaatsen.
 - Door hotels te verplaatsten naar de randen van de stad in plaats van in het centrum.
- Hier kan de gemeente aan bijdragen.

Groei van toerisme afzwakken

- Sommigen noemen het Airbnb aanbod te verminderen door strengere aanpak van illegale verhuur via Airbnb.
- Anderen vinden het positief dat Amsterdammers hier zelf nog wat aan kunnen verdienen (mits niet te lange verhuur).
- Men noemt hogere toeristenbelasting, maar dit levert het dilemma op dat Amsterdam alleen voor rijkere toeristen is.
- Men is *niet* positief over een maximum stellen aan het aantal toeristen (ook vanwege de praktische haalbaarheid).

Beleid rondom cruiseschepen

- Laat de vervuiler betalen -> alleen schone cruiseschepen op het IJ laten.

Context, duiding en Mentality

Ambitieuzen zijn geneigd een weloverwogen afweging te maken en daarbij rekening te houden met de (financiële) opbrengsten voor de stad en voor henzelf. Waar zit de win? Daarnaast is vrije keuze voor hun een belangrijk goed. Beide ideeën zien we terug in de reacties.

“Voor ons als inwoners, wat hebben wij eraan? Ik heb er alleen maar last van.”

“Nee, je moet niet de toeristen ontmoedigen, je moet Amsterdam ontmoedigen.”

Onafhankelijken

Thema: toerisme

I amsterdam

Associaties/evaluatie

- Positieve evaluatie
- Goed voor de economie
- Creëert infrastructuur (musea etc.)
- Wel druk, maar het hoort erbij
- Een enkeling vindt wel dat de groei echt gestopt moet worden.

Wens/oplossing

- Meer spreiding naar plaatsen buiten Amsterdam, voorbeelden:
 - Amsterdam-beach, Amsterdam Castle
 - Friesland
- Op een gegeven moment is het vol. Dan is er geen ruimte meer in de hotels, en dan komen er dus vanzelf niet nog meer toeristen.

Hoort erbij en levert wat op, ga voor spreiding

Achtergrond bij wensbeelden

Positief over meer spreiding

- Men vindt dat toerisme **buiten Amsterdam gestimuleerd** moet worden: laten zien wat er nog meer is.
- Echter, er wordt ook begrepen dat men toch in de eerste plaats voor Amsterdam komt en dat die mensen ook in Amsterdam willen komen.

Op een gegeven moment is het vol

- Het idee bestaat bij sommigen dat het aantal hotels vol kan raken en dat het dan praktisch onmogelijk is dat er nog meer toeristen bij komen. Hiermee verwachten zij dus dat het nooit echt té druk zal worden.

Context, duiding en Mentality

Onafhankelijken maken zich relatief minder zorgen over maatschappelijke thema's. Het 'probleem' van te veel toeristen ervaren zij wellicht niet in grote mate. Zij leggen zich erbij neer. Daarnaast zijn de deelnemers in deze subgroep minder aanwezig in het centrum van Amsterdam omdat zij vaker in buitenwijken wonen.

"Het is een heel mooie kans, het is alleen maar goed voor de economie."

"Je merkt inderdaad het verschil, maar het is net wat je zegt: het hoort bij Amsterdam. Anders moet je op het platteland wonen."

Lokaal georiënteerden

Thema: toerisme

I amsterdam

Associaties

- Vol is vol
- Te veel, te druk
- Hogere toeristenbelasting
- Er wordt Engels tegen je gepraat
- Slecht voor milieu
- Slecht voor karakter van Amsterdam
- Geven veel geld uit (anderen: het kost geld)
- Spreiden, meer promoten buiten de geijkte attracties

Wensbeeld

- Toeristen zouden zich beter opgevoed moeten gedragen
- Betere regulering door de gemeente

Overlast van toeristen inperken

Achtergrond bij wensbeelden

Overlast inperken

- Men ervaart op verschillende manieren overlast van toeristen en wil dat hier wat aan gedaan wordt.
- Overlast die men ervaart:
 - Gedrag van/voor toeristen dat sommigen stoort:
 - Bierfietsen, paardrijkoetsen, toeristenboten
 - Rommel op straat
 - Effect op de omgeving
 - Drukte
 - Zelf in het Engels benaderd worden (“Ik voel me toerist in mijn eigen stad.”)
- Sommigen zien ook positieve effecten zoals voor de economie, musea etc..
- Oplossingen die genoemd worden (waar niet per se iedereen achter staat):
 - Toeristenbelasting verhogen
 - Airbnb inperken
 - Spreiding van toerisme
 - Minder hotels

Context, duiding en Mentality

Normen en waarden zijn voor lokaal georiënteerden belangrijk. Dit kan verklaren waarom zij zich vooral storen aan het slechte gedrag van (sommige) toeristen en het feit dat je in je eigen stad in het Engels wordt aangesproken.

“Het hele karakter van Amsterdam gaat eraan met die winkels.”

“Hoe minder een mens met zijn omgeving te maken heeft, hoe slordiger hij ermee omgaat.”

Amsterdam

**Stellingen &
communicatie**

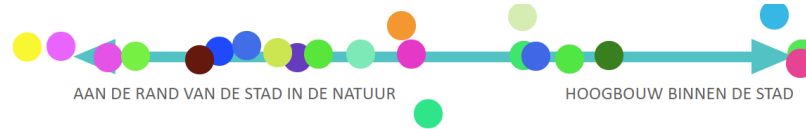

Reacties op stellingen die in het plenaire gedeelte aan de groep zijn voorgelegd:

- Een meerderheid is voor het terugdringen van autogebruik in Amsterdam en *niet* voor een beter bereikbare binnenstad voor auto's.

- Er is lijkt (iets) meer draagvlak voor het bouwen aan de randen van de stad in de natuur dan voor hoogbouw binnen de stad.

- Het oordeel verschilt ten aanzien van het toerisme in Amsterdam, maar iets meer mensen lijken dit eerder slecht dan goed voor de stad te vinden.

- Veel mensen kiezen niet expliciet voor of tegen een fietsburg over het IJ. Zij vinden het lastig een keuze te maken. Hierbij speelt ook mee dat sommigen liever een fietstunnel zien in plaats van een brug.

Hoe de overheid inwoners kan betrekken om mee te praten of hun mening te geven:

- Hieronder staat een woordwolk van alle gegeven antwoorden. Inwoners konden zelf een antwoord intypen of 'stemmen' op een antwoord van iemand anders. De grootte van het woord representeert hoe vaak een antwoord is gegeven/er op is gestemd.

Burgerdialoog Rotterdam-Rijnmond

- **Kwaliteit leefomgeving**
- **Haven en werkgelegenheid**
- **Toekomst en duurzaamheid in de haven**

Methode

- **Datum en tijdsduur:** 7 november 2018 van 17.30 uur tot 21.00 uur
- **Locatie:** Inntel hotel Rotterdam
- **Aantal respondenten:** 24 (uit het M-select panel van Motivaction)
- **Tijdsduur subgroepgesprekken:** circa 2 uur
- **Methode:**
 - 4 groepen van 6 respondenten, met 1 gespreksleider (1 gespreksleider van Motivaction, 3 van OFL)
 - Aan de hand van een vooraf opgestelde en overeengekomen gespreksrichtlijn
- **Subgroepen:**

De subgroepen zijn ingedeeld op basis van de Mentality-milieus van de respondenten. Voor deze indeling is gekozen zodat gelijkgestemden en mensen met dezelfde waarden (en vaak ook opleidingsniveaus) zoveel mogelijk in één groep zitten. Dit bevordert het gesprek omdat men zich veiliger voelt en zich makkelijker kan en durft uit te spreken. Deze indeling komt niet exact overeen met de burgerschapstijlen omdat dit qua groepsomvang niet mogelijk was.

 - Subgroep 1, *Kritische wereldburgers*: 3 kosmopolieten en 3 postmaterialisten
 - Subgroep 2, *Ambitieuzen*: 3 nieuwe conservatieven en 3 opwaarts mobilen
 - Subgroep 3, *Onafhankelijken*: 3 gemaksgoerienteerden en 3 postmoderne hedonisten
 - Subgroep 4, *Lokaal georiënteerden*: 3 traditionele burgers en 3 moderne burgers

De burgerdialoog betreft een kwalitatief onderzoek. Daarbij zijn de resultaten niet direct generaliseerbaar naar de totale groep in verband met de omvang van de groepen en de 'flow' die in de verschillende subgroepen anders kan zijn geweest, ook mede door de verscheidenheid aan gespreksleiders.
- **Plenair gedeelte:**
 - Circa half uur voorafgaand aan de focusgroepen: welkom door voorzitter en kennismaking
 - Circa drie kwartier na afloop: terugkoppeling, dilemma's voorleggen, wensen communicatie bespreken en afsluiting

Rotterdam-Rijnmond

Kwaliteit leefomgeving

Thema: kwaliteit leefomgeving

Kernthema's en wensen – overeenkomsten tussen de groepen

- Er is **niet één onderwerp** waar inwoners van Rotterdam-Rijnmond unaniem de prioriteit aan geven als het gaat om de fysieke leefomgeving.
- **Sociale aspecten**, die minder verband houden met de leefomgeving spelen voor veel mensen een grote, zo niet, grotere rol. Denk hierbij aan onderwerpen die te maken hebben met veiligheid, diversiteit en sociale cohesie in een buurt.
- Met betrekking tot **de fysieke leefomgeving** spelen groen, voorzieningen en bereikbaarheid een grote rol. En daarnaast ook de woningmarkt en luchtkwaliteit:
 - **Groen**: men wil groen in de omgeving hebben. Het gaat bijvoorbeeld om fietspaden door groen en bossen. Maar ook op kleinere schaal wil men dat dit voldoende aandacht blijft krijgen zoals bij parkjes in de wijk. Vrijwel iedereen is het erover eens dat dit belangrijk is en veel mensen noemen dit als (één van de) belangrijkste aspect(en).
 - **Voorzieningen**: voldoende voorzieningen binnen handbereik zijn essentieel voor prettige leefomgeving. Denk aan groen in de buurt, supermarkten, winkelcentra met gratis parkeermogelijkheid, het tegengaan van verloedering en toezicht indien nodig.
 - **Bereikbaarheid**: hoewel sommigen positief zijn over bereikbaarheid in de regio kan het openbaarvervoer volgens velen een verbeteringslag gebruiken (denk ook aan meer vervoer over het water), men wil meer fietspaden (door het groen) en meer bruggen of tunnels.
 - **Wonen**: men maakt zich zorgen over het aanbod van voldoende betaalbare woningen (vooral voor lage, middeninkomens en starters), geeft aan dat wijken divers moeten zijn en de verloedering van sommige wijken tegen moet worden gegaan.
 - **Gezondheid**: dit is vaak niet het eerste thema wat spontaan in men opkomt, maar men vindt de luchtkwaliteit relatief slecht en wel belangrijk. In dit kader noemt men de auto's (in de stad), industrie en ook de vervuilende schepen en cruiseschepen.

Kritische wereldburgers

Kwaliteit leefomgeving

Wonen in: Rotterdam (2x), Capelle aan de IJssel (2x), Schiedam, Vlaardingen

Eigen buurt

Prettig:

- Groen in de buurt (vb. een bos)
- Voorzieningen (vb. supermarkt)
- Dichtbij openbaar vervoer en Rotterdam
- Kindvriendelijk

Minder prettig:

- Overlast: afval, herrie
- Onveiligheid: slechte verlichting
- Tweedeling rijkere en armere wijken
- Verloedering: zwerfvuil, grafity, leegstand

Eigen regio

Prettig:

- Goed bereikbaar (openbaar vervoer)
- Goed netwerk voorzieningen en vertier
- Groen, bossen (om te fietsen, zitten)
- Opknappen van oude wijken

Minder prettig:

- Luchtkwaliteit, fijnstof, vuil strand
- Bouwen voor (alleen) rijke mensen
- Weinig bekendheid van groen en leuke uitstapjes in de regio (bv: waterbus naar Dordrecht, Biesbosch)

Groen moet behouden worden en bereikbaar zijn

Wensen voor de regio

Groen	Woningen	Gezondheid en milieu	Bereikbaarheid
<ul style="list-style-type: none"> • Men vindt groen heel erg belangrijk. • Men wil het groen behouden en uitbreiden. • Sommigen vinden dat er te veel wordt gebouwd in/bij natuurgebieden (bv. bij Zevenhuizerplas). • Groen moet in de nieuwbouwwijken worden ingebouwd: parken etc. • Groen mist bijvoorbeeld bij Vlaardingen & Schiedam. • Sommigen vinden daarnaast dat de groene locaties meer bekendheid moeten krijgen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sommigen vinden dat er te veel gebouwd wordt voor rijkere mensen in plaats van voor mensen met minder geld. • Men wil dat er bij het bouwen meer rekening gehouden wordt met meer recreatie- en groenvoorzieningen. • Men wil dat leegstand wordt tegengegaan. • Men ziet oude wijken verloederen. 	<p>Hierover is discussie:..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sommigen willen liever minder industrie in de regio omdat zij last hebben van fijnstof. • Zij maken zich zorgen over de luchtkwaliteit, vooral in bepaalde gebieden. • Anderen vinden dat de industrie juist bij Rotterdam hoort omdat Rotterdam hier groot mee is geworden. • Sommigen vinden dat overheid en bedrijven aan en gezondere omgeving moeten werken. De overheid kan bedrijven stimuleren duurzaam te zijn, bv. door belasting op CO2. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sommigen beoordelen dit goed omdat zij dichtbij het ov wonen. • Veel vinden dat het ov moet verbeteren. <ul style="list-style-type: none"> • Goedkoper • Betere verbindingen met buiten Rotterdam • Frequenter • Nachtnetwerk • Hiernaast is men voor: <ul style="list-style-type: none"> • Meer (veilige!) fietspaden • Autoluwe woonwijken • Parkeergeld invoeren in arme wijken wordt door sommigen niet goed gewaardeerd.

Context, duiding en Mentality

Groen en infrastructuur worden door deze groep vooral belangrijk gevonden. Dit past ook bij dit segment (kritische wereldburgers). Maar ook andere onderwerpen zoals betaalbare woningen en het tegengaan van de leegloop vindt men belangrijk.

"Ik snap niet dat het ov zo duur moet zijn!"

"Het enige wat ikzelf mis is een stuk groen, ergens een rustpunt. Meer groenvoorzieningen in wijken."

Ambitieuzen

Kwaliteit leefomgeving

Wonen in: Rotterdam (3x), Capelle aan de IJssel, Ridderkerk, Spijkenisse

Eigen buurt

Prettig:

- Rustige buurt, rustige straten
- Veel laagbouw, mooie huizen
- Dichtbij het bos
- Goed bereikbaar, centraal
- Dichtbij centrum

Minder prettig:

- Onveiligheid, politieoptreden
- Veel auto's in de buurt, uitstoot, vervuiling

Eigen regio

Niet iedereen voelt zich deel van regio Rijnmond, sommigen voelen zich alleen Rotterdammer.

Prettig:

- Er is veel in de buurt, stadse regio, veel evenementen

Minder prettig

- Onveilig, segregatie in buurten
- Ongezonde lucht, stank
- Leegloop in gebieden met minder voorzieningen

Veiligheid, voorzieningen, bereikbaarheid, woningen én groen

Wensen voor de regio

Groen	Woningen	Gezondheid en milieu	Bereikbaarheid
<ul style="list-style-type: none"> • Men wil graag: <ul style="list-style-type: none"> • Groen in de buurt voor recreatie. • Meer natuur, grote parken en water. • Fietspaden door het groen. • Veel rust (geen snelweg horen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Men vindt dat Rotterdam meer één moet zijn in plaats van allerlei verschillende wijken. • En dat er gebouwd moeten worden voor laag- en middensegment. • De meningen verschillen over of en hoe er gebouwd moet worden: niet te veel hoogbouw of juist wel torens. 	<ul style="list-style-type: none"> • Men wil gezondere lucht (minder stank) en minder last van uitstoot van auto's. 	<ul style="list-style-type: none"> • Betere infrastructuur vindt men een belangrijk aspect. Men noemt verschillende verbeterpunten: <ul style="list-style-type: none"> • Meer en betere fietspaden. • Sommigen vinden dat het autogebruik mag worden ontmoedigd. • Meer veerpontjes naar Capelle en Krimpen. • Meer bruggen voor autoverkeer (of tunnels). • Men oordeelt verschillend over het ov. Volgens sommigen is het al goed, voor anderen niet belangrijk, en weer anderen vinden dat het verbeterd moet worden (vooral in de nacht).
<h4>Veiligheid</h4> <ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid is voor velen een belangrijk thema en zij hebben ervaring met criminaliteit gehad. • Één oplossing is betere verlichting. 	<h4>Voorzieningen verbeteren</h4> <ul style="list-style-type: none"> • Voldoende voorzieningen zijn belangrijk; grotere mooiere winkelcentra met gratis parkeren zodat sommige gebieden niet leeglopen. 		

Context, duiding en Mentality

Veiligheid, infrastructuur, voorzieningen, betaalbare woningen en groen in de buurt worden het meest van belang gevonden. Dit is niet persé illustrerend voor dit segment (ambitieuzen) maar meer typerend voor wat men in de regio ervaart. *Veiligheid* als belangrijk thema is wel typerend als thema voor ambitieuzen.

“In Hoogvliet, Hellevoetsluis kun gratis parkeren maar wat zou je dan doen in Spijkenisse? Dan trek je het daar leeg. Het wordt een verlaten boel.”

“Betere verbinding, zoals die bruggen. Mooie winkelcentra, nog meer groen en wijkcentrum uitbreiden.”

Onafhankelijken

Kwaliteit leefomgeving

Wonen in: Rotterdam (4x), Spijkenisse, Schiedam

Eigen buurt

Prettig:

- Dichtbij en openbaar vervoer
- Voorzieningen op loopafstand (winkels, huisarts etc.)
- Rustig, en open ruimte
- Groen, (Kralingse) bos, sportgelegenheden
- Kindvriendelijk
- Gemengd wonen (verschillende culturen)
- Gescheiden afvalbakken op de hoek

Minder prettig:

- Roetdeeltjes
- Afval op straat

Eigen regio

Prettig:

- Goede wegen, gerenoveerd
- Goede fietspaden

Minder prettig

- Te weinig groen
- Slecht asfalt
- Rotterdam als arme stad
- Veel verschil in onderhoud wijken

Vooraf groen en bereikbaarheid van belang

Wensen voor de regio

Groen	Woningen	Gezondheid en milieu	Bereikbaarheid
<ul style="list-style-type: none"> • Groen wordt als groot verbeterpunt genoemd. • Open ruimte vindt men belangrijk, en men vindt de straten soms te smal. • Enkelen noemen dat het goed is om oude woonblokken weg te halen, om ruimte te maken voor parken. • Klein groen zou ook al helpen: bomen in een straat, grasveldje niet weghalen, bloembakken aan lantaarnpalen, daktuinen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Solidair woonbeleid/betaalbare woningen noemt men vaak. • Gevarieerder woonaanbod, waarbij meer door elkaar wordt gebouwd. Geen wijken waar alleen sociale huurwoningen of juist koopwoningen zijn. • Men wil vooral woningen voor de lage en middeninkomens. • Enkelen noemen duurzame woningen (zonnepanelen op het dak). Men wil dat de gemeente helpt om dit voor iedereen mogelijk te maken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sommigen vinden de regio niet gezond. • Men noemt luchtkwaliteit als verbeterpunt. Auto's en industrie verminderen deze. • Parkeren aan de rand van de stad wordt als oplossing genoemd. • Ook noemt men schone straten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Goede bereikbaarheid, vooral ov wordt door de meesten als genoemd. Vooral goede aansluitingen in het ov-netwerk. • Ook noemt men snelle fietspaden in de regio met weinig stoplichten. • Parkeergelegenheid wordt als probleem genoemd. • Een enkeling heeft de wens voor meer bruggen.
		<h4>Voorzieningen</h4> <ul style="list-style-type: none"> • Voorzieningen dichtbij vindt men erg belangrijk. • Men noemt ook expliciet culturele voorzieningen. 	

Context, duiding en Mentality

Veel verschillende thema's worden belangrijk gevonden. Men noemt vooral groen en bereikbaarheid maar ook betaalbare woningen en voorzieningen dichtbij. Er springt niet direct één thema uit, en de antwoorden zijn ook niet direct typerend voor dit segment, maar meer illustratief voor wat in de regio speelt.

"We hebben een heel klein stukje groen naast de markthal en daar komt ook weer een flat. Ik ben er tegen natuurlijk."

"Er wordt wel gebouwd, maar dat zijn allemaal hele dure huurwoningen en die staan leeg, want die kunnen mensen niet betalen."

Lokaal georiënteerden

Kwaliteit leefomgeving

Wonen in: Rotterdam (2x), Maasluis, Bergschenhoek, Vlaardingen (havenarbeider), Spijkenisse

Eigen buurt

Prettig:

- Rustig
- Groen in de straat, bij polder
- Rotterdam op fietsafstand
- Ov dichtbij
- Veel activiteit
- Toezicht in de buurten

Minder prettig:

- Parkeeroverlast, bedrijfsbusjes
- Tijdelijke woningen (geen vaste bewoners)
- Verloedering en drugshandel
- Té veel sociale controle

Eigen regio

Prettig:

- Goede bereikbaarheid
- Veel winkels

Minder prettig

- Leegloop, geen vol winkelcentrum meer
- Minder ziekenhuizen

Wonen en werken in een groene en gezonde regio

Wensen voor de regio

Groen

- **Groen** wordt door de meesten (maar niet iedereen) gewenst:
- In de **woonwijk** en **groene gebieden** om te **fietsen**.
- Iemand noemt een mooi groot bos in de buurt, ook voor kinderen.
- Anderen vinden groen (geveltuintjes) in de stad ook handig voor de afwatering.

Woningen

- Wordt spontaan niet veel genoemd, maar men geeft wel aan het aanbod van woningen zeer belangrijk te vinden.
- Men wil **betalbare woningen** voor jongeren (starters) en gezinnen in de stad.
- Veel mensen zijn voor het **ombouwen** van **oude gebouwen**.
- Men wil graag **woningen dichtbij werk**.

Gezondheid en milieu

- Wordt niet spontaan genoemd, maar blijkt men wel erg belangrijk te vinden.
- Ernaar gevraagd, blijkt men het gebied **niet gezond** te vinden.
- Als oorzaak wijst men naar de **chemie, cruiseschepen, auto's** en **cruiseschepen**.

Voorzieningen

Dit wordt spontaan veel genoemd:

- **Supermarkten** in de buurt
- **Speeltuinen** met **toezicht** zodat er geen hangjongeren komen.
- **Geen verloedering** van de buurten.

Bereikbaarheid

- Men noemt spontaan een wens voor betere **verkeersdoorstroom**. Sommigen geven aan met de auto vast te staan.
- Sommigen willen minder verkeer op de weg.
- Ook zijn mensen voor:
 - **Fietspaden** en voor de fiets toegankelijke water taxi's.
 - Meer **snelbussen** van alle kleinere plaatsen naar Rotterdam.
 - Meer **vervoer over water**, waterbussen.

Context, duiding en Mentality

Men vindt wisselend wonen, groen, gezondheid en bereikbaarheid de belangrijkste onderwerpen. Opvallend was ook het gesprek over toezicht in de buurten, dit onderwerp past minder bij de fysieke leefomgeving maar past wel bij dit segment.

“Er komt hier wel een cruiseschip langs en dan mag je met je oude autootje de brug niet op. Dat vind ik echt de verkeerde prioriteiten.”

“Het wordt steeds drukker natuurlijk.”

Rotterdam-Rijnmond

Haven en werkgelegenheid

Thema: haven en werkgelegenheid

Kernthema's en wensen – overeenkomsten tussen de groepen

- Er zijn **vier belangrijke overtuigingen** over het werk in de haven die in alle groepen boven komen drijven:
 - Er is **genoeg werkgelegenheid** in de regio en in de haven.
 - Het werk in de haven heeft onterecht een **slecht imago**.
 - Er is een **mismatch** tussen het werk in de haven en de opleidingen.
 - De **bereikbaarheid** van de haven is **slecht**.
- Voor vooral het tweede als derde aspect vindt men dat hier **snel iets aan moet gebeuren**.

Onterecht slecht imago havenwerk: zorg voor betere voorlichting over het werk, goede doorstroommogelijkheden en bereikbaarheid

- Men heeft het idee dat het werken in de haven door technologische vernieuwing en automatisering eigenlijk leuker en interessanter is dan er nu (door jongeren) over gedacht wordt. Men geeft aan dat het beeld heerst dat het **hard werken** is, **met je handen** en met **weinig carrière** mogelijkheden.
- Om het imago te verbeteren zal iets moeten gebeuren. Hierin zien zij vooral een **rol voor scholen** die beter moeten **voorlichten** en met jongeren **bij de haven langs moeten gaan**. Ook worden andere ideeën geopperd zoals de inzet van Aboutaleb.
- Ook zal het werk zelf door de bedrijven anders moeten vormgegeven: minder 0-uren contracten, **goede doorstroommogelijkheden** etc.,
- De zal haven beter bereikbaar moeten zijn, zeker ook met het ov en op verschillende tijden.

Mismatch: zorg dat jongeren worden opgeleid voor de nieuwe banen

- Er bestaat een **mismatch** tussen de **nieuwe banen** waarvan men verwacht dat deze er zullen komen en waar jongeren nu voor worden opgeleid, of waarvan zij denken dat dit het werk in de haven behelst. Sommigen hebben het idee dat er door automatisering meer hooggeschoolde mensen nodig zijn.

Kritische wereldburgers

Haven en
werkgelegenheid

Werkgelegenheid in de regio

Men vindt de haven **zeer belangrijk** voor werkgelegenheid in de regio.

- Men denkt dat er op dit moment **genoeg werkgelegenheid** is.
- Er is zelfs meer werk in de haven dan dat er geschikte arbeidskrachten voor zijn.
- Opleidingen sluiten niet aan bij het werk in de haven.
- Het **imago** van werk in de haven is **niet positief** genoeg.

Bereikbaarheid en wonen bij de haven

- Men vindt de bereikbaarheid slecht.
- Het ov rijdt alleen in de spits.
- Het lijkt sommigen handiger als de arbeiders bij de haven wonen, maar ziet de luchtkwaliteit daar als ernstig probleem voor.

Werken in de haven moet worden gepromoot

Wensen ten aanzien van werkgelegenheid in de haven

Verbeter het imago van werken in de haven

- Respondenten vinden unaniem dat het werk in de haven een **beter imago** moet krijgen.
- Zij willen vooral dat **scholen** het werk **beter positioneren**.
- Het werk wordt nu vooral gezien als:
 - Hard werken
 - Werk voor lage opleidingsniveaus
 - Mannenwerk
 - Alleen technisch werk
- Het werk kan **beter gepositioneerd worden** (door scholen) door ook de baangarantie en een goed salaris onder de aandacht te brengen.
- De **wereldhavendagen** kunnen bijdragen maar dat is nu **nog onvoldoende**.

Los de mismatch tussen opleidingen en het werken in de haven op

- Respondenten zien een **mismatch** tussen het werk dat er te doen is en de opleidingen die ervoor zijn.
- Scholen zoals het STC mbo college zijn te weinig bekend.
- Mensen willen graag dat hun kinderen een hoge opleiding volgen in plaats van een opleiding die past bij werk in de haven.
- Respondenten zien dat er nu (door automatisering) ook meer werk voor **hogere opleidingsniveaus** beschikbaar is. Maar dit is volgens hen nog **onvoldoende bekend**.
- **Hoge scholen** en **universiteiten** zouden ook **connectie** met de haven moeten zoeken.

Context, duiding en Mentality

Kritische wereldburgers vinden scholing over het algemeen erg belangrijk. In deze groep zaten ook twee mensen uit het onderwijs en twee studerende/net afgestudeerde respondenten. De nadruk in de groep op opleidingen en aansluiting op de arbeidsmarkt kwam daarom ook duidelijk naar voren.

“Veel kinderen hebben nog nooit van het STC gehoord.”

“Ik vind dat het imago voor de haven niet gelikt is. Het is niet heel sexy om in haven te werken.”

Ambitieuzen

Haven en
werkgelegenheid

Werkgelegenheid in de regio

Men vindt de haven **zeer belangrijk** voor werkgelegenheid in de regio.

- Men heeft het idee dat er nu **veel werk** is in de regio.
- Men maakt zich zorgen over óf (jonge) mensen nog wel in de haven willen werken.
- Men denkt dat de opleidingen niet aansluiten bij het werk wat er is.

Bereikbaarheid en wonen bij de haven

- Men vraagt zich af waar mensen die in de haven werken, willen wonen.
- Men is niet goed te spreken over de bereikbaarheid van de haven. Als optie wordt genoemd dat er meer **vervoer naar de haven over het water** zou kunnen zijn.

Jongeren moeten kennismaken met werken in de haven

Achtergrond bij wensbeelden

Verbeter het imago van werken in de haven

- Men heeft het idee dat er een **imago probleem** is bij werk in de haven en jongeren niet (meer) met hun handen willen werken.
- Men begrijpt niet waarom er in de buurt werkloosheid is terwijl er bouwvakkers uit Brabant en Duitsland worden gehaald.
- Men is van mening dat het werk in de haven wel leuk is en mensen dit ook zouden vinden als ze er kennis mee zouden maken.

Laat jongeren kennismaken met werk in de haven

- Men wil dat er **opleidingen** komen die **aansluiten bij het werk** in de haven.
- Op **scholen** moet er duidelijker worden gemaakt dat voor werk er in de haven is en wat dit betekent.
- Men noemt als optie bijvoorbeeld dat scholen met leerlingen **langsgaan bij de haven**.

Organiseer het werk in de haven beter

- Enkelen noemen dat er **niet alleen met 0-uren contracten** moet worden gewerkt.
- Ook noemen sommigen de afwisseling in het werk. Men heeft het idee dat jongeren snel willen kunnen **doorstromen** naar betere functies (en functietitels) zodat zij enthousiast worden en blijven.

Context, duiding en Mentality

Ambitieuzen zijn zelf bereid hard te werken. In de groep heerst het idee dat veel mensen nu niet meer met hun handen willen werken en dat het werken in de haven daarom (onterecht) niet aantrekkelijk wordt gevonden. Hier zijn zij negatief over.

“Er is zat werk, ik werk in de maritieme inkoop.”

“Jongeren halen hun neus op voor werk met je handen. Laat Aboutaleb maar eens op tv laten zien wat werk in de haven is, dan gaan jongens dat wel leuk vinden.”

Onafhankelijken

Haven en
werkgelegenheid

Werkgelegenheid in de regio

Men verwacht op het gebied van werkgelegenheid **niet veel** van de haven.

- Men ziet in het algemeen veel (steeds) meer vacatures in de regio.
- Men noemt tekorten in werk in onderwijs en techniek.
- Men is negatief over de 'losse' contracten.
- Men verwacht dat er in de haven meer banen komen voor mensen met hoge opleidingen door de automatisering.

Bereikbaarheid en wonen bij de haven

- Men ervaart de haven als ver weg van Rotterdam (veel van de mensen uit deze groep wonen zelf ook echt in Rotterdam, twee anderen zijn oud-Rotterdamers en zeer op de stad gericht).
- Men vindt de haven niet goed bereikbaar, vooral niet met het ov.

Haven is niet zo belangrijk voor werkgelegenheid van de stad

Achtergrond bij wensbeelden

Haven is niet zo belangrijk voor werkgelegenheid

- Respondenten denken bij het thema werkgelegenheid zelf vooral aan beroepen die niet met de haven te maken hebben.
- Op het gebied van werkgelegenheid **verwacht men van de haven niet veel** en vindt men het belang van de haven voor werkgelegenheid in de haven ook laag (*dit is anders dan in de andere groepen en kan ook omen door het feit dat er in deze groep meer mensen uit Rotterdam komen en minder uit de brede regio*).

Men ziet een mismatch tussen vraag en aanbod van werk in de haven

- Men ziet aan de ene kant veel vacatures, maar geeft aan dat deze niet aansluiten bij de huidige opleidingen.
- Men verwacht dat de **banen** die er in de haven bijkomen hogere opleidingen vereisen en daarom **niet altijd aansluiten bij de vraag** naar werk.
- Het idee wordt geopperd om meer mensen te scholen in **nieuwe technologie**.

Bereikbaarheid en woningen

- Men ervaart de haven als **ver weg** en geeft aan dat het gebied **slecht bereikbaar** is: er gaat **geen metro** heen en 's nachts is den haven helemaal niet bereikbaar.
- Men vindt dat de **verbinding** voor het werken in de haven zou moeten **verbeteren**.
- Ook heeft men het idee dat er niet veel woningen rond de haven zijn. Dit begrijpt men echter omdat het niet goed is om dichtbij de industrie te wonen.

Context, duiding en Mentality

De groep ervaart weinig connectie met de haven. Dit heeft er vooral mee te maken dat een meerderheid uit Rotterdam komt.

"Vanwege de robotiseren zullen we anders moeten worden opgeleid."

"Ik denk niet dat we het daar moeten hebben van de werkgelegenheid. Dat zal enkel maar minder worden."

Lokaal georiënteerden

Haven en
werkgelegenheid

Werkgelegenheid in de regio

Men vindt de haven **redelijk belangrijk** voor werkgelegenheid in de regio, maar de mate waarin loopt uiteen.

- Veel mensen in de groep reageren niet sterk op het onderwerp.
- Men denkt dat er veel werk te vinden is 'met je handen'.
- Men geeft aan dat er veel werk is in de haven.
- Een enkeling geeft aan dat er banen verdwijnen door de automatisering.

Bereikbaarheid en wonen bij de haven

- Men weet hier weinig van.
- Men verwacht dat je met vrachtwagens wel bij de haven kan komen.
- Een enkeling uit zorgen over de betaalbaarheid van arbeiderswoningen rond de haven.

low-interest onderwerp

Achtergrond bij wensbeelden

Onbekendheid met werken in de haven

- Veel mensen in de groep **reageren niet sterk** op het onderwerp 'werken in de haven'. Zij geven aan er niet zo veel te zoeken hebben.
- De havenarbeider doet laad- en loswerk en heeft zich hiervoor om laten scholen.

Werk met je handen is niet aantrekkelijk

- Sommigen verwachten dat jongeren **niet met de handen willen werken** of dat mensen überhaupt niet zo hard willen werken.
- Anderen zien wel mensen die met hun handen willen werken.

Werk met je handen zal minder worden

- Enkelen verwachten dat er binnenkort **minder aanbod** zal komen van **werk in de haven** met je handen vanwege de **automatisering** en de energietransitie.
- Dit zien sommigen als probleem en anderen vinden dat we moeten doorgaan met de automatisering in het kader van de concurrentie.

Context, duiding en Mentality

De groep weet (m.u.v. de havenarbeider) weinig van het werken in de haven, behalve dat het veel werk 'met je handen' is. Men heeft ook weinig interesse in het onderwerp. Het raakt hen niet direct en men houdt zich hier niet echt mee bezig.

"Ik denk dat als je omschoolt, je ergens weer zo aan de bak bent."

"Ze willen allemaal op die kantoren en cheffes worden. En geen vieze handen krijgen denk ik."

Rotterdam-Rijnmond

**Toekomst en
duurzaamheid in de haven**

Thema: toekomst en duurzaamheid in de haven

Kernthema's en wensen – overeenkomsten tussen de groepen

- **Verduurzaming** van de haven is volgens de meeste respondenten (erg) **belangrijk**. Dit is iets waar vrijwel iedereen het over eens is.
- In vergelijking met de thema's groen en economie ontstaat echter het beeld dat deze niet voor duurzaamheid zouden mogen wijken.
 - **Enkel en weten veel** van het onderwerp en kunnen veel **mogelijkheden noemen** waarop de haven kan verbeteren. Genoemde opties zijn:
 - Het plaatsen van zonnepanelen en windmolens (al is over die laatste niet iedereen positief).
 - Het gebruik van restwarmte
 - Het hergebruiken of recyclen van materialen
 - Iets doen aan/belasten van zeer vervuilende schepen
 - Overgaan op elektrisch vervoer
 - De **reacties** van de meeste andere respondenten op deze ideeën zijn **positief**.
 - Een **enkele respondent** zit echt in het onderwerp en weet meer **gedetailleerde opties** te noemen om te verduurzamen.
- **Over het algemeen zeggen de meeste respondenten** verduurzaming wel echt belangrijk te vinden, en reageren zij positief op de genoemde mogelijkheden maar zijn onvoldoende betrokken om hier zelf ideeën over te hebben.
- Als voor de verduurzaming van de haven **natuur/groen moet verdwijnen**, stuit dit bij veel respondenten wel op **verzet**. Er is ook een groep die hier wel begrip voor heeft.
- Over het algemeen ziet men **duurzaamheid samengaan** met **werkgelegenheid**: het kan en moet elkaar versterken. Er is ook een groep die hier vraagtekens bij zet en meer nadruk legt op werkgelegenheid en het bijblijven van de concurrentie uit andere landen/havens.

Kritische wereldburgers

Toekomst en duurzaamheid

Toekomst van de haven - wensen

Op duurzaamheid gericht:

In het kader van duurzaamheid noemt men spontaan:

- Minder uitstoot, fossiele energie afbouwen
- Afval als grondstof gebruiken (cradle to cradle)
- Innovatie

Andere wensen (waar niet perse iedereen het mee eens is):

- Meer ov naar de haven
- Groener gebied
- Beter positioneren van de opleidingen voor de haven en werk voor hoogopgeleiden
- Promoten nieuwe technologie in de haven
- Woongebieden rondom de haven verbeteren (voorzieningen en groen)

Verduurzaming ja, maar houd rekening met de omgeving

Wensen en ideeën ten aanzien van verduurzaming van de haven

Toekomst: concrete ideeën ter verduurzaming lastig te bedenken

- In de groep worden wel ideeën genoemd om te verduurzamen zoals **minder uitstoot**, minder **fossiele brandstoffen** en afval **hergebruiken**, maar men vindt het **moeilijk** om dit **concreet** te maken.
- Men verwacht dat een echte omslag naar een duurzame haven wel **moeilijk** zal zijn. Omdat dit veel van de haven vergt en dit ook veel kost.
- Een enkeling geeft aan dat biomassa geen werkelijk duurzame brandstof is.

Reactie op ideeën om de haven duurzamer te maken

- Men reageert **positief** op het aantrekken van duurzame bedrijven, afval hergebruiken, duurzame energie opwekken en het aansluiten op stadswarmte.
- Er moet volgens de groep wel kritisch gekeken worden naar de uitvoering, het '**kosten-baten plaatje**' en rekening worden gehouden met bewoners bij de haven.
- De ideeën verschillen over of de haven mag uitbreiden in het natuurgebied om duurzamer te worden.
 - Velen vinden dat er *geen* groen mag verdwijnen.
 - Anderen vinden het minder erg omdat het niet in hun eigen buurt is (NIMBY-effect).

Duurzaamheid en werkgelegenheid gaan samen

- Men heeft het idee dat verduurzaming of werkgelegenheid geen keuze is maar **hand in hand** kunnen gaan, en moeten gaan.

Context, duiding en Mentality

Kritische wereldburgers zijn over het algemeen voor duurzame maatregelen. In de groep merkten we wel dat men over verduurzaming van de haven erg positief was maar er weinig concrete ideeën waren en wel men kritisch staat tegenover de gevolgen van de omgeving.

“Het is wikken of wegen om het te verduurzamen. Een stuk groen is altijd prettig. Dit vind ik een tricky vraag.”

“Het is eigenlijk niet gezond om dichtbij de haven te wonen.”

Ambitieuzen

Toekomst en
duurzaamheid

Toekomst van de haven - wensen

Op duurzaamheid gericht:

In het kader van duurzaamheid noemt men spontaan:

- Meer energieopwekking in de haven (warmte, zonnepanelen etc.)

Andere wensen (waar niet perse iedereen het mee eens is):

- Betere transport-/ov-verbinding naar de haven
- Haven uitbreiden (grotere bedrijven en meer ruimte)
- Concurrerend blijven
- Diepere vaargeulen
- Werk in de haven promoten
- Werkveiligheid vergroten
- Criminaliteit tegengaan (drugssmokkel)
- Cruiseterminal verplaatsen
- Meer technologische toepassingen

Duurzaamheid als dit helpt met concurrentie en werkgelegenheid

Achtergrond bij wensbeelden

Toekomst: vooral gezien als werkgelegenheid en concurrentie

- Men reageert vooral op het werkgelegenheidsaspect in de voorgelezen tekst en minder op de duurzame onderdelen:
- Men reageert positief op de tekst dat er nieuwe banen bijkomen.
- Maar men vraagt zich af wat voor banen dit dan zijn, en hoe jongeren zich hierop kunnen voorbereiden.

Reactie op ideeën om de haven duurzamer te maken

- Ondanks dat veel respondenten zeggen dat zij duurzaamheid wel belangrijk vinden, komt het gesprek niet sterk op gang.
- Eigen ideeën zijn: recycling, energie uit waterstroming, zonnepanelen, restwarmte, windmolens (waar niet iedereen het mee eens is) en meer havengeld voor vieze boten.
- Men reageert wel positief op ideeën waarbij de haven een belangrijke rol krijgt in energieoplevering.
- Men reageert **positief** op het aantrekken van **duurzame bedrijven, afval hergebruiken, duurzame energie** opwekken en het aansluiten op **stadswarmte**.

Natuur mag niet opgegeven worden

- Men reageert sterk negatief op het inperken van de natuur om meer ruimte te maken voor de haven. Een enkeling geeft aan dat de haven vóór natuur gaat.

Duurzaamheid goed als het de toekomst van de haven helpt

- Men verschilt van mening over het samengaan van duurzaamheid en werkgelegenheid: duurzaamheid is oké, als het de 'toekomst van de haven helpt', en ander landen ook meedoen.

Context, duiding en Mentality

Men noemt voor de toekomst van de haven vooral aspecten die met werkgelegenheid en concurrentie te maken hebben. Duurzaamheid wordt maar door een enkeling uit zichzelf genoemd. Dit past bij het profiel van ambitieuzen.

“Als duurzaamheid ook iets oplevert, dan prima.”

“Ik zou het wel tof vinden als wij heel Nederland kunnen laten draaien op energie van de haven.”

Onafhankelijken

Toekomst en duurzaamheid

Toekomst van de haven - wensen

Over het algemeen heeft men de in deze groep weinig affiniteit met de haven.

Op duurzaamheid gericht:

Enkelen noemen uit zichzelf verduurzaming in het kader van de klimaatdoelen.

Andere wensen (waar niet perse iedereen het mee eens is):

- Meer leren uit de praktijk tijdens opleidingen op scholen
- Meer distributie, meer volume
- Meer maakindustrie
- Meer automatisering, robotisering
- Beter controleren op toevoer van drugs

Duurzaamheid moet samengaan met economie

Achtergrond bij wensbeelden

Vooraf gericht op werkgelegenheid

- Men slaat over het algemeen iets meer aan op het thema **werkgelegenheid** in de haven dan verduurzaming van de haven.
- Sommigen zien een zeker **tegenstrijdigheid** in het verduurzamen van de haven die op consumptie gericht is.

Reactie op ideeën om de haven duurzamer te maken

- Men geeft aan de verduurzaming van de haven wel **erg belangrijk** te vinden.
- Sommigen noemen zelf ideeën voor verduurzaming, anderen geven aan hier te weinig van te weten.
- Vooral het gebruik van **restwarmte** uit de industrie voor het verwarmen van huizen wordt (spontaan) genoemd en positief gewaardeerd.
- Andere kansen die men ziet, hebben te maken met energieproductie: **zonnepanelen**, **windmolenparken** in de haven, en **afvalverwerking** verduurzamen.
- Enkelen verwachten dat er een grote slag kan worden geslagen omdat **schepen** erg **vervuilend** zijn en dat de **vrachtwagens** van diesel naar **elektrisch** kunnen.
- Enkelen noemen dat er opnieuw moet worden nagedacht over efficiënte en duurzame organisatie in dit type industrie. Transport kan beter worden benut: zowel over water en als over de weg. Kies minder vervuilende vervoersmiddelen.

- Men verschilt van mening over het **samengaan** van **duurzaamheid** en **werkgelegenheid**: Sommigen denken dat Rotterdam door verduurzaming een duurdere haven kan worden. Anderen zien in verduurzaming juist kansen.

Context, duiding en Mentality

Onafhankelijken maken zich relatief minder zorgen over maatschappelijke thema's. Zij geven aan duurzaamheid wel belangrijk te vinden, maar de sfeer in de groep is niet om hier vol voor te gaan. Men denkt bij de toekomst van de haven eerder aan werkgelegenheid.

“Een ander soort industrie. Die hele tanktoestanden, wat we gehad hebben, die moet je natuurlijk niet hebben hier.”

“En die warmte die ze helemaal naar Delft zelfs transporteren vanuit de haven om huizen te verwarmen.”

Lokaal georiënteerden

Toekomst en
duurzaamheid

Toekomst van de haven - wensen

Op duurzaamheid gericht:

Enkelen geven als wensbeeld dat de haven zich meer moet inzetten op duurzame energie, en milieuvriendelijke bedrijven.

Andere wensen (waar niet perse iedereen het mee eens is):

- Aantrekken personeel voor de haven
- Imago van de haven verbeteren
- Het werk niet door robots laten overnemen
- Doorzetten van automatisering om de concurrentieslag met de rest van de wereld niet te verliezen.
- Omscholing van personeel dat straks nodig is.

Verduurzamen is belangrijk

Wensen en ideeën ten aanzien van verduurzaming van de haven

Verduurzaming is belangrijk

- Men geeft aan dat zij het verduurzamen van de haven **zeer belangrijk** vinden.
- Spontaan noemen enkelen:
 - Terugleveren energie naar de gemeente, gebruik restwarmte
 - Nieuwe technologieën ter vervanging van fossiele brandstof (wind- zonne-energie).
 - Milieuvriendelijke bedrijven aantrekken
 - Beter gebruik van grondstoffen
 - Recyclen
 - Een enkeling is voorstander van kernenergie.
- Het gesprek gaat over eigen keuzes op het gebied van duurzaamheid in het algemeen (vliegen bv.) en over de keuzes die de regering zou kunnen maken.
- Men geeft aan dat er wel **verzet** is als er door uitbreiding van activiteiten **natuur verdwijnt**, maar **legt zich er ook bij neer**. Ook denkt men dat er mogelijkheid is voor uitbreiding van de haven buiten de kust.

Men legt zich neer bij gemaakte keuzes

- Men reageert positief op het idee van afval hergebruiken maar heeft het idee dat het al veel gebeurt.
- Het gesprek gaat verder vooral in op wat men *zelf* zou kunnen doen om te zorgen voor verduurzaming (afval scheiden, korter douchen etc.).

Context, duiding en Mentality

De groep geeft aan dat de verduurzaming van de haven wel belangrijk is, en noemt hier ideeën voor. Echter het gesprek gaat relatief weinig over hoe verduurzaming dan precies in de haven kan worden vormgegeven. Het gesprek gaat ook over wat men zelf in het algemeen kan doen en hoe de regering keuzes kan maken.

“Vroeger vond je die zonnepanelen misschien lelijk, tegenwoordig heb je hele daken die gemaakt zijn van zonnepanelen en daar is niets lelijks meer aan.”

“Ik denk dat het toch wel gaat gebeuren, je moet toch ergens bouwen. Alles wat nu volgebouwd is, was vroeger ook natuur.”

Regio Rotterdam-Rijnmond

**Stellingen &
communicatie**

Reacties op stellingen die in het plenaire gedeelte aan de groep zijn voorgelegd:

- Men verwacht over het algemeen dat de ontwikkeling van een duurzame haven goed samengaat met de werkgelegenheid. Sommigen zien het echt als kans voor werkgelegenheid. Anderen geven aan dat er wel omscholing van werknemers nodig is.

- Men vindt vooral dat de haven moet inzetten op het verduurzamen van bestaande bedrijven in plaats van het aantrekken van *nieuwe* duurzame bedrijven. Men denkt dat dit makkelijker is, en er bovendien minder grond (natuur) voor hoeft te worden opgeofferd.

- Men verschilt van mening over of industrie, natuur en wonen goed samengaan in de regio. Een kleine meerderheid geeft aan dat deze beter van elkaar gescheiden kunnen worden (vooral industrie en wonen). Slechts enkelen geven aan dat industrie, natuur en wonen wel goed samengaan. Er is ook een redelijke groep die een middenpositie inneemt.

Hoe de overheid inwoners kan betrekken om mee te praten of hun mening te geven:

- Hieronder staat een woordwolk van alle gegeven antwoorden. Inwoners konden zelf een antwoord intypen of 'stemmen' op een antwoord van iemand anders. De grootte van het woord representeert hoe vaak een antwoord is gegeven/er op is gestemd.

Burgerdialoog Oost Noord-Brabant

- Ervaring leefbare regio
- Wensen leefbare regio
- Toekomst van de landbouw

Methode

- **Datum en tijdsduur:** 15 november 2018 van 17.30 uur tot 21.00 uur
- **Locatie:** de Zandkamer in Den Bosch
- **Aantal respondenten:** 24 (uit het M-select panel van Motivaction)
- **Tijdsduur subgroepgesprekken:** circa 2 uur
- **Methode:**
 - 4 groepen van 6 respondenten, met 1 gespreksleider (1 gespreksleider van Motivaction, 3 van OFL)
 - Aan de hand van een vooraf opgestelde en overeengekomen gespreksrichtlijn
- **Subgroepen:**

De subgroepen zijn ingedeeld op basis van de Mentality-milieus van de respondenten. Voor deze indeling is gekozen zodat gelijkgestemden en mensen met dezelfde waarden (en vaak ook opleidingsniveaus) zoveel mogelijk in één groep zitten. Dit bevordert het gesprek omdat men zich veiliger voelt en zich makkelijker kan en durft uit te spreken. Deze indeling komt niet exact overeen met de burgerschapstijlen omdat dit qua groepsomvang niet mogelijk was.

 - Subgroep 1, *Kritische wereldburgers*: 3 kosmopolieten en 3 postmaterialisten
 - Subgroep 2, *Ambitieuzen*: 2 nieuwe conservatieven, 3 opwaarts mobielen en 1 moderne burger
(vanwege uitvallers is in deze groep 1 nieuwe conservatief vervangen door 1 moderne burger)
 - Subgroep 3, *Onafhankelijken*: 3 gemaksgoerienteerden en 3 postmoderne hedonisten
 - Subgroep 4, *Lokaal georiënteerden*: 3 traditionele burgers en 3 moderne burgers

De burgerdialoog betreft een kwalitatief onderzoek. Daarbij zijn de resultaten niet direct generaliseerbaar naar de totale groep in verband met de omvang van de groepen en de 'flow' die in de verschillende subgroepen anders kan zijn geweest, ook mede door de verscheidenheid aan gespreksleiders.
- **Plenair gedeelte:**
 - Circa half uur voorafgaand aan de focusgroepen: welkom door voorzitter en kennismaking
 - Circa drie kwartier na afloop: terugkoppeling, dilemma's voorleggen, wensen communicatie bespreken en afsluiting

Oost Noord-Brabant

Ervaring leefbare regio

Thema: ervaring leefbare regio

Overeenkomsten tussen de groepen

De buurt: fijn als groen en voorzieningen dichtbij zijn, onveiligheid en overlast moeten worden aangepakt

- Men vindt het in de buurt vooral prettig als **voorzieningen** dichtbij zijn. Dat gaat zowel om **winkels, openbaar vervoer** als **groen**. Ook de sociale aspecten in de buurt worden vaak als prettig benoemd: kleinschaligheid, gezelligheid en mensen die elkaar helpen.
- Minder prettig in de buurten vindt men vooral de **(on)veiligheid** en **overlast**. Dat gaat vooral om **criminaliteit** en **hangjeugd** (in de stad). Ook fysieke aspecten kunnen overlast beïnvloeden; zoals hekjes tegen hangjeugd en minder **leegstaande panden** en winkels. Door sommige groepen wordt ook het **gebrek aan parkeerplaatsen** als onprettig genoemd, anderen willen juist graag het autogebruik *verminderen*.

De regio: een mooie groene regio, sommigen hebben last van de varkensstallen en het verkeer

- In de regio waardeert men vooral het **groen** en de **rust**. Het **(oude) boerenlandschap** wordt **mooi** gevonden en de balans tussen groen en steden is een belangrijk aspect om te **behouden**.
- Sommigen noemen de grote **varkensstallen** als **onprettig**. De **luchtkwaliteit** wordt hierdoor aangetast.
- Ook het drukker worden in de regio (economische groei) en het toenemende **verkeer** dragen bij aan de verslechterende luchtkwaliteit.

Veranderingen in de laatste jaren: meer bebouwing en schaalvergroting in landbouw

- Men ziet vooral dat er **meer** wordt **gebouwd** in de regio en maakt zich in dit kader **zorgen** over de kosten en het verdwijnen van natuur.
- Men ziet in de **landbouw** meer **schaalvergroting**. Er komen megastallen bij en tegelijkertijd verdwijnen kleinere boeren (negatief).
- Op het gebied van natuur verschilt de waarneming. Sommigen zien **natuur verdwijnen**, anderen geven aan dat deze op sommige plaatsen juist verbetert en er **fiets- en wandelpaden zijn aangelegd**. Over dit laatste is men positief.
- Ook op het gebied van **bereikbaarheid** oordeelt men **verschillend**. Sommigen valt (negatief) op dat de wegen drukker worden en er minder openbaar vervoer is. Anderen valt (positief) op dat steden autoluwer worden, er betere doorstroming is en meer fietspaden zijn.
- Het aanbod aan voorzieningen zien sommigen *verminderen*. Dit speelt op verschillende vlakken: openbaar vervoer, sluiten van een ziekenhuis, minder brievenbussen etc.. Hier is niet iedereen het mee eens. Anderen zien juist een *groei* van cultuur en koffientjes.

Kritische wereldburgers

Ervaring regio

Kleinschalige regio, voorzieningen in de buurt, bereikbaarheid moet op peil blijven

Evaluatie eigen buurt/regio

Wonen in: Den Bosch (tot voor kort in Rosmalen), Den Bosch, Maasbree, Rosmalen, Nijmegen (tot voor kort in Oss), Helmond

Prettig: kleinschaligheid, mooie centra, voorzieningen, goede sfeer

- Rust, natuur, bos, water
- Kleinschalig, stad die aanvoelt als groot dorp, zelfs Den Bosch
- Voorzieningen in de buurt
- Lokale winkels (groenteboer, kaasboer etc.)
- Veel te doen in de buurt, parkeren lastiger (de stad Den Bosch)
- Mooie centra van de dorpen/steden
- Veel sociale controle
- Lage huizenprijzen (Helmond)
- Vriendelijke sfeer, mensen zeggen elkaar gedag

Minder prettig: sociale controle, criminaliteit, weinig sfeer

- Bekrompen in klein dorp, benauwend, te veel sociale controle
- Criminaliteit (Maaspoort)
- Weinig 'sfeer' (Helmond)

"Bij de boeren halen we bijna alle boodschappen, we komen bijna niet in de supermarkt."

Waargenomen veranderingen

Landschap en natuur

- Verbetering toegankelijkheid van de natuur
- Verbetering waterveiligheid

Voorzieningen

- Meer diverse voorzieningen voor winkelen en uitgaan: eetgelegenheden, concerten

Bereikbaarheid: minder openbaar vervoer, verbetering wegen naar boeren

- Minder openbaar vervoer (minder buslijnen vanwege meer treinstations)
- Verbetering wegen, ook in de regio naar de kleine boeren toe om producten te kopen
- Autoluwere stad (Den Bosch), meer fietspaden met voorrang waardoor je sneller in de stad bent

"In Oss heb je helemaal geen buurtbussen. De haltes worden niet meer gebruikt. Je moet echt een fiets hebben staan."

Woningmarkt trekt aan

- Lange(re) wachttijden voor huurwoningen
- Er wordt veel gebouwd (verbetering), zowel woningen als winkelcentra (Rosmalen)
- Stijging woningprijzen

Gezondheid

- Sommigen denken dat de luchtkwaliteit verbetert vanwege meer elektrisch vervoer

Zorg

- Minder aanbod door wegtrekkende jongeren
- Wordt duurder (Nederland breed)

Veiligheid

- Meer drugs- en alcoholgebruik
- Meer criminaliteit, meer drugscriminaliteit en inbraken

"Het is wel beter dan dat het was, maar ik denk dat wij hier altijd woningnood blijven houden."

Ervaring regio

Het is hier zo rustig, gemoedelijk en groen. Maar het wordt steeds drukker.

Evaluatie eigen buurt

Wonen in: Den Bosch (2x), Veghel, Schijndel, Sint-Michielsgestel, Hintham

Prettig: dichtbij voorzieningen en groen

- Dichtbij voorzieningen: vb. groot winkelcentrum op loopafstand
- Maatregelen tegen hangjeugd (hekjes)
- Dichtbij natuur, groen, groot park
- Veel groen bij het huis (groene binnenplaats)
- Beweegtuin voor senioren
- Betrouwbare buurt waar men elkaar helpt
- De buurtapp voor sociale controle

Minder prettig: onveilig, druk en afval

- Onveilige wijk, hangjongeren
- Veel zwerfvuil (in centrum Den Bosch), hondenpoep
- Steeds drukker (op straat, in de winkel, geluidsoverlast)

“Als vrouw alleen tref ik maatregelen zodat het veilig is. Nu staat mijn tv aan zodat het lijkt of iemand thuis is. Ik hoor vaak op de buurtapp dat er is ingebroken.”

Evaluatie regio

Prettig: gemoedelijk, rustig en groen

- Gemoedelijkheid (van Brabant)
- Rustiger dan de rest van Nederland, ruimtelijker
- Veel groen, weiland en bos, tussen de stedelijke gebieden in. Prettig als je hier doorheen fietst. Men ervaart het landschap (landbouw) echt als natuur
- Oud-Hollands gevoel in de dorpjes
- Groene speeltuinen voor ouderen en kinderen samen (men ziet dat dit steeds meer wordt)
- De balans tussen groen (rust) en steden (van alles te beleven)

Minder prettig: drukker, afval en varkensstallen

- Het wordt steeds drukker in de regio ‘hoe ziet dit er over 10 á 20 jaar uit?’
- Rondzwerfend afval
- Enorme varkensstallen, groei van de bio-industrie

“Ik vind het fijn dat er veel groen is, stukken weiland en bos. Er zijn best wel veel groene gebieden tussen de stedelijke gebieden in. Je kan genieten van de rust.”

Waargenomen veranderingen

Men ziet dat het drukker wordt en is daar overwegend negatief over. Men ziet positieve aspecten (werkgelegenheid) maar mist de rust en is bang voor gentrificatie.

Economische vooruitgang

- Drukker bij de bedrijven
- Veel werkgelegenheid
- Ontwikkeling richting ‘hippere’ steden
- Gentrificatie

Het wordt drukker (veelal negatief)

- Te veel mensen, niet goed verdeeld, asociale
- Op de wegen, files, vliegverkeer
- Veel meer huizen, veel bijgebouwd
- Meer bedrijven, meer kantoorpanden
- Minder natuurgebieden

Schaalvergroting in de veeteelt

- Grotere stallen
- Uitstoot stikstof

“Het wordt steeds drukker, als ik nu dezelfde route rij dan denk ik, jongens jongens, nog meer auto’s.”

Ambitieuzen

(in deze groep is één nieuwe conservatief vervangen door een moderne burger)

Leefbare regio

Gezellige wijken met voorzieningen maar onvoldoende ruimte voor auto voor de deur

Evaluatie eigen buurt

Wonen in: Den Bosch, Schijndel, Waalwijk, Vlijmen, Rosmalen, Berlicum

Prettig: goed buurtcontact, veilige wijken

- Dorps karakter
- Dingen onderling oplossen, burens helpen elkaar
- Gezellig, mensen van alle leeftijden
- Veilig gevoel
- Privacy (niet té veel contact met burens)
- Veel voorzieningen
- Ruim opgezette wijk

Minder prettig: te weinig autovoorzieningen

- Te veel geparkeerde auto's
- Te weinig auto parkeerplekken (Schijndel)
- Verkeersdrempels extreem hoog
- Lastig contact als je niet hiervandaan komt

"We hebben een halve parkeerplaats per huishouden. Maar wij hebben bijvoorbeeld drie auto's. Dus dat is echt een heel groot probleem in onze wijk."

Evaluatie regio

Prettig: mooie natuur en dichtbij de stad

- Mooie regio, natuur, 'je bent snel buiten'
- Natuurgebied in de buurt (bij Schijndel)
- Veel voorzieningen in de buurt
- Dichtbij de stad Den Bosch (vanuit Rosmalen en Vlijmen), goed bereikbaar
- Veilig gevoel

Minder prettig: autorijden, parkeren, varkensboeren

- Drukke in de auto in de spits (A50 en A2)
- Parkeerproblemen in verschillende plaatsen in de regio
- De hoge fietsbrug naar Den Bosch
- Te veel varkensboeren die stankoverlast veroorzaken (Schijndel)

"Den Bosch daar fiets ik altijd wel makkelijk heen, dat is voor mij wel een ideale plaats."

Waargenomen veranderingen

Men reageert vooral op het verdwijnen van voorzieningen en busroutes/haltes/tijden in de regio.

Minder voorzieningen

- Minder pinautomaten, brievenbussen
- Minder boodschapsmogelijkheden
- Minder te doen voor ouderen in de buurt
- Ziekenhuis is verdwenen
- Een enkeling ziet juist verbeteringen op dit vlak (bijbouwen winkels, vernieuwing pleinen etc.).

Verminderde bereikbaarheid met de bus

- Aanpassen van de bus(haltes), waardoor je te veel moet lopen

Nieuwe woningen maar ook leegstand

- Er wordt veel bijgebouwd
- Oude flats worden gesloopt
- Panden staan leeg

"Ze halen gewoon echt van alles weg, alles gaat maar naar het centrum. Straks moet je nog naar Veghel voor je paspoort."

Lokaal georiënteerden

Ervaring regio

Mooie en (meer) toegankelijke natuur maar last van hangjongeren in de wijk

Evaluatie eigen buurt

Wonen in: Den Bosch, Den Bosch (partner in Oss), Sint-Michielsgestel, Vught, Waalwijk, Meijel

Prettig: natuur en voorzieningen in de buurt

- Mooie omgeving, veel bos, water in de buurt
- Winkelcentrum op loopafstand
- Voetbal- en hockeyvelden in de buurt
- Breed fietspad
- Centraal gelegen tussen grote steden
- Rustige wijk, breed opgezet, veel parkeerplaatsen

Minder prettig: slechte veiligheid

- Hangjongeren (zowel in bv. Den Bosch als Vught)
- Criminaliteit
- Weinig parkeerplaatsen
- Liever meer groen (daar is geen plek voor)
- Leegstand van winkels
- Winkels en ziekenhuis ver weg
- Weinig sociale wijk

“Veel leegstand van winkels, maar dat is overal denk ik.”

“Nu merk je dat het op de Kruiskamp toch wel veel slechter is geworden (criminaliteit). Daar gingen ze plekken maken voor hangjongeren, verschrikkelijk.”

Evaluatie regio

Prettig: uitbreiding natuur & recreatie

- Veel natuur en water met recreatiepaden in de hele regio (de Peel, Drunense duinen)
- Herstel van de Dommel
- Geen last van slechte integratie (blanke wijk)

Minder prettig: criminaliteit en luchtkwaliteit

- Criminaliteit in sommige buurten (in Den Bosch)
- Slechte luchtkwaliteit door autowegen (noemt een enkeling, rest is het daar niet mee eens)
- Fijnstof door varkensboeren (enkeling)

“Daar zitten ze tot ‘s avonds laat met bierflesjes en rijden ze met auto’s dat park in. Ik denk dat dit overal in de regio wel is.”... “Ja, speelt ook in Vught.”

Waargenomen veranderingen

Natuur: verbetering en toegankelijker

- Geïnvesteed in fiets- en wandelpaden (rond de Dommel)

Wonen, bebouwing: steeds meer bebouwd

- Veel bouw: ‘het schiet als paddenstoelen uit de grond’.
- Angst dat er natuur opgeofferd gaat worden voor de bouw (Vught)

Toegankelijkheid: minder aandacht voor minder validen

- Toegankelijkheid voor minder validen in de openbare ruimte gaat achteruit

Bereikbaarheid: wisselende meningen

- Sommigen zien vooral verbetering: betere doorstroming van verkeer, minder oponthoud, teruggellende stoplichten.
- Anderen zijn het er niet mee eens, vooral op de snelwegen, en men ziet veel ongelukken.
- Ook de ontwikkeling van fietspaden verschilt per gebied

Werkgelegenheid vindt men oké, men ziet niet direct verandering Zorgaanbod vinden de meesten goed, enkeling vindt het drama

“Er zijn veel oude boerderijtjes waar geen opvolger voor is waar je nu ziet dat de grond verpaupert en dan denk ik: ga daar bouwen.”

Oost Noord-Brabant

Wensen leefbare regio

Thema: wensen leefbare regio

Overeenkomsten tussen de groepen

De overkoepelende wensen die in de groepen naar voren komen zijn:

- **Landelijk karakter behouden:** Men waardeert het groen en de rust in de regio, maar ook de oude boerderijen (en andere typen oude gebouwen zoals *de Noordkade*). Zowel op gebied van wonen, landbouw als natuur komt de wens naar voren dat het landelijk karakter behouden blijft. Voorbeelden van waaruit dit blijkt zijn:
 - Vrijwel iedereen vindt het erg belangrijk dat het **groen behouden** blijft en dit wordt vaak spontaan als eerste wens genoemd.
 - De meerderheid wil liever **kleinschalige landbouw** en is weinig positief (of ronduit negatief) over de megastallen.
 - Ondanks dat men ziet dat er meer behoefte is aan woningen, wil men liever **oude panden hiervoor herbestemmen** dan nieuwe woningen bouwen. Men is over het algemeen geen voorstander van hoogbouw (zoals torenflats) in de regio.
- **(Meer) betaalbare woningen:** Men vindt een aanbod van voldoende betaalbare woningen zeer belangrijk, vooral voor mensen uit de regio (kinderen) die hier willen wonen. Als dat niet volledig lukt door oude panden en lege winkels hiervoor te herbestemmen, heeft men een voorkeur voor het bouwen van **wijken met voorzieningen en groen** en *niet* voor hoge torenflats. Dit laatste is voor sommigen een schrikbeeld.
- **Voorzieningen in de buurt behouden:** Men vindt het zeer belangrijk dat voorzieningen in de buurt worden behouden. Het gaat over winkels en supermarkten op loop/fietsafstand, groen in de wijken, recreatie (wandel en fietspaden) dichtbij, busverbindingen en het zorgaanbod.
- **Bereikbaarheid:** De wensen hierover verschillen sterk. Sommigen vinden de bereikbaarheid nu voldoende, anderen willen een beter openbaar vervoer, bredere fietspaden etc. en weer anderen willen juist meer ruimte voor de auto (zowel op de weg als voor het parkeren). Er blijkt niet één gemeenschappelijke conclusie te trekken uit de verschillende groepen en ook binnen de groepen verschillen de meningen.
- **Sociale veiligheid en het terugdringen van criminaliteit:** Dit is in mindere mate een onderwerp van de *fysieke* leefomgeving, maar komt wel duidelijk naar voren als het gaat om de wensen die inwoners hebben.
- **Beschikbaarheid van zorg in de buurt:** ook op dit gebied zit er bij diverse inwoners een groot ongenoegen en zij noemen de organisatie van het zorgaanbod als één van de belangrijkste verbeterpunten voor de regio.

Kritische wereldburgers

Wensen regio

Wensen

- Voldoende **groen**
- Betere vervoersmogelijkheden (vooral **openbaar vervoer**)
- Meer **zorgvoorzieningen**
- Meer **winkels**
- Meer **werkgelegenheid** (buiten agrarische sector)
- Meer **woningen** bouwen
- Aantrekkelijke **groene hoogbouw**
- Veiligheid, **minder criminaliteit**

Vooral zorg en veiligheid zijn belangrijk

Achtergrond bij wensbeelden

Voorzieningen en zorg

- **Zorgvoorzieningen verbeteren:** Dit is het onderwerp waar de groep het **meest op aanslaat**. Men noemt vooral onderwerpen en gewenste ontwikkelingen die *niet* te maken hebben met de fysieke leefomgeving.
- Naast zorgaanbod noemt men de wens voor meer dorpswinkels.

Bereikbaarheid

- De meningen op dit onderwerp lopen uiteen:
 - Sommigen vinden dat openbaar vervoer in de dorpen verbeterd moet worden.
 - Een ander noemt het openbaar vervoer goedkoper maken, zodat je minder snel de auto pakt.
 - Weer een ander vindt het goed zoals het is.

Veiligheid

- Betere aanpak (drugs)**criminaliteit**, en de oorzaken hiervan. Veel mensen noemen dit als groot probleem.

Woningen

- Men wil dat er **meer gebouwd** wordt, maar buiten het centrum (daar waar plek is).
- De optie wordt genoemd om **lege kantoorpaden** om te bouwen.
- Sommigen noemen meer **doorgroei** voor mensen naar grotere woningen.
- Men is minder enthousiast over het bouwen van hoge flats, maar als deze **geïntegreerd** worden met **groen** is men positiever.

Groen: Meer wil meer afwisseling van bebouwing en groen

Context, duiding en Mentality

Men is zelf vooral veel bezig met de thema's zorg en veiligheid, en denkt daarover vaak op landelijke schaal. Dit komt mede omdat er in deze groep veel mensen zitten met een achtergrond in de zorg of kinderen die hier mee te maken hebben. Het is daarom lastiger om het gesprek richting de fysieke leefomgeving te sturen.

“Het is nu duurder om met de trein naar Nijmegen te gaan dan met de auto.”

“In Venlo, langs de gevel bij het gemeentehuis, daar hebben ze alles groen gemaakt. Alles eruit gekapt en groen erin gezet.”

Onafhankelijken

Wensen regio

Zorgen

Gentrificatie door de economische vooruitgang en het drukker worden van de regio. Men is bang hierdoor zelf dan geen woning meer te kunnen betalen.

Wensen

- **Natuurbehoud**, ook groen behouden tussen en bij nieuwe woonwijken
- Meer **woningen**
- Herbesteden oude en **lege panden** voor woningen en voorzieningen
- **Voorzieningen** in iedere wijk/buurt/dorp (zowel groen, winkels etc.)
- Minder nieuwe industriegebieden
- Niet te veel uitbreiding megastallen

Woningen zijn belangrijk, maar behoud landschap door herbestemming panden

Achtergrond bij wensbeelden

Woningen

- **Meer woningen** is een van de belangrijkste onderwerpen. Liefst niet door nieuwbouw, maar door **herbestemming** en voor starters.

Groenbehoud

- Wordt veel genoemd. Men wil dat de **rust en het groen behouden** blijven. Hier moet rekening mee worden gehouden bij de bouw.

Bereikbaarheid

- Men is relatief tevreden, m.u.v. files. Er is discussie over meer wegen of juist investeren in slimmer vervoer.

Voorzieningen

- Men wil een goede balans in de regio met zowel groen als voorzieningen.
- Men wil gebieden waar je meerdere dingen kunt doen, zoals mooi aangelegde fietspaden waar mensen kunnen, fietsen, zitten en wandelen.
- Sommigen noemen hierbij ook het remmen van de megastallen.

Herbestemmen

- Men ziet erg veel potentie in het **herbestemmen van panden**. Zowel kantoren, winkelpanden als kerken en oude industrie voor bijvoorbeeld woningen.
- **Typerend voorbeeld:** iedereen is zeer enthousiast over de Noordkade, een oud fabriekscomplex waarin cultuur, bedrijven, foodhallen etc. zijn geïntegreerd. Positieve aspecten:
 - Het is voor iedereen; jong en oud
 - Oude panden en apparaten worden in stand gehouden
 - Herbestemming van cultuur

Context, duiding en Mentality

Men is een tevreden inwoner van een rustige en groene regio. Nu het drukker wordt, wil men vooral de balans in de regio behouden. Men vindt het aanbod van woningen een van de belangrijkste onderwerpen maar wil niet dat er teveel wordt gebouwd en ziet veel potentie in herbestemming van panden.

“De Noordkade (oud fabriekscomplex met bedrijven en cultuur), dat is machtig!”

“Betaalbare woningen realiseren in herbestemde panden, kerken, en alles boven die winkels staat leeg.”

Ambitieuzen

(in deze groep is één nieuwe conservatief vervangen door een moderne burger)

Wensen regio

Wensen

- Veel **natuur**, genoeg groen, bossen (enkeling: hondvrij)
- Meer **parkeergelegenheid**
- Gratis parkeren in het centrum, bij stations en bij ziekenhuizen
- **Snelwegen** die het verkeer aankunnen (ook in de spits)
- Autoluwe wijk: parkeren aan de randen van de wijk (*Hier reageren sommigen negatief op*)
- **Bus-voorzieningen**, bushaltes in het midden van de wijk
- Goede, veilige **fietspaden**
- Goedkopere **woningen**, geen flats, woningen voor senioren
- **Winkels** in de buurt (binnen 10 km)
- Voldoende **werkgelegenheid**

Betaalbare woningen en prettige veilige wijken met bereikbare voorzieningen

Achtergrond bij wensbeelden

Wonen

- Veel mensen geven aan dat ze woningen te duur vinden.
- Verhuren van leegstand ziet men als oplossing.
- Een enkeling geeft aan dat hij liever *geen* flats ziet.

Voorzieningen

- De nabijheid van voorzieningen wordt door meerdere mensen als wens genoemd.
- Een enkeling geeft aan dat dit vooral voor ouderen van belang is: winkels, buurthuis, bussen.

Bereikbaarheid

Bereikbaarheid is een groot thema, maar de wensen hierin verschillen.

- Veel mensen hebben behoefte aan meer parkeervoorzieningen: vooral bij ziekenhuizen.
- Sommigen zien graag de busvoorzieningen verbeteren.
- Een enkeling wil investeringen in fietspaden: goed en veilig (breed).
- Een enkeling wil autoluwe wijken, waar bij men aan de rand van het dorp parkeert. Hier reageren anderen juist negatief op.

De buurt

- Men wil zich vooral prettig voelen **in de eigen woning en wijk**: voldoende, betaalbare woningen en veilige wijken vindt men daarom vooral belangrijk.

Natuur

- Natuur dichtbij huis noemen meerdere mensen spontaan als wens voor de regio.

Context, duiding en Mentality

Het gesprek in deze groep over de wensen voor de regio heeft een relatief korte tijdsduur. Men noemt verschillende onderwerpen maar omdat er niet diep op in wordt gegaan kan er geen eenduidige conclusie worden gevormd. Het gesprek eindigt in deze groep ook vooral over de buurt i.p.v. de regio.

“Veel natuur, winkelmogelijkheid binnen 10 kilometer, meer parkeergelegenheid per huishouden én goedkopere woningen.”

“Snelwegen die het verkeer aankunnen in de spits en gratis toegankelijk zijn.”

Lokaal georiënteerden

Wensen regio

Wensen

- Veel **groen**, veel bos
- Weinig auto's
- Goed **openbaar vervoer**
- Meer **fietspaden**
- Geen hoogbouw, maar **laagbouw**
- Voldoende woon- (en terugkom-) gelegenheid voor mensen uit de regio
- Voldoende **voorzieningen**: meer winkels
- Brievenbussen terugplaatsen (in wijken waar veel ouderen wonen, bv. onder het bejaardenhuis).
- Surveillance voor de **veiligheid** op straat

Sociale veiligheid verbeteren en landelijk karakter behouden

Achtergrond bij wensbeelden

Sociale veiligheid

- Sociale veiligheid vindt men een belangrijk punt dat zeker verbeterd kan worden.

Bereikbaarheid

Op het gebied van bereikbaarheid noemt men verschillende onderdelen:

- Enkelen willen beter openbaar vervoer.
- Enkelen noemen dat zij graag veel fietspaden zien.
- Enkelen vinden verkeersdrempels te hoog. Er wordt minder over autovoorzieningen gesproken dan in andere groepen.

Zorg

- De mening over het aanbod van zorg verschilt sterk in de groep.

Wonen

- Men wil dat er gebouwd wordt met **oog voor het landelijk gebied**: geen torenflats, maar **laagbouw**, op terreinen van oude boerderijen, en mogelijkheid voor uit huis gaande kinderen om in de regio (of het ouderlijk huis) terug te kunnen komen om te wonen.

Leefomgeving

- Men vindt de kwaliteit van de leefomgeving in het **algemeen goed**. Volgens sommigen moet de **luchtkwaliteit verbeteren**.

Werkgelegenheid

- De werkgelegenheid vindt men in het algemeen goed, daar hoeft niet in geïnvesteerd te worden.

Context, duiding en Mentality

Men maakt zich in deze groep vooral veel zorgen over de sociale veiligheid, en blijft steeds op dit onderwerp terugkomen. Met betrekking tot de fysieke leefomgeving ziet men graag dat het landelijk karakter behouden blijft (geen torenflats), er veel toegankelijk groen is en mensen uit de regio hier kunnen blijven wonen of terugkomen.

“Hoogbouw past hier niet. Hoogbouw past in het westen van het land, maar niet in deze regio.”

“Als iemand iets gestolen heeft dan moet je hem tien jaar geven, dan doet hij het niet meer.”

Oost Noord-Brabant

Toekomst van de landbouw

Thema: toekomst van de landbouw

Overeenkomsten tussen de groepen

Associaties zijn positief over het landschap, maar negatief over de schaalvergroting

- De associaties bij het landelijk gebied en de landbouw in de regio zijn **overwegend positief**. Men denkt aan groen, natuur, ruimte en cultuurlandschap. Er zijn echter **ook veel negatieve associaties**. Deze hebben vooral te maken met de schaalvergroting en het effect daarvan op de diervriendelijkheid, het landschap en de luchtkwaliteit.

Waargenomen ontwikkeling: (kleine) boeren hebben het moeilijk en kleinschalige landbouw verdwijnt

- Inwoners zien tegenwoordig vooral dat de kleinschalige landbouw verdwijnt. De boeren hebben het volgens velen **moeilijk** om het hoofd boven water te houden en gaan **failliet**. Tegelijkertijd zien zij een groei van de grootschalige landbouw (met megastallen).

Wensen en realistische verwachtingen voor de landbouwsector lopen uiteen -> de overheid is aan zet en moet boeren beter faciliteren

- Een meerderheid heeft het **ideaalbeeld** van **duurzame, lokale en kleinschalige** landbouw in de regio. De meesten van hen benoemen dat dit **lastig te realiseren** is, en sommigen leggen zich daarom met tegenzin neer bij de huidige ontwikkelingen. Anderen blijven benadrukken het wel kleinschaliger *moet*. Veelgehoorde oplossingen hebben te maken met het **verkorten van de keten** (meer direct bij de boeren kopen, via coöperaties en via lokale winkels). Ook wil vrijwel iedereen dat de **overheid** de boeren meer faciliteert. Men vindt dat er te veel regels zijn en (kleine) boeren **subsidies** moeten krijgen om hun bedrijven rendabel te kunnen houden. Daarnaast moet de overheid burgers informeren over wat nu echt biologisch voedsel is.
- Enkelen uiten zich juist enthousiast over efficiëntie en schaalvergroting in de landbouw. Zij zien hier kansen voor innovatie, opschaling en daarin ook een kans om duurzaamheid te vergroten. Belangrijke drijfveer hierbij is ook het bijbenen van de concurrentie vanuit andere landen.

Duurzame energie is belangrijk, maar niet ten koste van het landschap

- Vrijwel iedereen is van mening dat het belangrijk is om meer duurzame energie op te wekken. Over het inzetten van het boerenlandschap hiervoor is men *niet* te spreken. Men heeft dit liever uit het zicht en denkt aan mogelijkheden met **integratie in bebouwing** (op daken etc.).

Integratie natuur en landbouw positief en ook al gezien in de regio

- Een meerderheid is positief over ideeën om natuur en landbouw te integreren en sommigen zien hiervan ook al voorbeelden in de regio.

Kritische wereldburgers

Toekomst van de landbouw

Associaties landelijk gebied

- Veel boeren, dieren
- Natuurbehoud
- Gezonde lucht
- Slechte wegen (negatief), weinig verkeer
- Te weinig samenwerking lokale ondernemers en boeren (negatief)
- Te veel dieren geplaatst en afgeschoten (negatief)
- Regelgeving, mestoverschot, megastallen (negatief)

Huidige ontwikkelingen

- Natuur wordt bedreigd
- Biogas creëren uit mestoverschot

Wens/oplossingen (spontaan genoemd)

- **Kortere keten:** meer samenwerking tussen boeren en lokale ondernemers, en tussen boeren en inwoners (meer lokaal kopen)
- Niet meer megastallen, meer **dierenwelzijn**
- Meer aandacht voor **duurzame energie**
- Verbetering *kwaliteit* producten
- Men ziet vooral een rol voor de **provincie** en de landelijke politiek

Meer lokaal en direct van de boer, en combineer functies

Achtergrond bij wensbeelden

Kortere ketens – produceren voor de regio

- Er zijn geluiden om meer **lokale producten** te gebruiken en verspreiden door inwoners of lokale ondernemers direct bij de boer te laten kopen. Zonder tussenpersoon verdienen boeren meer.
- Men ziet hierin vooral een rol voor de **provincie** en **consumenten**, maar ook in het **aanbod** van de boeren.

Natuur

- Er wordt te veel gebouwd rondom de steden.
- Men vindt het jammer als natuur verdwijnt, en wil dat groen dan wordt geïntegreerd in woningen (groene daken etc.).

Duurzame productie

- Men is **positief** over duurzame productie in de landbouw maar geeft aan dat voor boeren **niet haalbaar** is om alles duurzaam te produceren. Men wil ook zelf wel duurzaam kopen, maar geeft aan dat het voor sommigen te duur is.
- Iemand is fervent voorstander van het **direct bij de boeren kopen**. Anderen reageren hier ook positief op en sommigen geven aan dit ook te doen.

Groene energie is belangrijk

- Men is **voorstander** van groene energie maar heeft ook **kritische kanttekeningen**: het is lastig om zelf zonnepanelen te plaatsen, iemand heeft negatieve ervaringen met stadswarmte, een ander kent mislukte projecten met energie uit water etc..
- Men is positief over het **combineren van woon-, groen- en landbouwfuncties**: zelf energie opwekken, energie opwekken in landschap etc.
- Volgens sommigen mag het **landschap hier ook voor gebruikt** worden en moet de vraag om woningen dan opgelost worden door de hoogte in te bouwen.
- Een stimulerende oplossing is **grootschalige samenwerkingsprojecten** waarbij bv. een hele wijk zonnepanelen kan aanschaffen.

Megastallen

- Men is hier negatief over, vooral uit oogpunt van **diervriendelijkheid**.

Context, duiding en Mentality

De kritische wereldburgers zien we in deze groep terecht terug als duurzame en kritische consumenten. Zij zijn erg op de hand van kortere ketens, duurzaamheid en opwekking van hernieuwbare energie. Daarin ziet men een rol voor de provincie, de consumenten zelf en het aanbod van de boeren.

“Je kan het thuis laten bezorgen door boeren die samenwerken. Dat je het van de hele regio bij je thuis laat komen Dan heb je alles; vlees beleg, kaas, brood, groente, fruit en zuivel.”

“Ik zou er een combinatie van maken. Op een dakterras kun je spullen verbouwen. Het isoleert ook gelijk.”

Onafhankelijken

Toekomst van de landbouw

Associaties landelijk gebied (positief)

- Groen, bomen, polder, weiland, ruige/wilde natuur
- Rust, ruimte, uitzicht
- Traditioneel, boerderijen
- Dieren, vogels, koeien
- Fietspaden, fietsen
- Stallen (negatief)

Huidige ontwikkeling

- Het landschap verandert
- Er is minder landbouw, men ziet minder dieren in de wei
- Herbestemming landbouwgrond en boerderijen (positief, maar moet dit wel overal?)

Wens

- Kleinschalige landbouw, duurzaam
- Meer dieren in de wei

Oplossing

- Inmenging overheid, subsidies

Kleinschalige landbouw, maar misschien is dit niet haalbaar

Achtergrond bij wensbeelden

Duurzaam is beter

- Men ziet **niet genoeg** duurzame landbouw in de regio. Hierbij denkt men vooral aan **lokaal en zelfvoorzienend verbouwen**.
- De sleutel is volgens de meesten: **kleinschaligheid**.
- Men ziet hierin veel voordelen: het is eerlijker, komt **uit de buurt**, het **landschap** ziet er beter uit, het is **diervriendelijker**, **kinderen** hebben meer **contact** met de natuur en er is **minder stikstofuitstoot**
- Een positief voorbeeld dat wordt genoemd is 'Herenboeren' een **coöperatie** waar boeren zelf hun producten aanbieden.

Kleinschalige landbouw, maar hoe betaal je daarvoor?

- De groep geeft aan **wel te willen** dat er kleinschalige landbouw is maar zelf ook **niet de juiste keuzes** te maken. Vooral vanwege de kosten.
- Men geeft aan dat **betaalbaarheid** de grootste **belemmering** is.
- De groep vindt het **lastig een oplossing** te bedenken voor het betaalbaar maken van kleinschalige landbouw.
- Men vindt het onterecht dat er vooral subsidies zijn voor grote boeren. Er zou **meer subsidie voor kleinere boeren** moeten komen.
- Om de boeren te helpen, vindt men het tijd dat **overheid en boeren bespreken wat boeren nodig hebben**.

Landbouw én natuur

- Men is erg positief over ideeën om landbouw met natuur te integreren (vb. schapen grazen langs een rivier).
- Men vindt **niet** dat er meer natuur mag worden opgeofferd voor landbouwgrond.

Energie opwekken maar **niet ten koste van het landschap**

- Men is positief over voorgelegde ideeën om duurzame energie op te wekken, mits dit goed geïntegreerd is in het landschap (op daken, in de vorm van dakpannen, in geluidswal) en er **geen** zonneweiden komen.

Context, duiding en Mentality

De groep geeft aan wel duurzame landbouw te willen maar denkt dat het moeilijk is om dit betaalbaar te maken. Ondanks dat men het graag anders ziet, legt men zich ook neer bij de huidige situatie en is men niet écht ambitieus. Dit past bij dit segment. Daarnaast zien zij als oplossing vooral dat de overheid de boeren moet gaan helpen met oog op de toekomst.

"Ik rij liever langs koeien in een wei, dan langs die grote stallen, waar koeien niet buiten komen."

"Ik denk dat we weer meer voedsel zelf moeten gaan produceren en niet de dieren houden waar we voedsel van kunnen maken.."

Ambitieuzen

(in deze groep is één nieuwe conservatief vervangen door een moderne burger)

Toekomst van de landbouw

Associaties landelijk gebied

- Schaalvergroting (positief en negatief), megastallen, dieronvriendelijk
- Landbouw van wereldklasse
- Stankoverlast (van varkens)
- Campina (positief)
- Economische groei (positief)
- Streekproducten (positief)

Huidige ontwikkeling

- Gaat slecht: niet rendabel meer
- Te negatief imago van boeren (onterecht)
- Schaalvergroting
- Ontwikkelingen richting natuurherstel

Wens

- Groter, efficiënter en innovatiever vs.
- Kleinschaliger, koeien in de wei
- Zelfvoorzienend, voor eigen regio
- Kinderen meer leren over landbouw

Oplossing

- Innovatie faciliteren door overheid (minder regels)
- Duurzaamheid Europees regelen
- De boeren zelf doen volgens de groep al veel

Imagoverbetering, innovatie en (kosten)efficiënte oplossingen

Achtergrond bij wensbeelden

Kwantiteit & efficiëntie

- Sommigen vinden de **schaalvergroting** in de regio **positief: 'innovatie, kwaliteit en kwantitatief van wereldklasse.'** Vanuit deze visie bestaat ook de wens om de landbouw **efficiënter** in te richten (kweekvlees, clean rooms etc.). Zij zien oplossingen in **innovatieve landbouw**. Innovatie en megastallen kunnen zorgen voor efficiënte en voldoende productie.
- **Anderen** vinden **schaalvergroting** om verschillende redenen **negatief**: dieronvriendelijk en stankoverlast
- Hoewel sommigen wel een **kleinschaliger landbouw wens**, is de algemene visie in de groep dat het vooral efficiënter moet.

Imagoverbetering

- Iedereen stemt in met het idee dat er een **te negatief beeld** rondom boeren heerst. De landbouw is belangrijk en we kunnen niet zonder.
 - De **boeren** moeten zich **verzetten** tegen dit negatieve imago (grootste opgave).
 - De **Rijksoverheid** moet **innovatie faciliteren, minder regels** (uit Brussel) en verder kijken dan de milieugenda.

Natuur en landbouw

- Men ziet landbouw **niet als natuurbedreiging**. Het dilemma speelt zich volgens hen af tussen natuur vs. woningen.

Duurzaamheid & klimaatbestendigheid

- Sommigen noemen bij duurzaamheid meteen de voorwaarden: het mag **niet duurder** worden, **geen achteruitgang** in productie en Nederland mag de **concurrentiepositie** niet verliezen.
- Dit laatste wordt ook genoemd in het kader van klimaatbestendigheid. Dit moet Europees geregeld worden. **'Wij moeten niet het beste jongetje van de klas zijn.'**
- Wel moeten we onze **eigen voorziening goed regelen**. Voorbeelden zijn wateropslag in tonnen voor continue toevoer.
- De mening verschilt over of landbouwgrond voor energieopwekking gebruikt mag worden. Sommigen vinden van wel, anderen pleiten voor het plaatsen van zonnepanelen **uit** het zicht.

Context, duiding en Mentality

Deze groep bekijkt de landbouw vooral vanuit economisch oogpunt (dit past erg bij het segment ambitieuzen). Hoewel we verschillende meningen horen, lijkt een meerderheid vooral te vinden dat de landbouw een te negatief imago heeft en geholpen moet worden om efficiënt en concurrerend te produceren. Ondanks deze wens blijven megastallen voor sommigen wel een no-go.

"Ik denk dat de boeren het mes op de keel wordt gezet door de Albert Heijn en de Jumbo's."

"Het is onderdeel van onze economie, onze export, alles. Maar er heerst al jaren een negatieve teneur."

Lokaal georiënteerden

Toekomst van de landbouw

Associaties landelijk gebied

- Cultuurlandschap: mooie oude kastelen, bomen, water, veel groen, heide, polder
- Nostalgie over werken bij de boer (als kind)
- Boerderijen, veel vee
- Maisvelden (te veel, eentonig, uitzicht-belemmerend), wit plastic, stankoverlast, fijnstof
- Leegstand boerderijen (sterft uit)
- Afgelegen van de bewoonde wereld
- Biologisch, winkels bij de boer
- Beter oplossing voor bergen dode dieren

Huidige ontwikkeling: het gaat slecht

- Boer zijn is steeds moeilijker: minder boerderijen, jongeren willen het niet overnemen.
- Men ziet leegstand en is bang voor bebouwing.
- De bedrijven/stallen worden steeds groter.
- Er breken meer ziektes uit

Wens

- (Mooie/oude) landbouw in de regio behouden
- Meer winkels bij de boer aan huis
- Schone bedrijfsvoering

Oplossing

- Meer subsidie voor kleine boerderijen
- Beter toezicht op de bedrijfsvoering
- Boerenwerk voor jongeren aantrekkelijk maken
- Voor consumenten verduidelijken wat biologisch is

Nostalgisch over 'oude' en kleinschalige landbouw

Achtergrond bij wensbeelden

Nostalgie naar 'oude' landbouw

- Men vindt het **zeer belangrijk** dat de landbouw in de regio **behouden** blijft.
- Veel mensen leggen de nadruk op de schoonheid van de **oude vormen** van landbouw (rieten daken, kleine bedrijven, oude kwaliteitsambacht, minder antibiotica).
- De meesten willen vooral de **kleinschalige landbouw** behouden.
- Men ziet dat dit in het huidige systeem **niet goed haalbaar** is voor kleine boeren.
- Er is **discussie** over of en **hoe** dit aangepakt moet worden. Sommigen denken dat het **niet mogelijk** is, anderen denken van wel als Nederland deze **keuze** zou **maken**.
- Als oplossing wil men daarvoor ook meer **kopen bij winkels bij de boer** (rol consumenten).
- Men wil **duidelijkheid** over wat **wel** en **niet biologisch** is en ziet dit als rol voor de **overheid**.

Natuur & landbouw

- Men reageert positief op het idee van natuur-inclusieve landbouw.
- Sommigen hebben het idee dat de overheid en de boeren hier al veel mee bezig zijn.

Duurzame energie & landbouw

- Men is positief over het opwekken van duurzame energie, maar liever uit het zicht. Men ziet dit **niet** direct als **kans voor de landbouw**, maar iets waar de **overheid, consumenten en bedrijven** op moeten inzetten.

Duurzame landbouw

- Men is hier over het algemeen **positief** over en geeft aan dat de **informatie richting consumenten** over wat biologisch en duurzaam voedsel is moet verbeteren, bv. via overheids campagnes en voorlichting op school.

Klimaatbestendige landbouw

- Boeren doen hier al veel voor (wateropslag) en de **overheid moet** hen meer **steunen**.

Efficiënte landbouw

- Men reageert hier **niet enthousiast** op en denkt dat boeren hier al mee bezig zijn.

Context, duiding en Mentality

Het past goed bij het segment lokaal georiënteerden dat zij vooral aandacht hebben voor de traditie van het landschap en de landbouw en hier nostalgisch tegenover staan. Hoewel de gewenste veranderingen verschillen, zien zij hierin vaak vooral een rol voor de overheid door middel van bewustwordingscampagnes en beleid.

*"Ik koop heel veel bij de boerderijwinkels."...
"Dat zou ik ook meer willen. Zo'n SRV-wagen zou keileuk zijn, maar ja dat is niet meer."*

"Brabant heeft van die mooie vergezichten en nu staat er zo'n stom maisveld voor."

"Die zonnepaneel-daken zien er ook niet uit."

Oost Noord-Brabant

**Stellingen &
communicatie**

Reacties op stellingen die in het plenaire gedeelte aan de groep zijn voorgelegd:

- Men vindt het moeilijk een keuze te maken tussen veel voorzieningen de regio mindere kwaliteit of voorzieningen in een aantal grote steden met hoge kwaliteit.

- Men verkies vrijwel allemaal kleinschalige natuur dichtbij dan een aantal grotere nationale parken minder dichtbij. Men wil de natuur snel vanuit huis kunnen bereiken, liefst lopend of fietsend (met de kinderen).

- Sommigen geven aan dat hoe de landbouw zoals deze nu is ingericht bij de regio hoort. Bij verduurzamen is de vraag of het wel haalbaar en niet te duur is. Enkelen vinden wel dat er echt verduurzaamd móet worden. Er is ook een relatief grote groep die een midden positie inneemt.

- Meer mensen vinden dat de landbouw in de regio alleen voor Nederland moet produceren. Sommigen denken daarbij aan dat er ook in Nederland zijn met hongerden, anderen aan 'kortere ketens'. Een aantal mensen is juist wel voor export om de landbouw rendabel te houden.

Hoe de overheid inwoners kan betrekken om mee te praten of hun mening te geven:

- Hieronder staat een woordwolk van alle gegeven antwoorden. Inwoners konden zelf een antwoord intypen of 'stemmen' op een antwoord van iemand anders. De grootte van het woord representeert hoe vaak een antwoord is gegeven/er op is gestemd.

Regio Zwolle

- Ervaring leefbare regio
- Omgang met groei in de regio
- Duurzame regio
- Klimaatbestendige regio

Methode

- **Datum en tijdsduur:** 28 november 2018 van 17.30 uur tot 21.00 uur
- **Locatie:** Dominicanenklooster in Zwolle
- **Aantal respondenten:** 24 (uit het M-select panel van Motivaction)
- **Tijdsduur subgroepgesprekken:** circa 2 uur
- **Methode:**
 - 4 groepen van 6 respondenten, met 1 gespreksleider (1 gespreksleider van Motivaction, 3 van OFL)
 - Aan de hand van een vooraf opgestelde en overeengekomen gespreksrichtlijn
- **Subgroepen:**

De subgroepen zijn ingedeeld op basis van de Mentality-milieus van de respondenten. Voor deze indeling is gekozen zodat gelijkgestemden en mensen met dezelfde waarden (en vaak ook opleidingsniveaus) zoveel mogelijk in één groep zitten. Dit bevordert het gesprek omdat men zich veiliger voelt en zich makkelijker kan en durft uit te spreken. Deze indeling komt niet exact overeen met de burgerschapstijlen omdat dit qua groepsomvang niet mogelijk was.

 - Subgroep 1, *Kritische wereldburgers*: 3 kosmopolieten, 2 postmaterialisten en 1 postmoderne hedonist
(vanwege uitvallers is in deze groep 1 postmaterialist vervangen door 1 postmoderne hedonist)
 - Subgroep 2, *Ambitieuzen*: 3 nieuwe conservatieven en 3 opwaarts mobilen
 - Subgroep 3, *Onafhankelijken*: 3 gemaksgoerienteerden en 3 postmoderne hedonisten
 - Subgroep 4, *Lokaal georiënteerden*: 3 traditionele burgers en 3 moderne burgers

De burgerdialoog betreft een kwalitatief onderzoek. Daarbij zijn de resultaten niet direct generaliseerbaar naar de totale groep in verband met de omvang van de groepen en de 'flow' die in de verschillende subgroepen anders kan zijn geweest, ook mede door de verscheidenheid aan gespreksleiders.
- **Plenair gedeelte:**
 - Circa half uur voorafgaand aan de focusgroepen: welkom door voorzitter en kennismaking
 - Circa drie kwartier na afloop: terugkoppeling, dilemma's voorleggen, wensen communicatie bespreken en afsluiting

Regio Zwolle

Ervaring leefbare regio

Thema: ervaring leefbare regio

Overeenkomsten tussen de groepen

Regio is rustig, groen en niet zo gehaast. Daarom wonen we hier.

- Inwoners van regio Zwolle vinden het vooral aantrekkelijk aan de regio dat het **rustig, ruimtelijk en groen** is. Deze rust heeft ook een sociale component. Men vindt dat de **sfeer** hier **gemoedelijk** en **dorps** is en niet zo gehaast als in de randstad: hier kijkt men naar elkaar om.
- Een ander positief aspect van de regio dat vaak genoemd wordt, is de **centrale ligging**. Je kan vanuit hier overal in het land relatief snel komen.
- Ook geeft men aan dat het economisch goed gaat met de regio. Er zijn voldoende voorzieningen, er is veel (of steeds meer) te doen. Een aantal keer komt in dit kader specifiek het culturele aanbod te sprake.

De groei wordt gemerkt, men is gematigd positief maar ook bezorgd

- Een meerderheid zegt de (economische) groei in de regio te herkennen.
 - Aan de negatieve kant zien inwoners vooral dat het **lastiger** is om een **woning** te krijgen en dat de **wegen drukker** worden.
 - Aan de positieve kant zien inwoners meer economische groei, **bedrijvigheid** en **(culturele) activiteiten** in de regio.
- De meningen over de groei lopen uiteen. Sommigen zijn enthousiast over de gevolgen, anderen zien liever dat het in de regio blijft zoals het is. Samengenomen kunnen we concluderen dat men **gematigd positief is over de gevolgen van de groei**, maar ook zorgen heeft. Wat voor (vrijwel) iedereen geldt, is dat zij het **groen**, de **rust**, de **ruimte** en het **gemoedelijke karakter** écht willen **behouden**.

Geen eenduidig beeld over waar de regio groot in zou kunnen worden, onderwijs wordt meest genoemd

- Er bestaat geen eenduidig breed gedragen beeld over waar de regio Zwolle 'groot' in zou kunnen worden. Sommige inwoners vinden het lastig dit te bedenken. Het meest geopperde idee is het **uitbreiden van het onderwijs** in de regio. Daar *is* de regio al in gegroeid en dit kan verder worden uitgebreid, bijvoorbeeld door te starten met universitair onderwijs. Andere ideeën zijn economische groei (bijvoorbeeld door een vestigingsplaats te worden voor hightech bedrijven), duurzaamheid, sport en recreatie en een bruisende cultureel aanbod.

Kritische wereldburgers

(in deze groep is één postmaterialist vervangen door een postmoderne hedonist)

Ervaring leefbare regio

Rustige middenregio waar mensen het goed hebben en die de laatste jaren groeit

Waarom de regio aantrekkelijk is

Wonen in: Zwolle (4x), Kampen, Dronten

Natuur en rust

- Relatieve rust, niet al te druk, weinig files, minder gehaast
- Diverse natuur: bos/heide/weiland

Centraal en bereikbaar

- Goede ligging: centraal in Nederland, je reist makkelijk naar andere delen van Nederland, groot NS-knooppunt
- Veel fietspaden, fietsstad van Europa

Sociale mentaliteit

- Gemoedelijkheid, sociale mensen, niet arrogant, dorpsmentaliteit, noaberschap, sociale cohesie
- Veel voorzieningen in Zwolle

Economie en woningen

- Betaalbare woningen
- Sterke economie

Typisch: natuur en rust, subtopper, de middenweg, onontdekte regio, hoort nergens bij, zit overal tussenin: alles en niets

Waargenomen veranderingen

De drukke woningmarkt, toestroom bedrijven en files

- Velen herkennen de groei. Steden en dorpen worden groter en krijgen hogere inwoneraantallen (Kampen, Zwolle, Nieuwleusen, Dalfsen, Staphorst). Niet iedereen is hier positief over.
- Men merkt dat het lastiger wordt een woning te krijgen. Men ziet prijzen van woningen en wachttijden stijgen.
- Ook ziet men de toestroom van bedrijven en culturele activiteiten.
- Daarnaast ziet men en hoort men van meer files.

Zwolle is de laatste jaren naar hoger plan getild

- Sommigen zien ook de voorzieningen in Zwolle de laatste jaren toenemen (onderwijs, cultuur etc.).
- Anderen geven aan dat de ontwikkeling van voorzieningen in Zwolle, ondanks de inhaalslag, nog wel wat achterlopen.

Groeimogelijkheden

Verschillende wensen

- Sommigen willen dat de regio meer gaat 'bruisen', en denken aan iets unieks wat de regio meer aantrekkingskracht zal geven (vb. een festival wordt genoemd).
- Een enkeling noemt vooral economische groei als wensbeeld.
- Anderen zijn bang dat er te veel gebouwd wordt, waardoor er natuur verdwijnt als iedereen een huis met een tuin wil.

“Toen stond mijn deur open en dan is er wel een buurman die hem dicht doet of in de gaten houdt van: zijn ze bezig, is daar iemand? Er is sociale cohesie.”

“In Dronten waar ik woon daar zie je de wachttijden van de sociale huur behoorlijk oplopen en de prijzen van de woningen gigantisch stijgen.”

“Ondanks dat het groeit, is er nog wel plek voor bijvoorbeeld parken en mijn wens is dat dat wel blijft.”

Ervaring leefbare regio

Veel te doen in Zwolle en er heerst een prettige sfeer

Waarom de regio aantrekkelijk is

Wonen in: Zwolle (2x), Nieuwleusen, Ommen, Meppel, boerderij op het platteland tussen Zwolle en Kampen

Gezelligheid en veel te doen

- Er is veel te doen in Zwolle: veel voorzieningen, winkels en cultuur (festivals, muziek, beeldende kunst)
- Gezellige stad maar ook veilig met rustige wijken
- Gezellige, 'normale' mensen, niet gejaagd, gemoedelijk
- Veel ruimte en rust, waterrijke omgeving
- Diverse natuur (bos, water, hei) en deze is makkelijk bereikbaar
- Veel werkgelegenheid in de omgeving
- Goede infrastructuur (rondom Meppel, van Meppel naar het noorden)

Typisch: *gastvrij, dorps, rustig, sterk (economisch) aan het groeien*

“Wat hij ook zei, er is ook veel cultuur, niet alleen op het gebied van muziek, ook op beeldende kunst, etc.”

Waargenomen veranderingen

Veel groei, maar niet altijd op juiste manier

- Veel groei in de regio -> Stadshagen, 's-Heerenbroek.
 - Iemand geeft aan dat er bij de groei in deze locaties geen rekening is gehouden met 'duurzame groei'.
- Veel economische groei
- Veel nieuwe economische initiatieven in de regio
- Heel veel file in de regio -> daar zou rekening mee moeten worden gehouden.

“Maar Zwolle moet wel met de tijd meegaan. Kijk, als de winkels op zondag niet open zijn, en het verkeer staat elke avond vast...”

Groeimogelijkheden

Er is in deze groep niet gesproken over waar de regio groot in kan worden.

Ervaring leefbare regio

Mooie regio met rust en afwisselend landschap maar ook mooie steden en dorpen

Waarom de regio aantrekkelijk is

Wonen in: Zwolle (3x), Genemuiden, Steenwijk, Giethoorn (veel mensen zijn vanuit de Randstad naar deze regio verhuisd)

Centraal met voorzieningen, maar ook ruimtelijk, dorps en groen

- Centraal gelegen t.o.v. ander plekken in Nederland
- Goede wegen, goede verbindingen met trein en bus
- Veel en toegankelijke voorzieningen (ziekenhuis, winkels, scholen)
- Veel groen, natuur (weilanden, bos, IJssel)
- Ruimte, niet zo druk als de randstad
- Zwolle is niet te groot én niet te klein: het is een stad maar blijft toch landelijk, toch een dorp
- Economische mogelijkheden

Typisch: *ruimte, fietsstad, groenstad (2016), Zwolse balletjes, afwisselend landschap (natuur, steden, dorpen), Weerribben Wieden, Sallandroute*

“Centraal gelegen, je bent binnen een uur in Amsterdam, Groningen, Leeuwarden, Nijmegen, Utrecht.”

Waargenomen veranderingen

Groei door iedereen gemerkt op verschillende vlakken

- Men merkt dat de regio is gegroeid
 - Grote bedrijven zijn gekomen (voordeel)
 - Meer stations (voordeel en nadeel, want het wordt drukker)
 - Drukkere wegen (nadeel)
 - Huizenprijzen zijn gestegen (nadeel)
 - Moeilijk voor starters om een woning te krijgen (nadeel)
 - Het wordt duurder (nadeel)
- Meer ‘reuring’: cultureel aanbod en festivals
- Eén na grootste station in Nederland
- Inwoners blijven in de regio. Men blijft steeds liever hier wonen, kinderen trekken niet meer weg.

“Mensen die hier geboren worden, blijven hier. En dat was vroeger absoluut anders. Toen trokken ze hiervandaan na de middelbare school naar de Randstad. Dat hoeft nu steeds minder.”

Groeimogelijkheden

Onderwijs, economie en recreatie

- Universitair onderwijs (naast HBO, dat is er al)
- Economische bedrijvigheid: mogelijkheden voor hightech bedrijven om zich hier te vestigen
- Recreatie, mogelijkheden om rust te zoeken, natuurgebieden
- Groot worden in (nog meer) sporten (sportgelegenheden creëren)

“Hightech innovatieve bedrijven, dat is goed voor de economie en dan trek je mensen uit de randstad die hier anders kunnen wonen.”

Ervaring leefbare regio

Rustig en gemoedelijk, maar de infrastructuur staat wel onder druk

Waarom de regio aantrekkelijk is

Wonen in: Zwolle (3x), Hattem, Urk, Zalk

Aantrekkelijk door rust, natuur en gemoedelijkheid

- Rustig, minder druk dan in het westen, niet het drukke van de stad
- Gemoedelijkheid, ons kent ons (dorps)
- Ruimtelijk (zeker vergeleken met de randstad)
- Veel natuur-, wandel- en sportgebieden
- Centraal gelegen in Nederland

Zwollenaren:

- Werkgelegenheid
- Voorzieningen in Zwolle: markt, bioscoop, bibliotheek, musea, station, scholen, ziekenhuis in de buurt. "Alles is hier gewoon aanwezig"

Mensen buiten Zwolle:

- Zwolle is minder goed bereikbaar vanuit sommige gebieden: "Het is er allemaal wel, maar wel allemaal op afstand."

Waargenomen veranderingen

Groei door sommigen herkend, door anderen niet

Spontane reacties op het onderwerp groei van de stad

- Groter wordende stad
- Mensen op straat die hier niets te zoeken hebben (ongure types)

Na voorlezen tekst over de groei van de regio

Sommigen knikken instemmend. Anderen merken de groei zelf niet.

- Veel mensen zien de drukte van het autoverkeer toenemen, zowel in de regio als in de stad Zwolle.
- Iemand legt de link met de Hanzelijn: er komen daardoor meer mensen in de regio wonen.
- Aan de positieve kant zien sommigen de werkgelegenheid toenemen.

Over de groei zijn sommigen negatief (drukke, rust neemt af, onveiligheid, afstandelijkheid), sommigen gematigd positief (stilstaan is ook niet goed) en anderen herkennen beide kanten (het is goed, maar hoeft geen tweede randstad te worden).

Groeimogelijkheden

Nodig: infrastructuur verbeteren

- N35 verbreden (4baans)
- Vliegveld
- Betere aansluiting van de randgebieden op Zwolle

Kracht voor de regio: duurzaamheid en onderwijs

- Sommigen zien mogelijkheid om het aantal HBO's hier uit te breiden.
- Sommigen opperen duurzaamheid als kracht: er is hier meer ruimte, platte daken, windmolens nabij Urk. Anderen geven aan dat zij niet direct zitten te wachten op meer windmolens.

"Ik kom zelf uit de randstad, dus voor mij is dit een oase van rust."

"Je merkt dat heel veel mensen uit het westen hiernaartoe komen. Zij blijven daar werken, maar komen hier wonen."

"Ik vind juist dat dat rustige en gemoedelijke bewaard moet blijven. Van mij hoeft het niet. Als ik onrust wil en jachtig wil leven, ga ik wel naar het westen."

Regio Zwolle

Omgang met groei:
bereikbaarheid

Thema: omgang met groei en bereikbaarheid

Overeenkomsten tussen de groepen

Als het over de *omgang met de groei* in de regio gaat, blijkt **bereikbaarheid** het **meest belangrijke** thema (of een van de meest belangrijke thema's). Men vindt vooral dat het **openbaar vervoer** binnen de regio moet **verbeteren**: het moet aangepast worden op het inwonersaantal en de vraag in bepaalde regio's en op bepaalde (drukkere) momenten. Ook zijn er enkele **wegen** die men graag **verbreed** ziet.

Binnen de regio: intensiever ov-netwerk en bredere wegen

Sommigen ervaren het vervoer met bussen in de regio als slecht. Zeker in sommige gebieden (zoals de Noordoostpolder, maar ook elders) is het soms nauwelijks mogelijk om ergens met het openbaar vervoer te komen. Ook vinden automobilisten enkele wegen te smal waardoor het verkeer vaak vast staat. Over het fietsnetwerk is men wel enthousiast. De wensen ten aanzien van de infrastructuur binnen de regio zijn dan ook als volgt:

- **Verbeter het busvervoer**: zorg dat **alle gebieden** (snel) **bereikbaar** zijn, ook in de **vroege en late uren**. Een voorbeeld is het inzetten van **kleinere bussen** en **goedkope treintaxi's**. Zorg voor **meer bussen op drukke trajecten** (bijvoorbeeld richting de HBO's). En maak het openbaar vervoer een **goedkoper** alternatief dan de auto.
- **Verbreed de één- of tweebaanswegen** in de regio waar het verkeer vaak vaststaat.

Buiten de regio: gaat goed, maar wat als de regio nog meer groeit?

Over het algemeen zijn inwoners erg te spreken over het vervoer richting andere delen van Nederland. Zwolle heeft een groot station met veel en frequente verbindingen. Ook met de auto is dit over het algemeen goed te doen (uitzonderingen daargelaten). Wensen die men noemt zijn:

- Trek de **trein** uit Lelystad via de **Noordoostpolder, Emmeloord en Heerenveen naar Groningen** voor een betere bereikbaarheid van het gebied.
- Enkelen noemen over de wegen: zorg voor bredere wegen naar het oosten, en meer spreiding van routes naar Utrecht.

Hanzelijn: positief omdat het de reistijd verkort

- Over de Hanzelijn is men vooral positief. Het heeft de reistijd verkort. Daarnaast heeft het ervoor gezorgd dat Zwolle een belangrijker knooppunt wordt en trekt het leerlingen naar de hogescholen. Sommigen maken zich wel zorgen dat de lijn bijdraagt aan de drukte in de regio.

Kritische wereldburgers

(in deze groep is één postmaterialist vervangen door een postmoderne hedonist)

Groei: bereikbaarheid

Het openbaar vervoer in de regio naar de treinstations moet echt beter

Binnen de regio

Ervaring: openbaar vervoer is onvoldoende in de buitengebieden

- De ervaring met het **openbaar vervoer** in de buitengebieden, met name in de Noordoostpolder, is **zeer slecht**.
- Men heeft het idee dat als je buiten de steden en dorpen woont, je écht een **auto nodig** hebt omdat er dan **geen openbaar vervoer** is.
- Men merkt dat er hier en daar gewerkt wordt aan **de wegen** en is daar overwegend positief over uit het oogpunt van bereikbaarheid (vb: vierbaans weg: Karrespoor).
- Met de **fiets** geeft men aan overall **goed** te kunnen komen.
- Men noemt ook de problemen met de treinverbinding Kampen-Zwolle.

Wensen: betere busverbindingen en weg tussen Zwolle en Kampen

- **Betere busverbindingen** naar de treinstations in de steden toe (vaker rijden, en betere aansluitingen).
- Meer openbaar vervoer in de **weekenden** en in de **avonden**.
- Verbeteren van de weg tussen Zwolle en Kampen (N50: dodenweg).

Naar andere regio's

Ervaring

- Veel mensen geven aan dat de verbinding naar andere regio's **goed** is (N28, A50)
- Er is een **goed treinstation** in Zwolle, dat een belangrijke knooppunt is.
- Men merkt wel dat het station **steeds drukker** wordt en zo ook de trein richting Lelystad.

Wensen

- **Meer treinen** en sprinters omdat het druk is op station Zwolle.
- Men had zeer graag gewild dat de **Zuiderzee, lijn** werd **doorgetrokken** naar boven (via Heerveen naar Leeuwarden).

Ervaringen Hanzelijn

- Men geeft aan dat het station Zwolle hierdoor een veel belangrijker knooppunt is geworden.
- Je kan makkelijker naar Amsterdam komen met de Intercity.
- Dronten is beter bereikbaar geworden.
- Men merkt wel dat de trein steeds voller wordt.

“Mijn zoon wilde een jaar geleden vanuit Dronten bij de McDonalds werken in Kampen, maar die werd niet aangenomen omdat het openbaar vervoer zo slecht was.”

“Het openbaar vervoer in de Noordoostpolder is echt diep triest. Het stopt 's avonds vroeg en komt 's ochtends pas laat op gang.”

“Zwolle is natuurlijk wel de gateway naar het noorden, Zwolle heeft gewoon een heel belangrijk station. Na Utrecht misschien wel de belangrijkste van Nederland.”

Groei: bereikbaarheid

Dit gaat best goed in de regio, maar kan zeker nog beter

Binnen de regio

Gebruik: Veel mensen gebruiken de auto, in de stad de fiets, een enkeling gaat juist vaak met de bus, en een ander gebruikt de fiets ook in de regio.

Ervaring: het wordt drukker op de weg

- Over het algemeen is men **positief** over **openbaar vervoer** (veel bussen) *in* en rondom Zwolle en positief over treinstation Zwolle. De busverbindingen naar de scholen noemt een enkeling wel dramatisch.
- Men merkt dat het **drukker** wordt **op de weg**, maar is nog wel redelijk te spreken over de bereikbaarheid.
- Men merkt **veel files** rondom Zwolle, zoals richting Nieuwleusen.
- Sommigen noemen dat het lastig is om met de auto Zwolle in te komen vanuit verschillende richtingen.
- Men noemt ook de problemen met de treinverbinding Kampen-Zwolle.

Wensen: bredere wegen, elektrische bussen en meer bussen richting de scholen

- **Bredere wegen** (vb. bij de Foodcourt bij Zwolle Noord)
- De n50 (dodeweg) verbeteren (het is een verbetering, maar het is nog te gevaarlijk)
- **Elektrische bussen** in de stad
- Meer **busverbindingen** richting de **scholen** (zoals Windesheim)

“De bussen rijden vaak zat, je hebt streekbussen en centrumbussen. Je kunt overal naartoe eigenlijk. Maar rond sommige tijden naar scholen is het niet normaal druk.”

Naar andere regio's

Ervaring

- **Goede treinverbinding** naar andere regio's
- Reizen naar Oosten (Enschede) is lastiger dan naar andere regio's.
- **N35** is verbeterd, maar volgens sommigen nog **onvoldoende**.
- File richting Utrecht vanaf knooppunt Hoevelaken.
- Men noemt het idee van de snelle trein vanuit Groningen naar Amsterdam en is daar wel positief over.

Wensen

- Blijf **investeren in openbaar vervoer** omdat dit de regio leerbaar houdt
- Auto's beter spreiden over verschillende routes richting Utrecht
- **Bredere wegen** naar het Oosten

“Dat zouden ze ook bij Zwolle kunnen doen, als het op de weg ergens vol staat, dat ze mensen via digitale borden erop attenderen een andere afslag te pakken.”

Ervaringen Hanzelijn

- Positieve reacties.
- Men ervaart dat het sneller gaat.
- Volgens een enkeling kan het nog sneller door niet in Lelystad te stoppen.

“Mooie lijn wel. Echt snel en fijn.”

Groei: bereikbaarheid

Openbaar vervoer in de regio verbeteren, met name drukke buslijnen

Binnen de regio

Gebruik: mix van auto, openbaar vervoer en fiets.

Ervaring: busvervoer is onvoldoende

- **Busdiensten** richting en vanaf Zwolle zijn **niet afgestemd** op wat er **nodig** is: begint te laat, onvoldoende vervoer voor scholieren en studenten (zoals richting Deltion).
- Binnen de stad Zwolle is het openbaar vervoer overdag goed geregeld.
- Men begrijpt dat er voor sommige lijnen op bepaalde momenten weinig vraag is, maar als de bus dan helemaal niet rijdt, is het **onmogelijk** om **met het openbaar vervoer** te gaan. De oplossing om dan **kleine busjes** in te zetten vindt men **wel goed**.
- **Fietsen** in de regio wordt **positief** ervaren.
- De autorijders vinden ook de regio **met de auto goed bereikbaar**.
- Men noemt ook de problemen met de treinverbinding Kampen-Zwolle.

Wensen:

- **Meer bussen** op drukke trajecten/drukke tijden.
 - **Bekijk de behoefte** op individuele trajecten.
- **Spreiding:** flexibeler werktijden van de bedrijven, en hierop aansluitend openbaar vervoer: verruim de reistijden van openbaar vervoer zodat er voor personeel mogelijkheid is hun werktijden aan te passen. Dit ter voorkoming van de spitsdrukte.

Naar andere regio's

Ervaring

- Met de **auto** wordt de bereikbaarheid naar andere regio's **positief** ervaren. Maar men geeft wel aan dat er files zijn.
- Het **openbaar vervoer** wordt als **positief** ervaren, omdat je vanuit Zwolle naar alle richtingen kan en de dienstregeling frequent is.

Wensen

- Een station in Zwolle zuid
- Dubbel spoor richting Deventer en Almelo
- Kijken naar de mogelijke gevolgen van Lelystad Airport op de bereikbaarheid van Zwolle, en hierop inspelen

Ervaringen Hanzelijn

- Men is positief over deze lijn, en herkent dat het reistijd scheelt.
- De scholen Landstede, Deltion en Windesheim hebben hierdoor meer studenten gekregen.
- Er komt ander publiek vanuit Lelystad en omstreken naar Zwolle om uit te gaan.

“Als we hier gaan groeien, zorg dat het openbaar vervoer de groei aankan. En dat het niet achteraf is van ‘hadden we maar...’.”

“Ik ken een jongen die heeft 7 bussen moeten wachten voordat hij erin kon.”

“Ik doe alles met de auto maar als je het niet goed uitkient, sta je vast op de A1.”

“Je merkt dat er veel mensen uit Almere en Lelystad naar Zwolle komen om uit te gaan, dat er toch ander publiek komt, en rottigheid.”

Groei: bereikbaarheid

Bereikbaarheid zeer belangrijk maar wensen lopen uiteen

Binnen de regio	Naar andere regio's	Hanzelijn
<p><i>Gebruik: men gebruikt zowel de auto als de fiets, het openbaar vervoer is minder toereikend</i></p> <p>Ervaring</p> <ul style="list-style-type: none"> De wegen vindt men te druk en te smal waardoor het verkeer vaststaat. Het openbaar vervoer is onvoldoende naar Zwolle. Vanaf sommige buitengebieden (Urk) is er weinig openbaar vervoer. Naar Zwolle moet je dan (ongewild) wel met de auto. Over de fietsvoorzieningen is men positief. Bijvoorbeeld vanaf Zalk en Hattem naar Zwolle, de eerste fietsrotonde, en Zwolle is fietsstad van Nederland. Er zijn klachten over de kosten: over het parkeergeld in Zwolle en te duur openbaar vervoer. Een enkeling vindt het lastig bij het station te parkeren als je iemand ophaalt. Men noemt ook de problemen met de treinverbinding Kampen-Zwolle. <p>Wensen</p> <ul style="list-style-type: none"> Men wil vooral investeren in het wegennet omdat het verkeer veel vaststaat. Men denkt dat verbreding niet veel effect heeft op de natuur (strookje weiland erbij trekken). Meerdere mensen vinden dat het ov goedkoper moet, nu is de auto vaak voordeliger. <ul style="list-style-type: none"> Sommigen willen de goedkope treintaxi terug in Zwolle om de kosten te beperken Een enkeling kiest expliciet voor investeren in duurzame oplossingen (openbaar vervoer en fiets) Meer parkeergelegenheid (hou hier rekening mee bij bouwen wijken). Men wil de groene golf in de stad weer terugbrengen (die er vroeger was). 	<p>Ervaring</p> <ul style="list-style-type: none"> Vanuit Zwolle zijn andere plaatsen in Nederland goed te bereiken, vooral door de treinverbinding. Vanuit de buitengebieden is het minder, omdat men eerst naar Zwolle moet. <p>Wensen</p> <ul style="list-style-type: none"> Sommigen zouden willen dat de Hanzelijn doorgetrokken wordt via Lelystad en Emmeloord naar Groningen om ook dit gebied beter bereikbaar te maken, en de Noordoostpolder te betrekken. 	<p>Positief</p> <ul style="list-style-type: none"> Men is (vrijwel) unaniem positief over de verbinding. Men noemt vooral dat het de reistijd verkleint: snelle verbinding.

“De voorzieningen in Zwolle zijn top, maar het is wel bijna een uur rijden. Openbaar vervoer werkt niet vanaf Urk.”

“Als het hier drukker wordt en die mensen moeten allerlei kanten op, moet het niet ten koste gaan van onze reistijd.”

“Met openbaar vervoer met 4 personen keer 3 euro heen en keer 3 euro terug, kan ik m'n auto ook in de Q-park neerzetten.”

Regio Zwolle

Omgang met groei in de regio

Thema: omgang met groei

Overeenkomsten tussen de groepen

Als het over de *omgang met de groei* in de regio gaat, noemt men naast de infrastructuur vooral de woningmarkt als belangrijk thema en wil men dat de regio voldoende groen, rustig en gemoedelijk blijft.

Woningmarkt: De woningmarkt is één van de **meest genoemde onderwerpen** waarop inwoners de effecten van groei in de regio merken. Men ziet de woningen **duurder** worden en het is **lastiger** om aan een woning te komen, vooral voor **starters**. Het aanbod aan woningen moet groeien en de oplossing ziet men vooral in **herbestemmen van oude (bedrijfs)panden**. Bij nieuwbouw willen inwoners **niet** dat er **in de natuur** wordt gebouwd. Zij denken eerder aan (industrie-/winkel-/buiten)gebieden aan de **randen van de steden**. Er is geen eenduidige mening over of dat hoogbouw moet zijn of juist niet. Wat in ieder geval wel belangrijk is, is dat men vanuit de wijken **snel groen en voorzieningen** kan **bereiken**.

Ruimte, groen, rust: De grootst zorg is dat de groei een negatief effect heeft op de ruimte, het groen en het rustige karakter van de regio. Veel inwoners vinden dat groen niet mag worden opgegeven voor woningen en bedrijven en willen dat **natuur op fietsafstand** blijft, voor zowel de bestaande als nieuwe wijken.

Voorzieningen: Men geeft aan dat er **bij de bouw van nieuwe woningen meteen** bij de plannen rekening moet worden gehouden met een passend aanbod aan voorzieningen. Dit gaat over de bereikbaarheid van nieuwe wijken, aanbod van zorg, supermarkten, parkeergelegenheid, etc.

Gemoedelijkheid: Hoewel er weinig gesproken is over een oplossing hiervoor blijkt uit de gesprekken dat veel inwoners bang zijn dat door de groei de gemoedelijkheid van de regio verloren gaat. Zij zijn bang de ‘gejaagdheid’ van de randstand binnen te halen. Gezellige wijken met voorzieningen in de wijk (geen Vinex) zouden hier positief aan bij kunnen dragen.

Werkgelegenheid: Over het algemeen heeft men het idee dat er **voldoende werkgelegenheid** is in de regio Zwolle.

Kritische wereldburgers

(in deze groep is één postmaterialist vervangen door een postmoderne hedonist)

Omgang met groei

Wensen over de omgang met groei (eerste associaties)

- Behoud plek voor natuur en parken
- Behoud gezellige wijken en sociale samenhang (geen Vinex-wijken waar men alleen woont)
- Niet te grote ambities
- Bereikbaarheid is een belangrijk thema (al besproken in vorig hoofdstuk)

Als de regio groeit, moeten rust, natuur en sociale mentaliteit blijven

Deelonderwerpen

Voorzieningen

- De oude binnenstad van Zwolle moet behouden blijven (oude gevels).
- Men wil aandacht houden voor sociale aspecten (bv. buurthuizen, voor ouderen, zorgaanbod ook in de regio (Dronten)).
- Sommigen zien dat er meer voorzieningen komen, maar desondanks heeft iemand wel het idee dat de voorzieningen achterlopen op de groei die er in de regio is.

Ruimte groen en recreatie

- Men is bang dat mooie stukken natuur verdwijnen als er meer gebouwd wordt.
- Veel mensen vinden dat groen niet mag worden opgegeven en natuur voor iedereen op fietsafstand moet blijven.

Wonen

- Als er gebouwd moet worden in de regio dan wil men daar liever weilanden voor opofferen dan natuurgebieden zoals bos.
- Sommigen geven aan dat er in de wijken ook voorzieningen moeten worden gebouwd (gezellige centra).

Werkgelegenheid

- Men heeft het idee dat de werkgelegenheid in de regio op orde is.

Context, duiding en Mentality

Het gesprek gaat met name over groenbehoud en de groei van voorzieningen in en rondom de stad. Het merendeel van de groep komt zelf uit de stad Zwolle en bekijkt het onderwerp daarom ook vanuit dit perspectief.

“Zwolle groeit steeds verder naar Kampen en er komt een tijd dat het eraan vastzit. En dat zou niet moeten. Dat is een randstad-achtig gebeuren. Het stuk tussen Zwolle en Kampen is mooi met de dijk en weilanden.”

Ambitieuzen

Omgang met groei

Wensen over de omgang met groei (eerste associaties)

- Beter nadenken over waar en hoe er gebouwd wordt: wat voor wijken worden er gecreëerd en past dat bij de wensen voor de toekomst? En ook: welke bedrijven bouwen hun panden en sluit de bereikbaarheid hierbij aan (vb. Wehkamp)?
- Voorzieningen aanpassen aan het aantal nieuwe mensen en wijken.
- Aangezicht/sfeer van Zwolle behouden.
- Groen behouden.
- Bereikbaarheid is een belangrijk thema (al besproken in vorig hoofdstuk)

Denk goed na over wat bedrijven brengen en wat het effect is van bouwen

Deelonderwerpen

Wonen

- Er is discussie over **hoogbouw**. Voor sommigen is dit een goede oplossing (skyline Zwolle). Anderen twijfelen of dit aansluit bij de woonwensen.
- Men is positief over het **ombouwen van lege kantoorpanden**.
- Men wil **verschillende typen inwoners** meer **spreiden** over de wijken. Geen wijken met alleen sociale huur.
- **Aangezicht/sfeer** van Zwolle wordt bepaald door de oude panden in de stad. Deze zouden behouden moeten blijven als ze omgebouwd worden (geen nieuwe voorgevels).
- Men vindt dat er ook in de regio meer woningen moeten komen.

Voorzieningen

- Voorzieningen zoals scholen, winkels, speeltuinen, etc. **aanpassen op toenemend aantal inwoners**.
- **Beter afwegen** waar bedrijven gebouwd worden en of de bereikbaarheid daarbij aansluit

Ruimte, groen en recreatie

- Moet **behouden** blijven. *Weinig over gesproken.*

Werkgelegenheid vs. leefbaarheid

- Men heeft het idee dat er **voldoende** werkgelegenheid is in Zwolle en de hele regio.
- Wees kritisch op wat nieuwe bedrijven brengen. Vb. AliExpress vestigt zich, maar wat doet dat met de leefbaarheid? En komen er dan alleen expats?

Context, duiding en Mentality

Sommige mensen in deze groep zijn redelijk goed op de hoogte van ontwikkelingen in de regio (Wehkamp, vestiging van AliExpress). Zij maken zich zorgen over wat het effect is voor de regio als bedrijven zich vestigen en er meer woningen gebouwd worden. Zij vinden dat de overheid hier goed over moet nadenken: wat levert dit de regio op?

“In Rotterdam zijn een aantal hele goede voorbeelden van de hoogte in bouwen.”

“Ik vind Zwolle ook gewoon een stukje sfeer, heel veel oude huizen en dat vind ik Zwolle echt mooi maken. Het is nog steeds oud en authentiek.”

Onafhankelijken

Omgang met groei

Wensen over de omgang met groei (eerste associaties)

- Beter openbaar vervoer (daar moet de regio de mogelijkheden voor krijgen)
- Lagere grondprijs voor woningen en bedrijven
- Praktische aanpassingen in steden, zoals openbare toiletten in de stad Zwolle
- Bereikbaarheid is een belangrijk thema (al besproken in vorig hoofdstuk)

Betaalbaar wonen, goed openbaar vervoer en behoud de rust

Deelonderwerpen

Wonen

- Starters moeten een betaalbare woning kunnen vinden.
 - **Lagere grondprijzen**
 - Meer **doorstroming**
 - Projecten waarbij **jongeren** en **ouderen** door elkaar wonen
- Met betrekking tot de locatie is men **niet** voor **bouwen in de natuur**.
- Als oplossing ziet men het **herbestemmen van oude (bedrijfs)panden**.

Ruimte groen en recreatie

- **Bewaar de rust**, het **groen** en het landelijke karakter.
- Zorg voor beter **verlichte fietspaden**.
- Denk in dit kader ook aan **slimme verlichting** (die alleen aangaat als je er rijdt).

Voorzieningen

- Men denkt in dit kader vooral aan het verbeteren van openbaar vervoer, en het verduurzamen hiervan.

Werkgelegenheid

- Huur van winkelpanden moet niet te hoog zijn, zodat bedrijven kunnen starten.

Context, duiding en Mentality

Er is discussie over of er gegroeid moet worden of dat de regio daar juist niet zijn best voor zou moeten doen. Als de regio gaat groeien, zijn betaalbare woningen en bereikbaarheid de belangrijkste thema's. Ook wil men vooral dat groen, ruimte en rust bewaard blijven. Dit is niet typisch voor dit segment.

“Je betaalt je helemaal hartstikke scheel aan grondprijzen.”

“Laten we alsjeblieft niet de Randstad willen nadoen, bewaar de rust.”

Lokaal georiënteerden

Omgang met groei

Wensen over de omgang met groei (eerste associaties)

- Infrastructuur aanpassen aan het groeiend inwonersaantal
- Voorzieningen aanpassen aan inwonersaantal
- Gemoedelijkheid behouden
- Korte afstand van inwoners tot de gemeente behouden
- Natuurlijke en ruimtelijke sfeer behouden
- Aandacht voor zorg en veiligheid
- Bereikbaarheid is een belangrijk thema (al besproken in vorig hoofdstuk)

Gemoedelijkheid behouden. Maar ook groen, voorzieningen en infrastructuur

Deelonderwerpen

Wonen

- Men is zeer te spreken over het **ombouwen** van lege (**kantoor**)panden tot woningen.
- Men verwacht dat er genoeg panden zijn om aan de toenemende woningvraag te voldoen.
- Als dit toch niet genoeg is en er bijgebouwd moet worden, denkt men vooral aan de **buitengebieden** van Zwolle waar geen natuur is (maar grote winkels en/of industrie): Hessenpoort, Voorsterpoort, kant van Stadshagen. Anderen noemen andere steden zoals Kampen.
- Een aantal mensen ziet daar het **lieft torenflats** verschijnen als er ruimte voor wonen moet worden gecreëerd.
- Anderen vinden de **torenflats** een **schrikbeeld**, en zien liever laagbouw.

Ruimte, groen en recreatie

- Men vindt het heel belangrijk dat de **natuur** aan de randen van de stad/wijken **behouden** blijft. Sommigen zien dit echt als hét aantrekkelijke aspect van de regio.
- In de wijken zou er ook groen moeten worden ingebouwd (bomen, parken, kinderbeoerderij).
- Anderen wijzen op de bereikbaarheid van groene gebieden in de regio voor nieuwe wijken.

Voorzieningen

- Voorzieningen zouden al vóór de bouw moeten worden ingepland (zoals supermarkten en parkeergelegenheid)

Context, duiding en Mentality

Deze groep is vooral bang dat er meer afstandelijkheid tussen de mensen en richting de gemeente ontstaat. Dit is zeer passend bij het segment lokaal georiënteerden. In het gesprek is daarna duidelijk gemaakt dat het écht over de fysieke leefomgeving moet gaan. De infrastructuur is daarin het meest genoemde aspect dat aan verbetering toe is. Daarnaast worden groen en voorzieningen ook genoemd als de meest belangrijkste aspecten.

“Je moet bos en parken waar mensen graag wandelen, daar moet je vanaf blijven.”

“Er hoeft van mij niets meer bij aan de randen van Zwolle, ik vind het wel prima al die boertjes die daar wonen.”

Regio Zwolle

Duurzame regio

Thema: duurzame regio

Overeenkomsten tussen de groepen

Uit de gesprekken blijkt dat vrijwel iedereen duurzaamheid een *zeer belangrijk* onderwerp vindt. Dit betekent echter *niet* dat inwoners hier op dit moment allemaal ook zelf op een vooruitstrevende manier mee bezig zijn.

Opwekking energie door middel van zonnepanelen op daken, niet in het landschap

- Men is positief over het voorgelegde idee om (meer) duurzame energie op te wekken in de regio Zwolle. Dit moet echter **niet in het landschap**. In alle groepen zien inwoners zonnepanelen liever **geïntegreerd in bebouwing**: op daken van grote bedrijfspaden, in dakpannen etc.
- Sommige inwoners geven aan dat nu al rekening moet worden gehouden met de **opslag van opgewekte duurzame energie**. Als er veel opgewekt wordt, moet dit ook ergens kunnen worden opgeslagen en dat kan nu nog niet goed.
- Enkelen noemen andere bronnen van duurzame energieopwekking (dan zonnepanelen), zoals kleine windmolentjes op gebouwen, energieopwekking in de IJssel en gebruik van aardwarmte. Over het aanleggen windmolenparken is een meerderheid niet echt enthousiast.

Zelf doen heeft hulp nodig: subsidies en makkelijke instapmogelijkheden

- Inwoners geven aan dat het nu **lastig en duur** is om zelf zonnepanelen aan te leggen of andere duurzame maatregelen te nemen zoals de aanschaf van een warmtepomp. Zij weten zelf vaak niet wat zij kunnen doen. Zij zouden graag zien dat daar **(meer) subsidies** voor komen vanuit de **overheid**, want veel mensen willen zelf niets extra's moeten betalen wat ze niet snel terugverdienen. Daarnaast willen inwoners dat het **makkelijker** wordt gemaakt om deze maatregelen te nemen, bijvoorbeeld door **gezamenlijke projecten** waar zij zich bij aan kunnen sluiten.

Duurzame landbouw: Inwoners reageren wisselend op dit idee. Sommigen zijn voor een *verplichting* richting boeren vanuit de overheid. Anderen denken eerder aan *stimulatie* van boeren door financiële beloningen. En weer anderen geven aan dat boeren het al moeilijk genoeg hebben.

Duurzame en slimme mobiliteit: Bij dit thema zijn inwoners vooral positief over betere aansluitingen van het openbaar vervoer en tussen het openbaar vervoer en de fiets. Daarnaast denkt men aan P&R-terreinen, elektrisch vervoer, meer kleine buurtbussen en fietssnelwegen.

Kritische wereldburgers

(in deze groep is één postmaterialist vervangen door een postmoderne hedonist)

Duurzame regio

Wensen klimaat & energie (eerste associaties)

Duurzaam wonen

- Duurzaam bouwen, isolatie, duurzame materialen
- Geen gas

Alternatieve energiebronnen

- Zonnepanelen en zonneparken
- Windmolens

Waterbeheer

- Waterreserves aanleggen
- Watervoorraad en -afvoer bij wisselend weer, dijken, etc.
- Riolering verbeteren

Divers

- Klimaatverandering
- Klimaatneutraler denken: vooraf rekening houden met CO2-uitstoot
- Meegaan met de techniek
- Natuurbehoud

Belang en eigen ideeën

Belang inzetten op energietransitie in de regio

- 10, 10, 9, 9, 9, 9

Gewenste ideeën voor opwekken energie

- Zonnepanelen **op daken** leggen (niet in de natuur), of in de polder/weilanden: Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland, langs de spoorlijn, geluidswallen etc.
- Over windmolens is men minder enthousiast. Iemand noemt kleinere **windmolens** die **minder overlast** geven.
- Overige ideeën (door enkeling): energie opwekken met/bij de IJssel, energie uit asfalt, thorium (soort kernenergie)

Context, duiding en Mentality

Kritische wereldburgers hechten over het algemeen veel belang aan duurzaamheid. En dat zien we terug in deze groep. Zij zien hier verbeterpunten voor de overheid. Ook zien zij graag een mentaliteitsverandering bij zowel overheid, bedrijven als inwoners om duurzamer te denken en van daaruit te handelen.

Reactie op ideeën

Innovatieve vormen van landbouw

- Positieve reactie
- Een idee waar een meerderheid mee instemt, is boeren écht te *verplichten* in plaats van te subsidiëren. Een enkeling geeft aan dat boeren dit misschien niet kunnen betalen.

Duurzame mobiliteit

- Men denkt aan:
 - Betere aansluitingen in het openbaar vervoer
 - Meer ruimte voor de fiets *in* de trein (vaak al vol)
 - Kleinere buurtbussen laten rijden in plaats van vrijwel lege grote stadsbussen -> bel buurtbus (voor ouderen)
 - Systeemverandering: niet kiezen voor de goedkoopste aanbieder van het ov in de regio maar voor de duurzaamste

“Ik hoorde laatst dat ze zelfs energie uit asfalt kunnen halen, dat zou wel helemaal mooi zijn.”

“Die kleine windmolens zijn er al, die zijn esthetisch mooier en geven minder overlast.”

Ambitieuzen

Duurzame regio

Wensen klimaat & energie (eerste associaties)

- Men noemt vooral het (door de overheid) stimuleren door middel van *subsidies* voor:
 - Duurzaam wonen
 - Zonne-energie
 - Kleine windmolens die op gebouwen kunnen staan
 - Gasloos bouwen (ook bedrijven stimuleren)
 - Elektrisch rijden
 - Isolatie in huis
- Daarnaast noemt men:
 - Elektrische bussen in de stad
 - Per zak betalen voor restafval

Iemand in de groep is zeer actief en heeft zonnepanelen, een warmtepomp én een elektrische auto

Belang en eigen ideeën

Belang inzetten op energietransitie in de regio

- 8.5, 8, 8, 6 (want is taak voor nationale overheid) - *overige cijfers niet genoemd* -

Gewenste ideeën voor opwekken energie

- **Bedrijfsgebouwen** vol leggen met **zonnepanelen** (makkelijker en efficiënter)
- Over het leggen van zonnepanelen op het platteland is men niet zo positief.
- Iemand noemt het gebruik van aardwarmte.
- Sommigen zetten vraagtekens bij het **zelf** neerleggen van zonnepanelen omdat het **terugleveren** aan het net in de **toekomst onvoldoende** zal **opleveren**.

Context, duiding en Mentality

Het gaat in deze groep veel over het geven van subsidies door de overheid om inwoners te stimuleren grote duurzame maatregelen te nemen. Dit vindt men vrijwel unaniem ook het belangrijkste actiepoint: de consument en bedrijven moeten geprikkeld worden.

Reactie op ideeën

Innovatieve vormen van landbouw

- Men geeft aan dat het goed is om boeren te stimuleren die innovatief zijn. Bijvoorbeeld door subsidie op biologische akkerbouw.
- Men reageert positief op het idee dat duurzame en gezonde voeding goedkoper zouden moeten zijn.

Duurzame mobiliteit

- Men herkent de fietssnelwegen.
- Sommigen zijn zeer positief over het stimuleren van fietsen door hen meer voorrang te geven.
- Men denkt verder aan:
 - Auto- of fietsdeelsystemen
 - P&R terreinen aan de randen van de stad
 - Elektrische bussen en betere aansluitingen

“Je kan zonnepanelen beter op de daken leggen. Als je het op het gras legt kan je er niet meer bouwen.”

“Ik ken voorbeelden van bedrijven in de regio die volledig draaien op aardwarmte.”

Onafhankelijken

Duurzame regio

Wensen klimaat & energie (eerste associaties)

Energiehuishouding

- Beter voorbereid zijn op overschot aan duurzame energie als er meer zonnepanelen komen: opslaan van energie, eventueel in waterstof.

Duurzame energie en effect op het landschap

- Zonnepanelen integreren in dakpannen en niet in weilanden.

Schone en groene omgeving behouden

- Groen en schoon
- Bewustzijn: denk als inwoner na over de effecten van de je gedrag.
- Warmtepompen niet per huishouden, maar per straat aanleggen.

Belang en eigen ideeën

Belang inzetten op energietransitie in de regio

- 10, 10, 9, 8,5, 8, 7

Gewenste ideeën voor opwekken energie

- Integreer **energieopwekking in bebouwing**:
 - Zonnepanelen op daken en niet op weilanden
 - Daken van grote **bedrijfspanen** gebruiken
 - Kleinere windmolentjes
- **Overheidsgebouwen als voorbeeld** gebruiken: daar overal zonnepanelen neerleggen.
- Op buurtniveau **gezamenlijk zonnepaneelprojecten** opzetten.
- Wacht op de slimste ontwikkelingen, vb: er kan tegenwoordig ook energie worden opgewekt in ramen.
- Houd rekening met **energieopslag**.
- Meer **overleg tussen gemeentes** over hoe zij inwoners kunnen faciliteren energie op te wekken.
- Zelf bereid om: meer met ov gaan, zonnepanelen te leggen, er is motivatie voor een warmtepomp, maar dit is voor velen te duur.

Context, duiding en Mentality

Opvallend is dat de helft van spontaan begint over de langere termijn: het opslaan van duurzame energie als er een overschot aan is. Daarnaast is deze groep bekend met veel (nieuwe) manieren van duurzame energieopwekking. - *Dit is niet typisch voor dit segment op basis van onze Mentality-kennis* -. Men denkt bij stimulering vanuit de overheid vooral aan subsidies.

Reactie op ideeën

Innovatieve vormen van landbouw

- Men vindt het idee goed, maar vraagt zich af hoe het stimuleren hiervan vorm zou moeten krijgen.
- Een enkeling snapt niet waarom boeren beloofd moeten worden en burgers niet.
- Een ander benadrukt dat boeren het wel al moeilijk hebben om rond te komen vanwege alle regels.

Duurzame mobiliteit

Men denkt aan:

- Betere aansluitingen met het openbaar vervoer
- Beschikbaarheid en kosten ov-fietsen verbeteren
- Deelfietsystemen
- Minder van het weer afhankelijk openbaar vervoer (blaadjes in de rails, etc.)

“Denk even na voordat je wat doet, je hebt hier nu zo’n mooi schoon gebied, houd het schoon.”

“Ik wek in de zomer met mijn 25 panelen aardig wat op en ‘s winters moet ik terughalen van het net. De mogelijkheid om dat op te slaan, niet in batterijen of accu’s, is waterstof.”

“Ik wil zélf graag subsidie voor een regenton.”

Lokaal georiënteerden

Duurzame regio

Wensen klimaat & energie *(eerste associaties)*

- **Duurzaamheid:** investeren in windmolenparken, zonnepanelen en gasloos wonen
- **Stimulatie vanuit de overheid:** subsidie op isolatie thuis, subsidie op zonnepanelen, subsidie op elektrische fietsen en afval scheiden belonen
- Alleen **interessant** als het wat **oplevert**
- **Vraag om duidelijkheid** van de overheid over wat je kan en moet doen, en hoe dit kan en moet.

Belang en eigen ideeën

Belang inzetten op energietransitie in de regio

- 9, 9, 9, 8, 8, 8 (als het zelf ook geld oplevert) en 4 (als het niets oplevert).

Gewenste ideeën voor opwekken energie

- Meer wil dat de overheid inwoners **stimuleert** om **duurzame maatregelen** te nemen via subsidies
- Men wil mogelijkheden aangereikt krijgen om **zonnepalen te leasen**, om te investeren. Dit **aanbod** is er nu nog **te weinig**.
- Men denkt dat er in de regio **voldoende plek** is op daken voor **zonnepanelen**, ook bij bedrijfspanden.
- Men ziet de zonneweiden liever **niet in de natuur**.
- Windmolenparken vindt slechts een enkeling een goed idee.

Context, duiding en Mentality

Men vindt duurzaamheid belangrijk en ziet dit als gedeelde verantwoordelijkheid. Men noemt vaak de overheid als facilitator, maar ziet ook dat er burgerinitiatieven zijn die dit op kunnen pakken. In vergelijking met een thema als bereikbaarheid vindt men duurzaamheid over het algemeen wel minder van belang. Wel ziet men mogelijkheden om duurzaamheid met mobiliteit te integreren.

Reactie op ideeën

Innovatieve vormen van landbouw

- Men heeft allemaal het idee dat de boeren het al té moeilijk hebben door regels van de overheid. Men vindt het het belangrijkste dat boeren *geholpen* worden. Zolang verduurzaming betekent dat de overheid boeren financieel helpt, is men wel positief.

Duurzame mobiliteit

- Velen zijn positief over het stimuleren van elektrische fietsen en centrale knooppunten (niet verder dan 10km) waar men met de elektrische fiets op het ov kan overstappen.
- Anderen denk vooral aan goedkoper openbaar vervoer.

“Zonnepalen zijn voor een burger ook interessant omdat ze wat opleveren, maar gasloos wonen kost ons geld.”

“Ik zie in een wei toch liever koeien lopen dan dat ik daar zonnepanelen zie liggen.”

Regio Zwolle

Klimaatbestendige regio

Thema: klimaatbestendige regio

Overeenkomsten tussen de groepen

Het thema 'klimaatbestendige regio' vinden inwoners over het algemeen ook erg belangrijk. Zij ervaren dit echter als een minder urgent en regionaal thema dan verduurzaming. Daarnaast hadden mensen niet meteen veel beeld bij de fysieke impact van klimaatbestendige regio.

Men voelt zich veilig, het is niet urgent en minder een regionaal dan (inter)nationaal thema

- Inwoners merken zelf dat het weer verandert, maar hebben het idee dat er (in de regio) al veel gebeurt om de gevolgen van klimaatverandering te beperken. Zij voelen zich (daarom) veilig en hebben *niet* het idee dat de gevolgen van klimaatverandering een probleem zijn dat urgent opgelost moet worden. Wel geeft men aan dat het thema nu en ook zeker in de toekomst belangrijk is.
- Een aantal mensen vindt dat dit een thema is dat breder opgepakt moet worden dan regionaal. Klimaatbestendigheid is een nationaal of zelfs internationaal thema en zou ook op dat niveau aandacht moeten krijgen.

Overheid moet stimuleren en er moet geïnvesteerd worden in wateropslag

- Gevraagd naar hun eigen ideeën om de regio klimaatbestendiger te maken, noemt men dat de overheid hierin moet investeren door middel van bewustwordingscampagnes en het geven van beloningen (landelijke subsidies) aan bewoners die hier maatregelen voor nemen (zoals tegels uit de tuin). Daarnaast komt het onderwerp wateropslag vaak ter sprake. Men ervaart perioden met te veel neerslag en juist te weinig en vindt dat hier slimmer op moet worden ingespeeld door water op te slaan om later te gebruiken.

Positief over de multifunctionele geluidswal

- Men reageert positief op de uitleg over de geluidswal bij Stadshagen. Men is positief over de integratie van functies. Daarnaast vindt men het vooral belangrijk hoe de geluidswal eruit ziet. Dergelijke wallen moeten natuurlijk ogen, functioneel zijn en men vindt het negatief als deze het uitzicht op de polder zouden bederven of je tegen zonnepanelen aankijkt. Ook zijn alle aspecten van de *uitvoering* van belang. Zo noemt iemand dat een fietspad bovenop met de wind niet prettig is. Een fietspad moet in de luwte van (een deel van de) wal worden aangelegd.

Kritische wereldburgers

(in deze groep is één postmaterialist vervangen door een postmoderne hedonist)

Klimaatbestendige regio

Belang en eigen ideeën

Belang klimaatbestendigheid

- 10, 8, (9, 9, 9) – *tussen haakjes niet geheel duidelijk te horen* -
- Reden voor lager cijfer: 1) het is niet voor de regio; moet breder opgepakt worden (hier zijn veel mensen het mee eens), 2) het is een cyclus en niet alleen veroorzaakt door de mens (1 persoon), 3) iemand vindt dat er al veel gebeurt (klimaatneutraal bouwen)

Ideeën bij een klimaatbestendige regio

- Meer waterreserves, **water opslaan** voor periodes van droogte.
- **Bedrijven** moeten meer verantwoordelijkheid nemen
- Er ontstaan verschillende discussies:
 - Er zijn genoeg regels vanuit de overheid vs. Dit moet meer worden
 - Meer verboden op onnodige verpakkingen (plastic flesjes, kauwgom strips etc.) vs. Dit toestaan zolang het goed gescheiden wordt
 - Men geeft aan *zelf* al afval te scheiden, een enkeling heeft zonnepanelen, sommigen willen wel een elektrische auto
 - De **overheid** zou vooral **subsidies** moeten geven en niet de 'goede' producten als groenten en fruit zwaarder belasten.

Reactie op ideeën

Stadshagen geluidswal

- Algemeen positieve reactie.
- Minpunt kan het verminderde uitzicht zijn.

Met zonnepanelen en fietspad

- Positieve reactie.

Context, duiding en Mentality

Het gesprek ging in deze groep bij het thema klimaatbestendigheid vooral over water en daarna breder over het thema duurzaamheid. Klimaatbestendigheid moet volgens hen breder aangepakt worden dan alleen vanuit de regio.

“Het stellen van doelen, dat doet de overheid en dat vind ik heel goed, maar ik weet niet of er sancties aan verbonden zijn, anders is het een getal in de lucht.”

*“Ik zou graag verpakkingsloze supermarkten willen.”
vs.
“Maar verpakkingen is wel wat de mensen willen.”*

Klimaatbestendige regio

Belang en eigen ideeën

Belang klimaatbestendigheid

- 10, 8, 7, 7, 7
- Men ervaart over het algemeen niet veel last en voelt zich veilig. Een enkeling geeft aan dat het in Kampen wel een probleem is.
- Sommigen geven wel aan dat dit voor de toekomst een belangrijk onderwerp is.

Ideeën bij een klimaatbestendige regio

- **Bouwen** met het oog op klimaatverandering (kunnen bruggen strengere vorst aan?, huizen beter isoleren, etc.)
- **Drinkwaterbeleid** bij warme zomers aanpassen (boeren minder snel laten sproeien).
- De **overheid** moet blijven **investeren** in de **dijken** en **stuwen** die er nu al zijn.
- **Inwoners** kunnen **bewuster** met hun **energie** omgaan.

Reactie op ideeën

Stadshagen geluidswal

- De meesten kennen de geluidswal nog niet, maar geven aan dat het goed klinkt als het geïntegreerd is in het landschap.

Met zonnepanelen en fietspad

- Men geeft aan dat men eerst zou willen zien hoe het eruit ziet voordat zij hun mening kunnen geven.

Context, duiding en Mentality

Men denkt bij klimaatbestendigheid vooral aan het bredere plaatje. Het gaat niet om de 'kleine' dingen die inwoners kunnen doen, maar om de grote schaal. Bijvoorbeeld door hier rekening mee te houden bij bouwprojecten. Daarnaast legt men veel nadruk op het effect van klimaatbestendige maatregelen het uiterlijk van de omgeving.

“Ja, wat kun je zelf doen, allemaal van die dingetjes die we wel weten, maar dat zet geen zoden aan de dijk.”

“In Kampen hebben ze zandzakken voor de deuren als het hoogwater is. Als je daar niet in investeert, gaat het finaal mis.”

Klimaatbestendige regio

Belang en eigen ideeën

Belang klimaatbestendigheid

- 10 (erg belangrijk), 9 (buurt is er goed mee bezig), 9 (tevreden, goed waterschap met expertise), 8 (merkt er zelf veel van in eigen huis/tuin), 8 (iets minder belangrijk dan duurzaamheid), 8 (denkt er weinig over na).

Ideeën bij een klimaatbestendige regio

- Men ervaart dat de **regio hier al mee bezig** is en is zich bewust van de gevaren.
 - Voorbeeld: De IJssel heeft door de dijk meer ruimte gekregen.
- Als idee om hier meer aan te doen denkt men aan het **opslaan** van **water**, zodat dit later gebruikt kan worden/kan worden teruggeven aan de rivier.
- **Gemeenten** zouden meer moeten samenwerken om het belang van groene achtertuinen onder de aandacht te brengen en dit **positief te stimuleren** (geen tegeltax, maar plantjes geven). Mogelijk nadeel is dat niet iedereen dit kan verzorgen en dat kruipruimtes natter worden.
- **Landelijke subsidies** voor **wateropslag, zonnepanelen**, etc.
- Laat genoeg ruimte aan gemeenten en provincies om dit zelf in te richten.
- Zelf bereid om (heel kort ter sprake gekomen): ontgetelde tuin van de burens verzorgen

Reactie op ideeën

Stadshagen geluidswal

- Men reageert positief (goed plan, creatief) en vindt het goed dat dit groen en multifunctioneel is vormgegeven.
- Sommigen zien een dergelijke wal ook graag op andere locaties.
- Als nadeel denkt men aan het verminderde uitzicht.

Met zonnepanelen en fietspad

- Men is zeer positief ("super", "prima", "tuurlijk!").
- Men denkt meteen verder: een zelf-verlichtend fietspad.

Context, duiding en Mentality

Men vindt het belangrijk dat de regio de ruimte krijgt om eigen maatregelen te bepalen. Sommige inwoners geven aan dat zij zelf best veel maatregelen hebben genomen. Dat is niet typisch voor dit segment. Als men denkt aan wat de Rijksoverheid zou kunnen doen, denkt men vooral aan subsidies.

"Gemeentelijk en regionaal overleg over het belang van de groene achtertuin. Je moet dat positief doen en bij iedereen plantjes brengen met de restrictie dat dat in de tuin moet."

"Als er dan toch een geluidswal moet komen dan liever zo groen en multifunctioneel mogelijk. Misschien kan je er nog energie in opslaan, of studentenwoningen in maken."

Lokaal georiënteerden

Klimaatbestendige regio

Belang en eigen ideeën

Belang klimaatbestendigheid

- 9, 9, 8, 8, 8, 8
- Men heeft het idee dat er in de regio op dit moment al veel gebeurt in het kader van klimaatbestendigheid. Zo zijn er geulen gegraven langs de IJssel (van Kampen naar het IJsselmeer). Men maakt zich weinig zorgen: het thema wordt niet als urgent beleefd.

Ideeën bij klimaatbestendig maken regio

- Men denkt aan het **verhogen** van **dijken, wateropvang/-opslag**, zodat water niet verdwijnt in de grond.
- Men noemt dat **niet alles bestraat** moet worden: tegels uit de tuin. Enkelen geven aan dat daar dan een beloning (subsidie) tegenover zou kunnen staan. Anderen zouden het ook zonder beloning willen doen.
- De **overheid** heeft hier naast het geven van **subsidies**, ook een rol in het bewust maken van burgers over dit onderwerp door middel van **bewustwordingscampagnes**.

Reactie op ideeën

Stadshagen geluidswal

- Het idee krijgt enthousiaste reacties. Men vindt het positief dat het groen is. Een enkeling denkt dat dit al op meerdere locaties is gemaakt.

Met zonnepanelen en fietspad

- Men is positief over het combineren van functies. Er wordt wel genoemd dat een fiets-/wandelpad niet bovenop, maar op een windluwe plek moet liggen.

Context, duiding en Mentality

Men vindt dit onderwerp wel belangrijk maar in mindere mate urgent. Het idee is dat hier vanuit de overheid al veel gebeurt.

“Ik heb er verder ook geen last van ondervonden afgelopen zomer. Wel dat het warm was, maar niet dat er iets tekort was. Dus ik ben er niet echt mee bezig geweest.”

“Het gaat mij niet alleen om de kosten. Als je ziet dat het weer nog extremer wordt, dan heb je straks niet eens meer geld om uit te geven dan ben je er allemaal niet meer.”

Regio Zwolle

**Stellingen &
communicatie**

Reacties op stellingen die in het plenaire gedeelte aan de groep zijn voorgelegd:

- Men ziet regio Zwolle het liefst als een rustige regio en *niet* als groeiende regio door uitbreiding van de randstad.

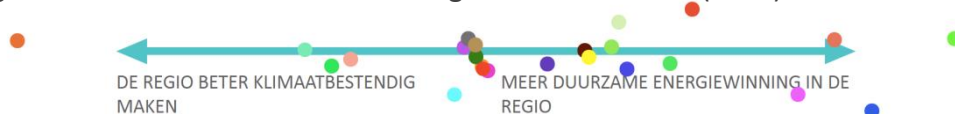
- Als het economisch beter gaat en er meer mensen in de regio willen werken ziet men ook liever niet dat er meer woningen en bedrijven gebouwd worden, maar heeft men liever dat geïnvesteerd wordt in de bereikbaarheid.

- De meningen verschillen over waarin geïnvesteerd zou moeten worden als de regio economisch groeit. Er lijkt iets meer draagvlak te zijn voor investeringen in voorzieningen en bouw in de steden, en minder voor het landelijk gebied. Inwoners in steden hebben hier ook voor gekozen.

- Men lijkt het belangrijker te vinden dat er in de regio meer aan duurzame energiewinning wordt gedaan dan dat de regio beter klimaatbestendig wordt gemaakt. Men ziet klimaatbestendigheid meer als een (inter)nationaal dan regionaal thema.

Hoe de overheid inwoners kan betrekken om mee te praten of hun mening te geven:

- Hieronder staat een woordwolk van alle gegeven antwoorden. Inwoners konden zelf een antwoord intypen of 'stemmen' op een antwoord van iemand anders. De grootte van het woord representeert hoe vaak een antwoord is gegeven/er op is gestemd.

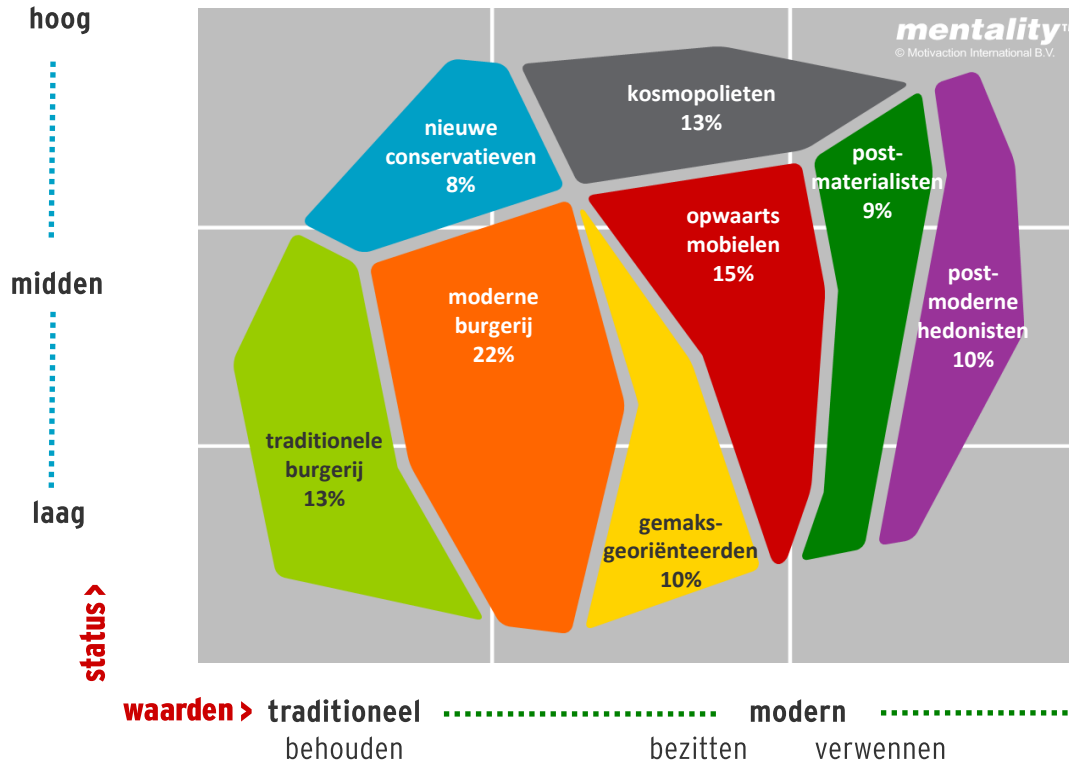
The background of the slide is a dense, textured surface composed of numerous overlapping, light-colored paper sheets, creating a sense of depth and volume. The papers are slightly aged and have a natural, fibrous appearance. A teal-colored horizontal bar is positioned at the top left, and a white rectangular box is overlaid on the left side of the image.

Bijlagen

Mentality

Kernwaarden en sociodemografie

Sociodemografie:
• Opleiding
• Beroep

Kernwaarden:

- Doelen in het leven
- Leefstijl
- Werken en presteren
- Vrije tijd
- Familie en relaties

Mentality-model: samenvatting milieus

Traditionele burgerij

De moralistische, plichtsgetrouwe en op status-quo gerichte burgerij die vasthoudt aan tradities en materiële bezittingen.

Omdat het zo hoort, fatsoen, veiligheid, rust, reinheid en regelmaat, wat de boer niet kent...

Moderne burgerij

De conformistische, statusgevoelige burgerij die het evenwicht zoekt tussen traditie en moderne waarden als consumeren en genieten.

Gezelligheid, zekerheid, erbij horen, genieten, comfort, doe maar gewoon...

Nieuwe conservatieven

De liberaal-conservatieve maatschappelijke bovenlaag die alle ruimte wil geven aan technologische ontwikkeling, maar terughoudend staat tegenover sociale en culturele vernieuwing.

Familietradities, verantwoordelijk, kwaliteit, betrouwbaar, zo heurt het

Gemaksgeoriënteerden

De impulsieve en spontane consument die in de eerste plaats streeft naar een onbezorgd, plezierig en comfortabel leven.

Leef bij de dag, plezier maken, consumptiegericht, geen gedoe, wie nu leeft...

Kosmopolieten

De open en kritische wereldburgers die postmoderne waarden als ontplooiën en beleven integreren met moderne waarden als maatschappelijk succes, materialisme en genieten.

Nieuwsgierig, brede interesse, statusgericht, esthetisch, presteren, gejaagd, de wereld is mijn speelveld

Opwaarts mobilen

De carrièregerichte individualisten met een uitgesproken fascinatie voor sociale status, nieuwe technologie, risico en spanning.

Work hard, play hard, iets bereiken, risico en spanningszoekers, if you have it, flaunt it

Postmaterialisten

De maatschappijkritische idealisten die zichzelf willen ontplooiën, stelling nemen tegen sociaal onrecht en opkomen voor het milieu.

Maatschappelijk betrokken, balans lichaam en geest, bewust leven, verbeter de wereld, begin bij jezelf

Postmoderne hedonisten

De pioniers van de beleveniscultuur, waarin experiment en het breken met morele en sociale conventies doelen op zichzelf zijn geworden.

Individualist, vrijheid en onafhankelijkheid, tolerantie, ervaring belangrijker dan bezit, never a dull moment

Traditionele burgerij: levenshouding

Ambities

- Vasthouden aan traditionele normen en waarden
- Gezin als hoeksteen van de samenleving
- Rustig en harmonieus leven

Maatschappij en politiek

- Maatschappelijk betrokken
- Solidair zijn met minderheden en betrokken bij het milieu
- Lokaal georiënteerd
- Acceptatie van autoriteit en regels

Werken en presteren

- Ondergeschikt aan gezinsleven
- Gedisciplineerd

Sociodemo's

- Meer vrouwen dan mannen
- Relatief veel ouderen
- Minder hoogopgeleiden
- Meer lage inkomens

Sociale relaties

- Gezin en familie staan centraal
- Harmonie zoeken, oriëntatie op gelijkgestemden
- Traditionele rolverdeling

Leefstijl en kernwaarden

- Plichtsbesef
- Orde, regelmaat en discipline
- Risicomijdend
- Sober en spaarzaam
- Gericht op passief vermaak
- Prijsbewust
- Fatsoen
- Sociaal
- Respect
- Gewoon

Moderne burgerij: levenshouding

De moderne burger is onlosmakelijk verbonden met zijn sociale netwerk

Ambities

- Balans vinden tussen traditionele normen en waarden en verandering
- Status en aanzien verwerven
- Geld hebben
- Regelmatig leven
- Gelukkig gezinsleven

Maatschappij en politiek

- Verlangen naar autoriteit en regels
- Verlangen naar erkenning en waardering

Werken en presteren

- Zekerheid
- Inkomen én uitdaging
- Hogerop komen geen doel

Sociale relaties

- Gezin en familie staan centraal
- Traditionele rolverdeling

Leefstijl en kernwaarden

- Regelmatig leven en conformistisch
- Consumptie- en vermaakgericht
- Lokaal georiënteerd
- Wil niet geconfronteerd worden met effect van eigen handelen
- Genieten en gezelligheid
- Zekerheid
- Vertrouwen
- Conformistisch en risicomijdend
- Materialistisch en statusgevoelig
- Erbij willen horen, niet opvallen

Sociodemo's

- Evenveel mannen als vrouwen
- Relatief laag opleidingsniveau
- Alle inkomensniveaus

Nieuwe conservatieven: levenshouding

De nieuwe conservatief is kritisch en hecht waarde aan etiquette

Ambities

- Vasthouden aan traditionele normen en waarden
- Beschermen van sociale status

Maatschappij en politiek

- Hiërarchisch
- Kritisch
- Politiek en historisch geïnteresseerd
- Interesse in technologische ontwikkeling

Werken en presteren

- Verschaft identiteit
- Superieur aan privé

Sociale relaties

- Hiërarchisch
- Centrale rol familierelaties en tradities

Leefstijl en kernwaarden

- Kunst en cultuur
- Risicomijdend
- Hechten aan etiquette
- Formeel
- Exclusief
- Cultureel
- Opwindend
- Rationeel
- Zakelijk
- Zoals het hoort

Sociodemo's

- Meer mannen dan vrouwen
- Meer ouderen
- Meer hoogopgeleiden
- Meer hoge inkomens

Opwaarts mobielen: levenshouding

De opwaarts mobiel is statusgericht, materialistisch en staat open voor vernieuwing

Ambities

- Carrière maken
- Sociale status verwerven
- Vrij zijn van traditie en plichten

Maatschappij en politiek

- Openstaan voor vernieuwing en verandering
- Internationale oriëntatie
- Verlangen naar erkenning en waardering

Werken en presteren

- Centrale drijfveer
- Verschaft identiteit en status
- Inkomensverbetering
- Work hard, play hard
- Hogerop komen

Sociale relaties

- Individualistisch
- Traditionele rolverdeling
- Oriëntatie op gelijkgestemden

Leefstijl en kernwaarden

- Materialistisch en statusgevoelig
- Consumptie- en vermaakgericht
- Technologie minded
- Impulsief en avontuurlijk
- Vrijheid behouden
- Luxe
- Zakelijk
- Kijk mij, uiterlijk vertoon, mooi zijn
- Extravert
- Machtig
- Risico en spanningzoekers

Sociodemo's

- Meer mannen dan vrouwen
- Relatief veel jongeren
- Gemiddeld opleidingsniveaus
- Alle inkomensniveaus
- Woont veel Randstedelijk

Kosmopolieten: levenshouding

De kosmopoliet is autonoom binnen zijn sociale netwerk, sociaal maar niet afhankelijk

Ambities

- Maatschappelijk succes
- Zelfontplooiing
- Sociaal bewogen

Maatschappij en politiek

- Kritische wereldburger
- Internationaal georiënteerd
- Maatschappelijk en politiek geïnteresseerd
- Tolerant

Werken en presteren

- Zoekt intellectuele verrijking en diepgang
- Centrale drijfveer
- Doelgericht en ambitieus
- Inkomensverbetering
- Verschaft identiteit en status

Sociale relaties

- Netwerker
- Gericht op gelijkgestemden

Leefstijl en kernwaarden

- Consumptiegericht
- Nieuwsgierig
- Impulsief en avontuurlijk
- Statusgevoelig, gehecht aan etiquette
- Kunst en cultuur
- Ontplooien
- Genieten
- Beleven
- Open
- Esthetisch
- Autonoom
- Sociaal

Sociodemo's

- Meer vrouwen dan mannen
- Vaker woonachtig in grote steden
- Meer hoogopgeleiden
- Alle leeftijdsgroepen

Postmaterialisten: levenshouding

De postmaterialist is een maatschappijkritische idealist, met oog voor kunst en cultuur

Ambities

- Zelfontplooiing
- Solidair zijn en sociaal bewogen
- Opkomen voor het milieu

Maatschappij en politiek

- Maatschappijkritische idealisten
- Stelling nemen tegen sociaal onrecht
- Opkomen voor het milieu
- Maatschappelijk en politiek geëngageerd
- Reflectief en kritisch
- Solidair en tolerant
- Internationaal geïnteresseerd

Werken en presteren

- Balans zoeken tussen werken en privéleven
- Maatschappelijk nuttig zijn

Sociale relaties

- Individualistisch
- Partners hebben eigen vriendenkring

Leefstijl en kernwaarden

- Planmatig en principieel
- Niet consumptie- en vermaakgericht
- Sober en tweedehands
- Kunst en cultuur
- Maatschappijkritisch
- Milieubewust en idealistisch
- Innerlijke harmonie
- Zinvol leven
- Iets bijdragen aan de maatschappij
- De wereld zien
- Compassie
- Aandacht voor immateriële waarden

Sociodemo's

- Meer vrouwen dan mannen
- Relatief veel ouderen
- Relatief hoog opleidingsniveau
- Alle inkomensniveau

Postmoderne hedonisten: levenshouding

De postmoderne hedonist is impulsief, tolerant en hecht veel waarde aan vrijheid

Ambities

- Vrij zijn
- Leven in het hier en nu
- Nieuwe ervaringen opdoen
- Onafhankelijk zijn

Maatschappij en politiek

- Weinig betrokken
- Tolerant
- Gelijke kansen

Werken en presteren

- Geen centrale rol
- Ondergeschied aan privé
- Alle inkomensniveaus

Sociale relaties

- Individualistisch
- Vrienden belangrijker dan familie

Leefstijl en kernwaarden

- Impulsief en avontuurlijk
- Vrijblijvend ('anything goes')
- Kunst en (populaire) cultuur
- Ervaringsgericht
- Eigenwijs en intuïtief
- Innovatief en trendsettend
- Extravert
- Esthetisch
- Vrijheid en onafhankelijk zijn
- Ervaring belangrijker dan bezit
- Never a dull moment

Sociodemo's

- Meer mannen dan vrouwen
- Relatief veel jongeren
- Woont vaker in grote steden

Gemaksgeoriënteerden: levenshouding

De gemaksgeoriënteerden hecht waarde aan materiële rijkdom en is gericht op vermaak

Ambities

- Materiële rijkdom
- Vrij zijn en gemakkelijk leven
- Vermaak

Maatschappij en politiek

- Weinig interesse
- Verlangen naar erkenning en waardering

Werken en presteren

- Weinig ambitie
- Geen vastigheid of verantwoordelijkheid

Sociale relaties

- Individualistisch
- Gezinsideaal

Leefstijl en kernwaarden

- Passief en impulsief, gericht op het hier en nu
- Informeel
- Materialistisch en consumptiegericht
- Vermaak- en ervaringsgericht
- Hechten aan uiterlijk vertoon
- Luxe
- Opvallend
- Trots
- Comfortabel
- Onbezorgd
- Plezier hebben

Sociodemo's

- Evenveel vrouwen als mannen
- Minder ouderen
- Meer laagopgeleiden
- Meer lage inkomens

The background of the entire image is a dense, textured surface composed of numerous overlapping, aged, light-brown paper fragments or pages, creating a complex, layered appearance. A teal-colored horizontal bar is positioned in the upper left quadrant, partially overlapping the paper texture. Below this bar, a white rectangular box is placed, containing the text 'Amsterdam'.

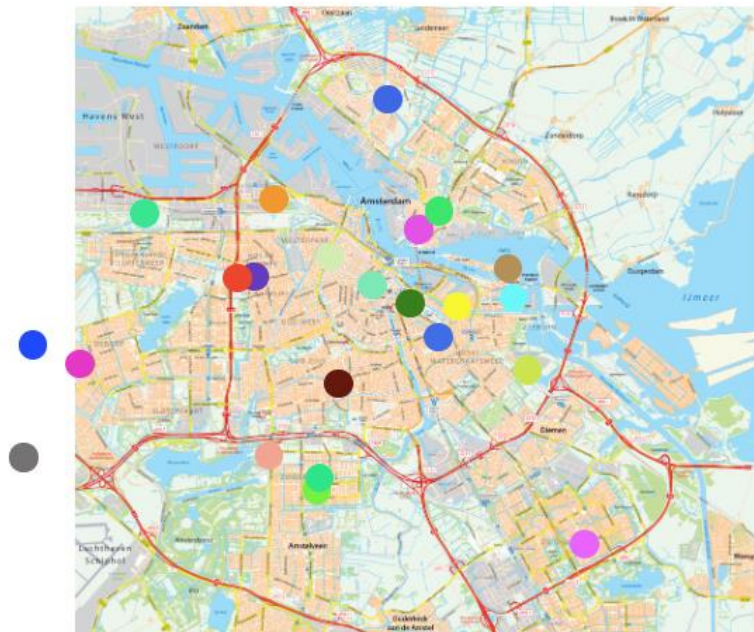
Bijlagen

Amsterdam

Waar woon jij?

Let op: niet alle bolletjes staan op de correcte plek. Dit was een oefening om met de tool te leren omgaan. Nog niet iedereen was hier tijdig behendig mee.

0

users in session

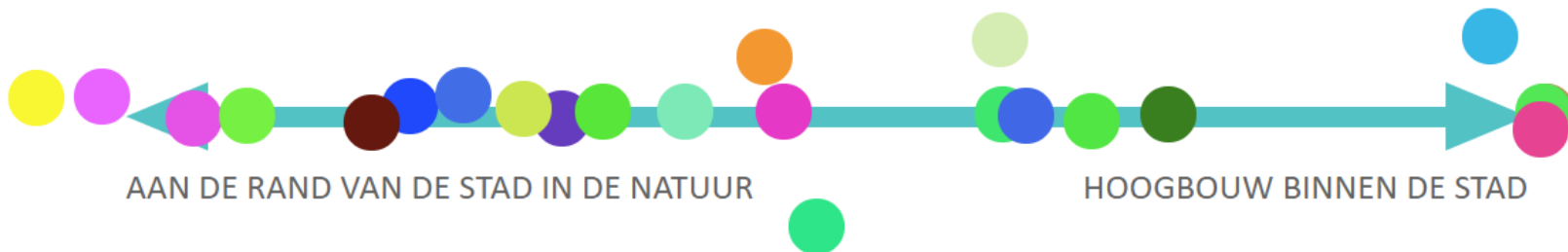
23

points moved

qandr.eu

4873

↔ Waar vind jij dat nieuwe woningen gebouwd moet worden?

0

users in session

24

points moved

qandr.eu

4873

↔ Wat vind jij ervan als er meer toeristen naar Amsterdam komen?

0

users in session

23

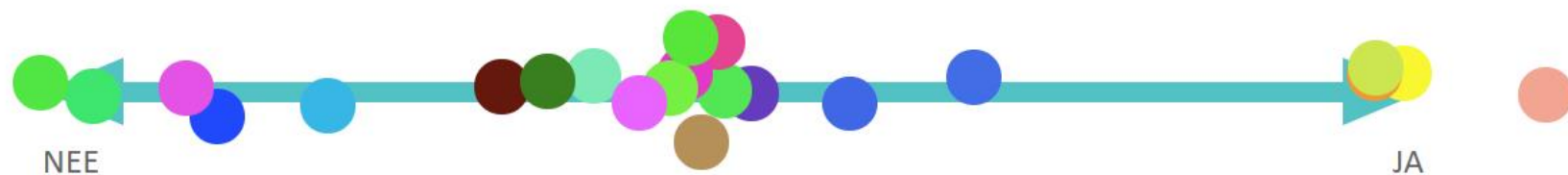
points moved

qandr.eu

4873

Moet er een fietsbrug over het IJ komen?

0

users in session

22

points moved

qandr.eu
4873

In welke uitspraak kan jij je meer vinden?

0

users in session

24

points moved

qandr.eu

4873

Hoe kan de overheid of de gemeente jou betrekken om mee te praten of je mening te geven over dit soort onderwerpen?

0

users in session

66

words added

qandr.eu
4873

The background of the slide is a dense, textured surface composed of numerous overlapping, light-colored paper sheets, creating a sense of depth and volume. The papers are slightly aged and have a natural, off-white or light beige tone. The lighting is soft, highlighting the edges and creases of the papers, giving the overall appearance that of a thick stack of documents or a large pile of paper.

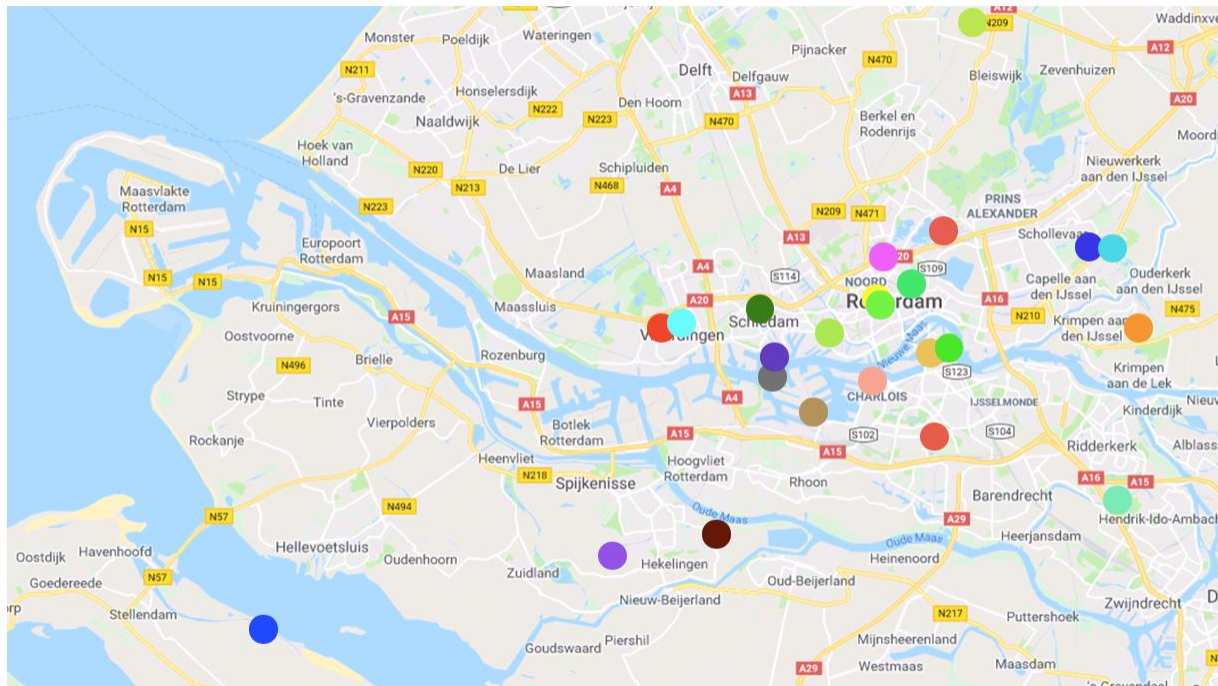
Bijlagen

Rotterdam-Rijmond

Waar woon jij?

Let op: niet alle bolletjes staan op de correcte plek. Dit was een oefening om met de tool te leren omgaan. Nog niet iedereen was hier tijdig behendig mee.

0

users in session

25

points moved

Rotterdam
archive mode

↔ De haven moet volledig inzetten op ...

0

users in session

24

points moved

↔ De ontwikkeling naar een duurzame haven...

0

users in session

24

points moved

Rotterdam
archive mode

↔ Industrie, natuur en wonen...

0

users in session

22

points moved

Rotterdam
archive mode

Hoe kan de overheid of de regio jou betrekken om mee te praten of je mening te geven over dit soort onderwerpen?

0

users in session

60

words added

The background of the slide is a dense, textured surface composed of numerous overlapping, slightly crumpled sheets of paper. The papers are light beige or off-white, creating a complex, layered pattern that fills the entire frame. The lighting is soft, highlighting the edges and creases of the paper, giving it a three-dimensional appearance.

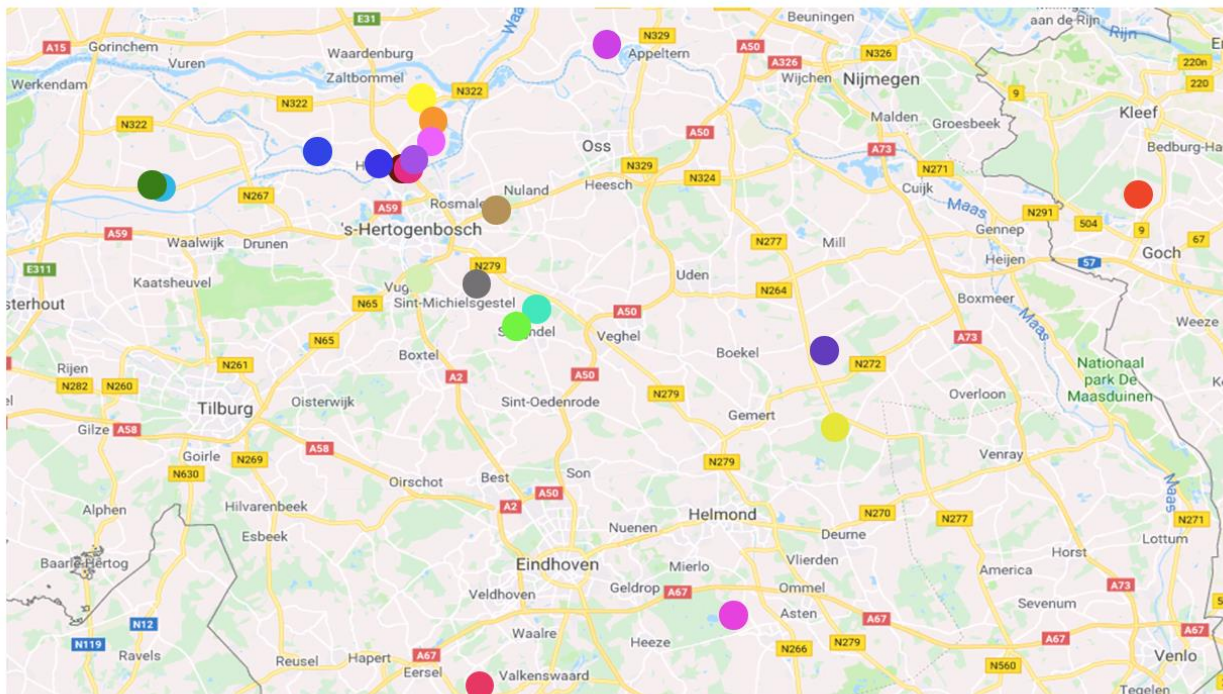
Bijlagen

Oost Noord-Brabant

Waar woon jij?

Let op: niet alle bolletjes staan op de correcte plek. Dit was een oefening om met de tool te leren omgaan. Nog niet iedereen was hier tijdig behendig mee.

0

users in session

23

points moved

Den Bosch
archive mode

↔ In welke uitspraak kan jij je meer vinden?

0

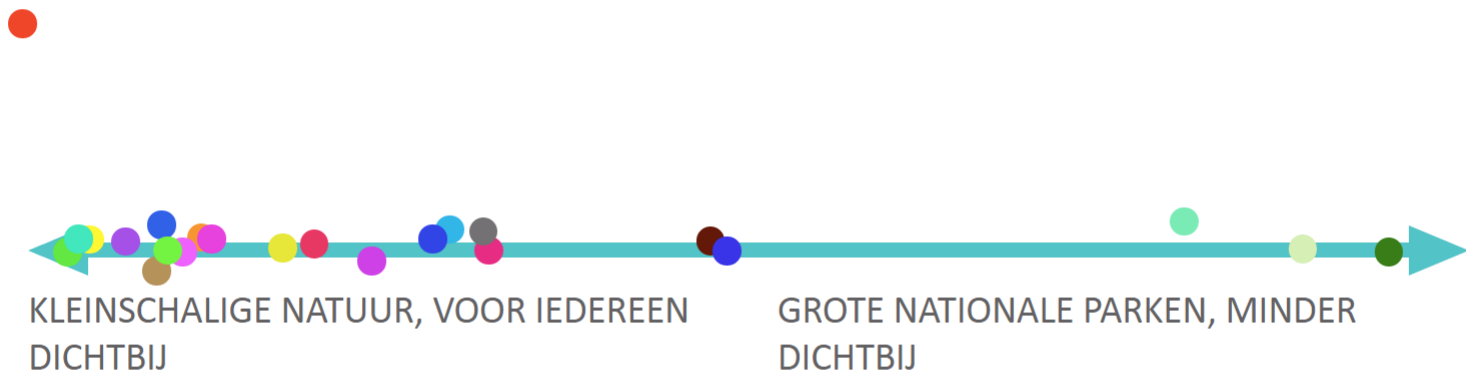
users in session

22

points moved

Den Bosch
archive mode

↔ In welke uitspraak kan jij je meer vinden?

0

users in session

23

points moved

Den Bosch

↔ Landbouw in de regio, moet voedsel produceren voor...

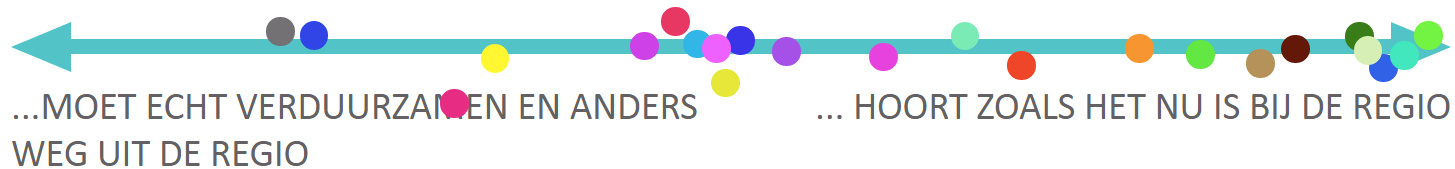
0

users in session

23

points moved

Den Bosch
archive mode

0

users in session

23

points moved

Den Bosch
archive mode

Hoe kan de overheid of de gemeente jou betrekken om mee te praten of je mening te geven over dit soort onderwerpen?

0

users in session

65

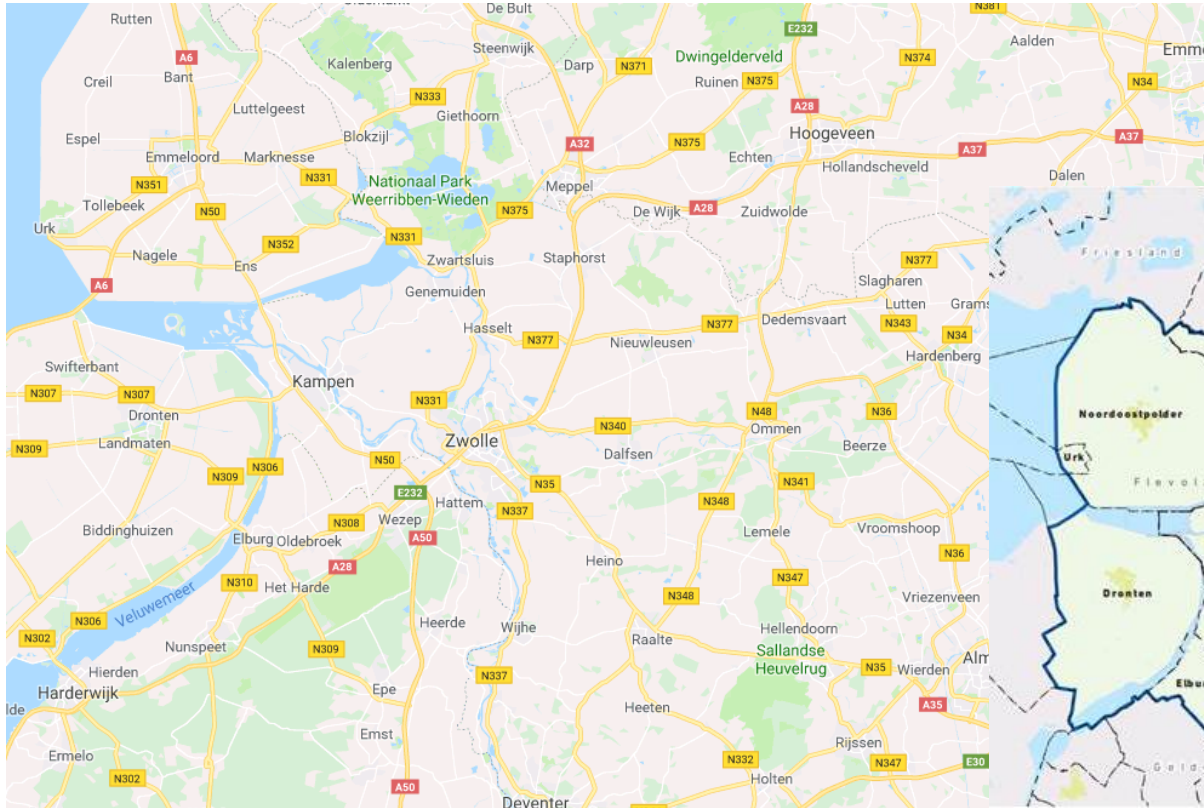
words added

The background of the slide is a dense, textured surface composed of numerous overlapping, slightly crumpled sheets of paper. The papers are light beige or off-white, creating a complex, layered pattern that fills the entire frame. The lighting is somewhat uneven, with brighter areas where the papers are more exposed and darker shadows in the recesses between the sheets.

Bijlagen

Regio zwolle

Kaarten die zijn voorgelegd om de regio te tonen

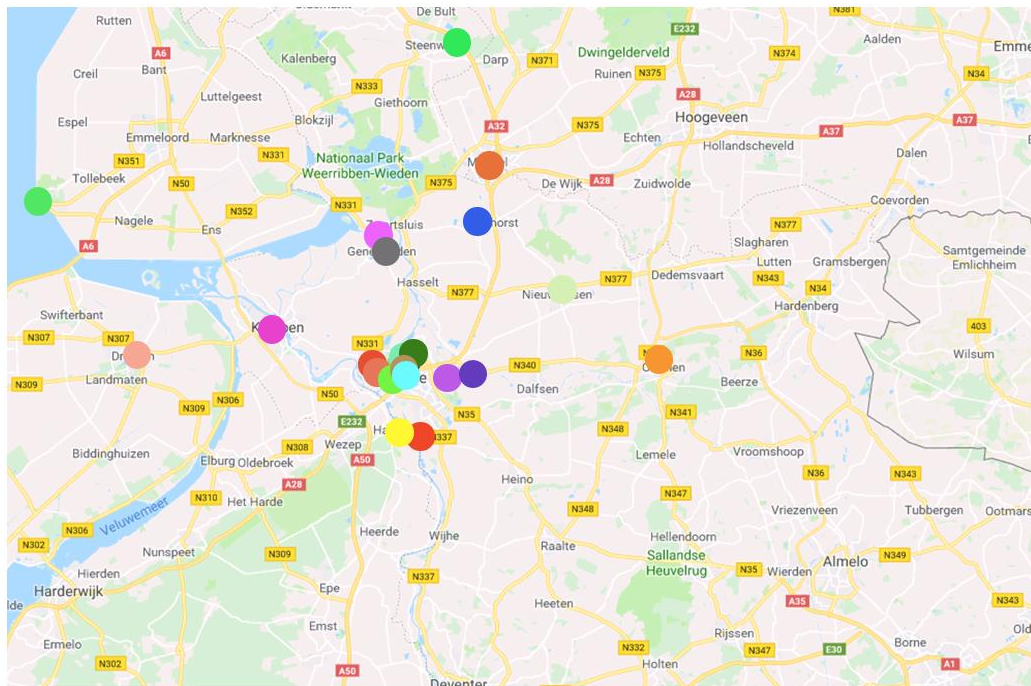
Aan de deelnemers zijn de volgende kaartjes getoond bij de start van het groepsgesprek om te verduidelijken over welke regio het gesprek zou gaan.

Waar woon jij?

Let op: niet alle bolletjes staan op de correcte plek. Dit was een oefening om met de tool te leren omgaan. Nog niet iedereen was hier tijdig behendig mee.

0

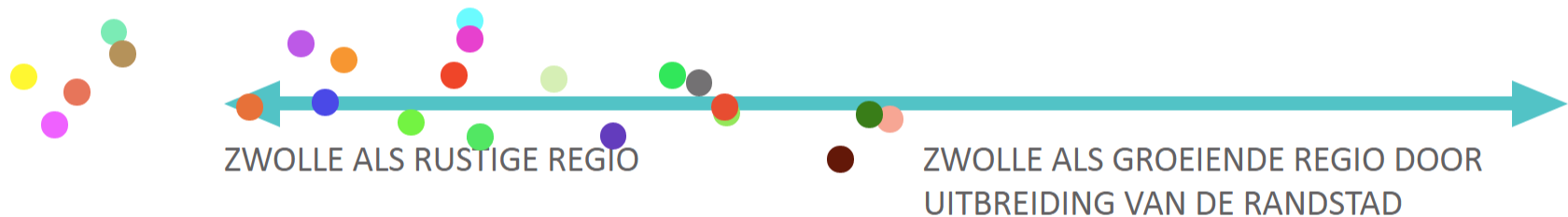
users in session

23

points moved

Zwolle
archive mode

↔ Hoe zien jullie de nabije toekomst van Zwolle het liefst?

0

users in session

24

points moved

Zwolle
archive mode

↔ Als de regio economisch groeit, waar moet dit dan vooral geïnvesteerd worden?

0

users in session

24

points moved

Zwolle
archive mode

↔ Als het economisch beter gaat en meer mensen willen in deze regio werken, wat moet er dan vooral gebeuren?

0

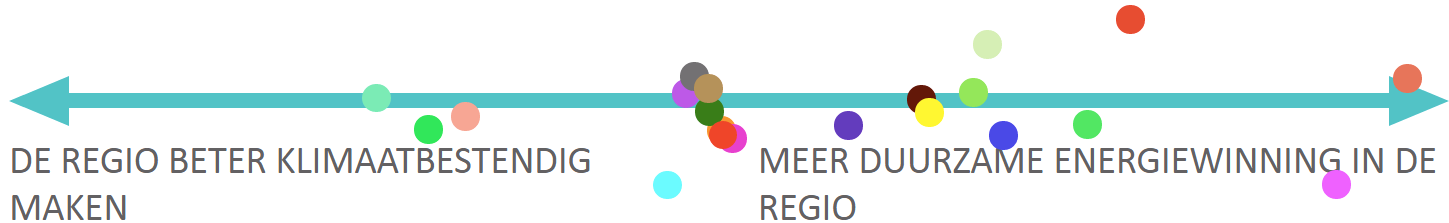
users in session

23

points moved

Zwolle
archive mode

↔ Wat vind jij belangrijker voor regio Zwolle?

0

users in session

24

points moved

Zwolle
archive mode

Hoe kan de overheid of de gemeente jou betrekken om mee te praten of je mening te geven over dit soort onderwerpen?

buurt wijk uitnodiging onderzoek
 onderzoek
 discussiebijeenkomsten via een enquête
 korte enquête als respondent
 dit soort bijeenkomsten inloopavond
 inloopavonden subsidie inspraak email
 belerend stimuleren debat
 bespreken gemeentegrond burgerinitiatief
 subsidie - stimuleren met een uitnodiging van motivaction
 vragenlijst ideeënbus via enquêtes en onderzoeken zoals dit.
 motivaction
 ze kunnen altijd bellen online onderzoek

0

users in session

69

words added

Zwolle
archive mode